

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 26 maj justerades.

§ 2 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Maja Boström* (C) avsagt sig uppdraget som ersättare i riksdagen.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2020/21:824

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:824 Ekonomisk jämställdhet
av Helena Bouveng (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 9 september 2021.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 15 juni 2021

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

§ 4 Anmälan om granskningsrapport

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till justitieutskottet:

RiR 2021:20 Effektiviteten i Polismyndighetens arbete med information till brottsutsatta

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Skrivelse
2020/21:210 till näringsutskottet

Motion
2020/21:4085 till justitieutskottet

§ 6 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Justitieutskottets betänkanden
2020/21:JuU23 Polisfrågor
2020/21:JuU28 Unga lagöverträdare
2020/21:JuU30 Vapenfrågor
2020/21:JuU32 Riksrevisionens rapport om Polismyndighetens arbete i ut-satta områden

Kulturutskottets betänkanden
2020/21:KrU7 Barns och ungas läsning
2020/21:KrU8 Ungdomspolitik

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2020/21:MJU23 Reduktionsplikt för bensin och diesel – kontrollstation
2019

Utbildningsutskottets betänkanden
2020/21:UbU14 Högskolan
2020/21:UbU15 Vuxenutbildning

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar under juni–augusti 2021

§ 7 Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar under juni–augusti 2021

Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU20
Riktlinjer för den ekonomiska politiken (prop. 2020/21:100 delvis, skr. 2020/21:145 och skr. 2020/21:146) och
Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU21
Vårändringsbudget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar under juni–augusti 2021 (prop. 2020/21:99 och prop. 2020/21:202)
föredrogs.

Anf. 1 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Aldrig förr har så många människor varit långtidsarbetslösa i Sverige som just nu. Aldrig tidigare har dödsskjutningarna varit fler och otryggheten större. Jag tycker, och hoppas, att det är någonting som ska präglade den här debatten.

För några veckor sedan presenterade vi moderater vår vårbudget, som heter *Halverad långtidsarbetslöshet och ökad trygghet*. Där har vi vårt fokus. Jag vill yrka bifall till reservation nummer 1, till vår egen motion.

Fru talman! Den höga arbetslösheten är Sveriges största ekonomiska problem. Självklart är det först och främst ett problem för dem som inte har ett jobb att gå till – en del får vänta ett, två, tre eller kanske fler år innan de får komma in på arbetsmarknaden. De har inte arbetskamrater och känner inte att de hör till en arbetsgemenskap. De har heller inte en egen lön.

Men arbetslöshet och särskilt långtidsarbetslöshet kostar också väldigt stora pengar. Om arbetslösheten i Sverige bara hade utvecklats som snittet i EU sedan Stefan Löfven blev statsminister hade de offentliga finanserna varit stärkta med 42 miljarder per år, fru talman. 42 miljarder är så mycket pengar att det kanske är svårt att sätta det i relation till något. Låt mig bara ge ett exempel på vad 42 miljarder räcker till: 88 000 undersköterskor eller drygt 70 000 grundskollärare.

Arbetslösheten kostar. Den har ett mänskligt pris, men det är också en kostnad för samhället i stort.

Den höga arbetslösheten leder också till sämre pensioner. Den riskerar att omöjliggöra integration för den som fastnar i livslångt utanförskap och som har invandrat till Sverige, och det skapar barnfattigdom. Det är klart att detta i sin tur medför hopplöshet och frustration, som ibland ligger till grund för de kriminella gängens rekrytering.

Fru talman! Att pressa tillbaka arbetslösheten är avgörande för Sveriges framtid av många skäl.

Då kan man ställa sig frågan: Vad gör regeringen åt detta i den här vårbudgeten? Inte särskilt mycket. Man gör mer av samma sak. Det man har gjort sedan 2014 fortsätter man med. Men då kan jag bara konstatera att det är det som har lett oss till en av EU:s högsta arbetslöshetsnivåer. Vi kommer alltså inte att bli hjälpta av att fortsätta på precis samma sätt som vi alltid har gjort.

Om man monterar ned arbetslinjen kommer arbetslösheten inte att sjunka. Och den här regeringen har monterat ned arbetslinjen. Det har man gjort så till den grad att varannan invandrad person i arbetsför ålder nu inte kan försörja sig själv – varannan person. Det är 675 000 människor i arbetsför ålder som lever i Sverige och som inte försörjer sig själva.

Det behöver naturligtvis inte vara så här, fru talman. Jag har gott hopp om att det går att vända den utvecklingen. Men det krävs en helt annan politik, och det krävs politiker som förstår att det inte är fler skatter som är lösningen. Lösningen är att fler betalar skatt och lämnar bidrag och ersättningar för jobb. Bidragslinjen måste bytas ut mot arbetslinjen.

I den vårbudget, fru talman, som vi moderater presenterar har vi ett särskilt fokus på långtidsarbetslösheten. Vi presenterar tre åtgärder som är delar av det vi kan se skulle kunna halvera långtidsarbetslösheten på tre år. Det är som sagt tre delar.

Den första handlar om att öka drivkrafterna för arbete. Det handlar om en jobbprenie som gör att man får behålla betydligt mer av sin lön när man går från arbetslöshet till jobb. Men det är också ett bidragstak. För de familjer där det inte lönar sig att ta ett jobb finns det ett tak för hur höga bidragen kan bli.

Den andra delen handlar om att underlätta för arbetsgivare att anställa en person som har stått utanför länge. Vi vill sänka kostnaderna rejält för

de arbetsgivare som anställer en långtidsarbetslös person. Det kallas ny-startsjobb. Det har prövats förut. Det är ett av de mest effektiva sätten att få människor som står utanför tillbaka i arbete.

Den tredje delen handlar om Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen måste jobba aktivt med människor som har stått utanför länge. Det gör man dessvärre inte i dag. Människor måste få en chans till en praktikplats. Det är ett effektivt sätt för människor att visa vad de går för. De tappar då inte känslan för arbetsmarknaden, och de får visa sina kunskaper på ett jobb.

Denna regering, tillsammans med januaripartierna, har redan före pandemin sett till att praktikplatserna bara blir färre och färre.

Men vi har dessa förslag, fru talman, och vi är övertygade om att detta skulle pressa ned långtidsarbetslösheten och till och med halvera den.

Låt mig nämna en grupp långtidsarbetslösa som jag är särskilt oroad över. Det är de personer som är över 55 år. Här finns det inga särskilda insatser från regeringen. Men problemet är större än så. Problemet är att vi i Sverige har en ålderism som är helt horribel. Den måste vi hjälpas åt att motarbeta. Efter att man fyllt 40 minskar sannolikheten att man blir kallad till en intervju. Det är helt galet. Då måste politiken se till att den som är 55 år och långtidsarbetslös får extra stöd och hjälp att komma tillbaka. Det har vi förslag om i vår budget. Men ålderismen måste bekämpas på alla sätt, av oss gemensamt och av oss i politiken.

Fru talman! Jag läste en intervju med finansministern i förra veckan. Hon porträtterades i ett rökmoln och berättade att hon vill jaga de gängkriminella i deras drömmar om nätterna. Det är väl bra, men ärligt talat: Jag vet inte hur rädda de kommer att bli. Jag tycker att det hade varit mycket bättre om Socialdemokraterna och Miljöpartiet hade röstat ja till Moderaternas förslag om att polisen ska få lyssna preventivt på de gängkriminella – så är det i andra länder. Sverige kan inte förlita sig på att FBI eller mar-drömmar om finansministern kommer att stoppa de svenska gängen.

I vår budget aviserar vi också att vi kommer att avsätta 400 miljoner per år för att förstärka polisens tekniska förmåga att bekämpa denna typ av gängkriminalitet. De måste helt enkelt få göra som FBI och som polisen i Frankrike så att ännu fler kan sättas i finkan.

Fru talman! Det är val nästa år, och vi ser en tydlig skiljelinje mellan partierna. Medan finansministern vill beskatta hårt arbetande människor och småsparare för att hon inte klarar av sin uppgift går vi åt ett helt annat håll. Jag skulle vilja ge finansministern, partierna i regeringen och också samarbetspartierna några goda råd.

Om vi ens ska diskutera höjda skatter, och det kan man behöva göra ibland, måste man först och främst göra tre saker.

För det första: Pressa tillbaka arbetslösheten! Där finns väldigt stora pengar som kan gå till välfärd, till polis och till försvar.

För det andra: Se till att våga prioritera bland statens utgifter! Jag har en hel lista med sådant som man faktiskt kan minska på som jag gärna diskuterar med finansministern och andra.

För det tredje: Stoppa de kriminellas uttag från välfärdssystemen! Det finns så mycket att göra. Att regeringen exempelvis ännu inte har sett till att ha en paragraf i lagstiftningen om korttidspermittering som bestraffar den som verkligen fuskar med permitteringsstöd är helt obegripligt för mig. Miljarder ska inte gå till kriminella.

Slutligen, fru talman, vill jag säga att pandemin inte är över. Den pågår fortfarande även om solen nu skiner här i Stockholm, vaccinet rullas ut och allt fler vaccineras. Det ger oss hopp. Men pandemin är inte över. Just nu kämpar människor för sitt liv. Just nu jobbar många människor i sjukvården och äldreomsorgen med att hjälpa människor som är sjuka.

Vi ska hålla i och hålla ut för deras skull och för allas skull, för att vi någon gång ska kunna komma tillbaka till någonting mer normalt.

Fru talman! Det är också glädjande att så många svenska företag går bra nu. Det är en stark kraft och global efterfrågan som gör att många industriföretag går som tåget. Men fortfarande kämpar många mindre företag i exempelvis hotell- och restaurangnäringen, och vi moderater kommer inte att ge oss förrän pandemin är över. Vi kommer att hålla i och hålla ut även för att rädda jobb och företag som har det tufft i pandemin.

Vi släpper helt enkelt inte taget, och jag tycker till exempel att det är helt orimligt med den budget som regeringen och samarbetspartierna lade fram bara häromdagen. När vi ska förlänga stöden, som vi är väldigt överens om, säger man att det ska gälla från den 1 juli, men företagen kan inte börja söka förrän den 1 november. Det är ett orimligt hanterande, och det tänker vi göra allt vad vi kan för att förändra.

Man kanske inte säga ”avslutningsvis” två gånger, fru talman, men jag gör det ändå. Jag vill rikta mig till finansutskottets alla ledamöter, till kansliet, till talmannen och de vice talmännen, till talmanspresidiet och också till finansministern. Det här har varit ett mycket intensivt och speciellt år för många av oss. Jag önskar er en trevlig sommar, och jag vill verkligen skicka med och hoppas att ni alla ska få några riktigt sköna dagar för återhämtning. Det kommer att behövas.

Tack för gott samarbete! Jag tycker också att riksdagen och regeringen tillsammans under det här året många gånger har visat sig från sin allra bästa sida. Vi har jobbat tillsammans och vi har jobbat snabbt för att få till så bra stöd som möjligt. Det är gott och bra.

Anf. 2 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Fru talman! Vi börjar ana ljuset i tunneln. Vaccinationerna är på gång. Dödstalen faller. När jag för någon vecka sedan träffade organisationen Företagarna var stämningen fortsatt ganska allvarsam och bekymrad men ändå med inslag av optimism.

Faktum är att en hel del av deras 60 000 företagsmedlemmar ser behov av att nyanställa inom en överskådlig framtid, och faktum är att det är just småföretagarna, givetvis tillsammans med andra, som kommer att driva återhämtningen. Det är inte primärt vi som jobbar i det här huset, utan det är de där ute.

I just det läget, precis när vi börjar skönja ljuset i tunneln, presenterar Socialdemokraterna världshistoriens skattechock för just småföretagarna genom att ge sig på 3:12-regelverket.

För det första är det dålig politik rakt av. En företagare måste först och främst lyckas skapa lönsamhet i sitt bolag, det vill säga ha vinst. Lyckas man med det betalar man först skatt på den vinsten. Sedan har man möjlighet att ta en liten del av den vinsten i utdelning. Gör man det betalar man skatt även på den utdelningen.

Småföretagarna är inte på något sätt ett privilegierat skattefrälse. I grund och botten är det vanlig arbetarklass vi pratar om. Tar man bort

möjligheterna att tjäna pengar, som Socialdemokraterna vill, varför i hela friden ska man då över huvud taget starta ett företag?

Nu är det inte bara företagarna som har en skattechock att vänta om finansministern får som hon vill. Även pensionsspararna har all anledning att oroa sig. Har man jobbat ett helt yrkesliv i ett helt vanligt yrke till en vanlig genomsnittlig lön, med kollektivavtal och tjänstepensionsavsättning, kommer det ju att ligga en ganska ordentlig slant där efter sisådär 40–45 år i yrkeslivet, det vill säga lagom till att man ska gå i pension.

Det är klart att 1 miljon kronor låter väldigt mycket. Då är man ju miljonär, och då ska man betala Socialdemokraternas miljonärsskatt. Men om man betänker att den här miljonen ska räcka i tio, tjugo eller trettio år och kanske ännu längre, alltså från det ögonblick man faktiskt går i pension till det att man slutligen kastar in handduken och vandrar för evigt över Bifrost, är det inte riktigt lika mycket pengar längre.

Samma sak gäller givetvis för alla dem som pensionssparar inom ramen för ett investeringssparkonto. Går man till jobbet varje dag och betalar skatt på sin lön och sedan sparar undan en liten del av den redan beskattade lönen, ja, då ligger det en hyfsad slant där efter 40 år på arbetsmarknaden med ränta-på-ränta-effekt. Det är egentligen alldeles förträffligt att människor tar ansvar för sin egen situation på det sättet – vilket man gör eftersom man inte litar på det pensionssystem som Socialdemokraterna är ansvariga för. Detta ska givetvis uppmuntras, inte förhindras med världshistoriens skattesmäll.

Är man genuint orolig för inkomstklyftor ska man börja i den andra änden. Då ska man börja adressera det faktum att vi har 675 000 utrikes födda människor i Sverige som inte klarar av att försörja sig själva, än mindre någon annan. Då ska man inte ge sig på vanligt hederligt folk som går till jobbet varje dag, betalar skatt på sin lön och sparar undan en liten del av den redan beskattade lönen.

Det är alltså en synnerligen ansvarslös migrationspolitik, både av den här och av tidigare regeringar, som driver på inkomstklyftorna. Den största klyftan är givetvis mellan dem som kan försörja sig själva och dem som inte kan det, mellan dem som har ett jobb att gå till och dem som inte har det.

Låt oss adressera problemet med arbetslösheten i stället! Det är ju ett reellt problem. Att folk sparar till sin egen pension är inte ett problem utan tvärtom någonting positivt.

Fru talman! Statsbudgeten har inte bara en intäktssida med skatter, avgifter och liknande. Den har faktiskt en utgiftssida också. Är man då orolig för att man inte har råd med de saker man vill göra kan man faktiskt prioritera även inom utgiftssidan. Den här regeringen har skickat 150 miljarder svenska kronor av skattebetalarnas pengar i bidrag, rakt ned i ett svart hål till Bryssel och EU. Man får ganska många undersköterskor, lärare och poliser för 150 miljarder kronor.

Man skickar 50 miljarder kronor i internationellt bistånd till länder på andra sidan jordklotet – varje år. Man ger amnesti, och därmed i förlängningen även bidrag, till vuxna afghanska män utan asylskäl och utan rimliga skäl till uppehållstillstånd i Sverige.

Är man orolig över de behov vi har på hemmaplan, i svensk välfärd och i svenskt rättsväsen, ja, då kan man faktiskt börja prioritera just dessa behov något högre. Bara en halvering av biståndet, som vi i Sverigedemo-

kraterna föreslår i vårt budgetalternativ, hade frigjort ganska stora resurser till kommuner och regioner, till äldreomsorg och sjukvård och till polisen och rättsväsendet.

I Socialdemokraternas värld är det dock enklare att springa med blåslampa och jaga vanliga hederliga löntagare bara för att de har varit flitiga och disciplinerade och sparat pengar för att trygga sin egen framtid och sin egen pension. Att ni inte skäms!

Fru talman! Den period vi har befunnit oss i har också understrukt behovet av en långsiktig och hållbar finansiering av kommuner och regioner. Det faktum att staten har tagit en stor del av de extraordinära coronarelaterade kostnaderna som har uppkommit är givetvis bra. Vi har i finansutskottet fattat beslut om ett flertal ändringsbudgetar som syftar till att förstärka kommunsektorn. Det är bra.

Men det behövs dock mer än bara tillfälliga förstärkningar. Det behövs permanenta förstärkningar. Behöver man mer personal i någon kommun? Det går inte riktigt att lösa med tillfälliga pengar. Behöver man långsiktiga investeringar är även det svårt att lösa med tillfälliga pengar.

I Sverigedemokraternas budgetalternativ förstärker vi kommunernas och regionernas finansiella ställning långsiktigt och inte bara för resten av året. Det handlar om regelrätta tillskott från staten och om breddningar, inte höjningar, av skattebasen. Det i sin tur borgar givetvis för bättre arbetsvillkor i den offentliga sektorn och fler arbetskamrater för de anställda i den offentliga sektorn, vilket i sin tur borgar för en starkare välfärd. Det gör vi genom att skära ned på utgifter som är mindre prioriterade, det vill säga genom att prioritera annorlunda, inte genom att höja skatterna.

Fru talman! Vi fick i dagarna, eller i alla fall häromveckan, ta del av en tämligen spektakulär och glädjande internationell brottsbekämpande insats. Amerikanska FBI ledde en avancerad, målmedveten operation med hundratals gripanden i den organiserade brottsligheten. Det är oerhört glädjande. Något som var mer häpnadsväckande var den oproportionerligt stora andelen gripna svenska medborgare i denna internationella operation. Nästan en femtedel, 155 personer, greps i just Sverige av alla länder. Det är ingen åtråvärd sats att behöva förlita sig på utländska polismyndigheter för att reda upp det kaos man själv har skapat. Vad gör alla dessa människor här? Hur och varför har de kommit till Sverige? Svaret är det som i princip alla, de flesta förutom regeringen, förstår, nämligen att det är på grund av en ansvarslös invandringspolitik och en slapphänt kriminalpolitik.

Vad händer i kölvattnet av detta, i ett läge där kriminalvården inte bara är fullbelagd utan är mer än fullbelagd med över 100 procents beläggning? Vad händer nu? Nu är det tid för massiva satsningar, investeringar och utbyggnad av samtliga delar av rättsväsendet – inte minst kriminalvården – så att vi kan låsa in människorna under en lång tid framöver.

Fru talman! Det finns helt uppenbart oerhört stora problem som behöver lösas i Sverige. De är stora men inte olösliga. Lika uppenbart är att det behövs en ny regering med andra prioriteringar för att lösa problemen.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 2. Jag vill också passa på att önska alla här inne i kammaren och eventuella tittare en trevlig sommar.

Prot. 2020/21:142

16 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar under juni–augusti 2021

Anf. 3 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Sänkta skatter för de mest välbeställda. En krispolitik som gynnar de rikaste. Ökad otrygghet på arbetsmarknaden. Privatiseringar och nu införande av marknadshyror. Högerpolitiken levererar och skadar samhällsutvecklingen. Avsändare är Socialdemokraterna.

Socialdemokrater som gick till val på att vara emot marknadshyror går nu i första ledet för att införa dem. De går mot sina egna väljare. I en frågeställning om man vill införa fri hyressättning, som det så vackert heter, svarar 8 procent av Socialdemokraternas väljare att de kan tänka sig det. Hade man ställt en fråga om de vill införa marknadshyror hade man nog inte ens fått ihop den lilla skaran. Man bedriver helt enkelt en politik som är till skada för oss alla. Vi vill ju att våra barn ska kunna flytta hemifrån. Vi vill att pensionärer ska ha råd att bo. Vi vill att människor ska ha pengar kvar i plånboken när hyran är betald. Det vill tydligen inte Socialdemokraterna, inte heller Centerpartiet, Liberalerna eller Miljöpartiet.

Men det går att bygga ett robust samhälle som klarar en kris, som garanterar ekonomisk trygghet vid sjukdom och arbetslöshet, med en väl fungerande sjukvård och äldreomsorg, en skola som gör att alla barn kan få fullständiga betyg, med trygga löntagare och en ekonomisk politik för full sysselsättning. Det behövs stora, nödvändiga investeringar i klimat- omställning och jobb som faktiskt bygger bort bostadsbristen med bostäder som folk har råd att bo i.

Pandemin har på ett tydligt sätt blottlagt bristerna och strukturfelen i svensk ekonomi. Även om Sverige säkert har klarat pandemin bättre än många andra länder finns stora systemfel. De nyliberala experimenten som man har hållit på med de senaste decennierna har lett fel. Låt mig på ett enkelt sätt förklara nyliberalismen.

1. Sänkta ersättningsnivåer och svårare att kvalificera sig till trygghets-systemen skulle göra att folk mirakulöst blev friska och fick ett jobb. Det vi fick var ett system som utförsäkrar sjuka människor och en skyhögt arbetslöshet samtidigt som människor blev otrygga och fattig-gjorda.
2. Skattesänkningar för de rikaste skulle leda till större investeringar, ökad produktivitet och tillväxt. Det vi fick var enorma förmögenheter hos några få, och Sverige blev ett land i topp gällande skev förmögen-hetsfördelning. Det är en topplacering som vi delar med USA. Vi fick de snabbast växande inkomstskillnaderna i OECD, det minst omförde-lande skattesystemet bland EU:s 15 kärnländer och en sjunkande pro- duktivitet. På köpet blev det en underfinansierad välfärd; för 300 mil- jarder i skattesänkningar får ju konsekvenser.
3. Staten skulle dra sig tillbaka, och marknaden skulle ta över ansvaret. Det ledde till att vi fick apotek utan medicin, inga apotek på landsbyg- den, inga beredskapslager och brist på respiratorer och fältsjukhus. Skyddsutrustning blev en bristvara innan pandemin ens hade slagit ige- nom.

Vi har också sett inom andra områden som har privatiserat att priser har stigit skyhögt och att investeringar har uteblivit. Det är bara att kolla på Bilprovningen, Arbetsförmedlingen, elnäten, apoteken och så vidare. Det här kan komma som en överraskning för Centern, men behov och problem

vi har gemensamt i samhället löser vi bättre gemensamt. Privata bolags mål är inte samhällsnytta eller att lösa landsbygdens problem, utan det är att ge vinst åt ägarna.

De nyliberala dogmerna som har styrt borde ha begravts för länge sedan och en ny era med politik som har människors bästa för ögonen införts i stället. Det är inte invandrarnas fel att Sverige har haft en nyliberal politik som har urholkat våra trygghetssystem, underfinansierat välfärden, lämnat folket i sticket och minskat samhällets styrka. Den ekonomiska politiken har fört oss hit.

Sverigedemokraterna gillar i stället att slå nedåt. Här har man stått i talarstolen och ondgjort sig över diskussioner om att höja skatten på IS-kontot för dem som har mest pengar på kontona. Jag ska ge några exempel.

De 300 personer som har mest pengar på ISK beräknas få en skatterabatt på 15 miljoner i år. Den procent som har mest pengar på kontot beräknas få en skatterabatt på 1 miljon. De 10 procent som har mest pengar på kontot beräknas få en skatterabatt på 200 000 i år.

Sedan ISK infördes har 150 miljarder uteblivit i statens budget. Det är vad detta handlar om. Man kan slå nedåt på människor som har flytt för sitt liv eller av andra anledningar har sökt sig hit för att få ett bättre liv för sina barn. Men de facto har det förts en politik som har gynnat de rikaste i samhället. Det vore fint och klädsamt om man kunde erkänna det. Men det är väl trevligare att slå nedåt, så blir man bättre själv.

Vi vill i stället se en långsiktig och stabil finansiering av välfärden där nedskärningarnas tidevarv är förbi. I dag fortsätter nedskärningarna oförtrutet, och det får konsekvenser för oss alla. Samtidigt som nedskärningarna pågår plockas enorma privata vinster ur den skattefinansierade välfärden – och en del bonusar också. Det har vi tydligen råd med. För högern går kapitalets intressen före folkets väl och ve.

Men det går att göra annorlunda. Låt oss i stället se till att statsbidragen till vård, skola och omsorg höjs kraftigt och långsiktigt! Låt oss införa ett investeringsstöd så att det byggs tillräckligt med äldreboenden, skolor och förskolor i lokaler som visar hur viktiga de här verksamheterna är för oss människor! De ska skina och glittra och vara anpassade efter behoven och den senaste forskningen. De ska vara energieffektiva och miljövänliga.

De anställdas arbetsvillkor och löner förbättras inte genom applåder utan genom att vi ser till att det finns pengar.

Det ska finnas tid för vartenda barn i förskola och skola, för de gamlas behov av omtanke och omsorg och för de sjukas vård och rehabilitering. Fortsatta skattesänkningar omöjliggör det.

Sverige behöver nu ta krafttag mot arbetslösheten. Den är ett enormt slöseri med folks vilja att bidra och deras kompetens och kunnande, och den är direkt dålig för samhällsekonomin och demokratin.

Därför föreslår Vänsterpartiet stora investeringar i jobb och klimatomställning. Vi menar att det finanspolitiska ramverket behöver kompletteras med sysselsättningsplaner med medelfristiga mål för sysselsättning och minskad arbetslöshet. Den ekonomiska politiken måste styras bort från arbetslösheten.

Vi föreslår därför redan i år en rad åtgärder som är viktiga och lätta att få igång såsom tidigareläggning av stora järnvägsinvesteringar och ökat järnvägsunderhåll av till exempel Inlandsbanan, en kraftfull bredbandsutbyggnad på landsbygden och stöd till mindre företag för vidareutveckling

av produkter. En såg kanske vill börja göra limträbalkar eller takstolar, och ett annat företag kanske vill börja utveckla isolering. Vi satsar på fler elbussar och ett stöd till den hårt drabbade taxibranschen så att de seriösa åkarna blir kvar. Vi föreslår också ett stöd för utvecklad handel i små landsbygdskommuner. Det här skulle rädda jobb, ge jobb och bidra till en bättre samhällsutveckling.

Fru talman! Låt oss bygga ett jämlikt samhälle! De som gynnas de senaste decennierna ska nu få betala tillbaka till välfärden, också så att barn och unga kan få avgiftsfria aktiviteter året ut. Inte ett barn ska behöva avstå dans eller fotboll, scouter eller musik för att föräldrarna inte har råd.

Barnfamiljer med tre barn eller fler tycker vi ska få extra utbetalning av flerbarnstillägget, då många har fått det extra svårt under pandemin.

Vi föreslår en extra utbetalning på 1 000 kronor för dem som har lägst pension, dem med sjukersättning och långtidsarbetslösa. Våra trygghetssystem har urholkats, och människor fattiggörs. Därför föreslår vi en extra utbetalning i år.

Vi föreslår självklart också förstärkningar i trygghetssystemen, för det är skamligt att vi låter människor, kroniskt sjuka eller funktionsnedsatta, fattiggöras och leva i fattigdom.

Vi vill införa en fond för att undvika vräkningar och höja investeringsstöden så att fler hyresrätter med rimliga hyror kan byggas, för vi behöver bygga bort bostadsbrist och trångboddhet.

Och vet ni? Jag kan lova er att varken trångboddhet, bostadsbrist, segregation eller barnfattigdom löses genom införandet av marknadshyror. Det blir i stället en giftcocktail utan like. Denna politiska vurm för att försämra för vanligt folk är svårbegriplig. Att chockhöja folks hyror har blivit så viktigt att man är beredd att skapa regeringskris.

Fru talman! Det går att göra annorlunda. Det går att bygga ett samhälle som står starkt inför framtiden. Ett jämlikt samhälle som ger människor möjligheter att utvecklas, bidra och få trygghet och därmed frihet. Ett samhälle där den ekonomiska politiken är inriktad på full sysselsättning och den nödvändiga klimatomställningen. Ett samhälle där skattepolitiken verkligen omfördelar från höginkomsttagare till låginkomsttagare och där förmögna får betala den utbyggda välfärd som behövs och bidra till gemensamma välbehövliga investeringar i stället för att köpa ytterligare en bungalow i solen eller en lyxbåt eller två. Ett samhälle som sätter vårt gemensamma bästa i första rummet, inte det privilegierade fåtalets. Det samhället vill vi bygga. Det är vänsterpolitik, det!

Jag brukar glömma det, men jag ska också önska er allihop en trevlig sommar. Jag hoppas att ni får vila, håller er friska och får umgås med nära och kära. Det finns en viss längtan efter det, om jag säger så.

Anf. 4 JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Kristdemokraternas reservation, som har nummer 4.

Vi står här i dag i en brytningstid, där vi har förvisningar eller förhoppningar om att vi är på väg ut ur den värsta delen av pandemin. Men samhällsproblemen har ju inte tagit paus under den tid då mycket av vår uppmärksamhet har fått ägnas åt pandemin, utan de strukturella samhällsproblem som vi såg före pandemin har i vissa fall fördjupats under den här tiden. Jag tänker på långtidsarbetslösheten. Jag tänker på otryggheten. Jag

tänker på situationen inom äldreomsorgen, och jag tänker inte minst på sjukvården.

Långtidsarbetslösheten riskerar att bli en utdragen och lågintensiv kris som kan följa oss under många år om vi inte vidtar mycket kraftfulla åtgärder nu. Problemet är att långtidsarbetslösheten tilläts växa i en högkonjunktur. Både antalet och andelen personer i utsatt ställning på arbetsmarknaden steg och var mycket högt redan innan vi trädde in i pandemin med dess ekonomiska problem.

Vi vet att långtidsarbetslöshet för med sig sociala problem. Det för med sig mycket stora hälsoproblem. Det för med sig ensamhet och isolering när man inte längre får känna gemenskapen runt kaffemaskinen, gemenskapen i att träffa sina arbetskamrater och klaga lite på kaffet.

Det här är ett mycket stort och växande bekymmer för Sverige. Problemet är att det inte fanns en politik för att mota de här problemen före pandemin, och nu har problemen förvärrats.

Jag vill påstå att de har förvärrats också av regeringens politik. Vi har haft en krispolitik i landet som delvis har varit bra. Vi har haft ett gott samarbete, framför allt i början av pandemin. Men vi har också från riksdagens sida behövt släpa regeringen till ett antal insatser för företag som därför har kommit senare och i mindre omfattning än de borde.

På en punkt finns det skäl att rikta mycket stark kritik mot regeringen, och den handlar om hur man har utformat permitteringsstödet.

Jag har tagit upp många gånger här i riksdagens kammare att de tillfälligt anställda – vikarier, provanställda, timanställda – inte har haft samma skydd i pandemin som tillsvidareanställda. Detta trots att internationell kriserfarenhet visar att permitteringssystem ska utformas så att också tillfälligt anställda omfattas. Det visar erfarenheterna från finanskrisen. De länder som inte hade det så före den krisen har gjort så efter den krisen och nu, för man såg att personerna med sämre skydd på arbetsmarknaden redan i utgångsläget drabbades hårt i pandemin.

Det är inte bara jag som säger detta. Vi har nyss fått utvärderingen från Finanspolitiska rådet av regeringens finanspolitik, och där konstaterar rådet att det faktum att det är ett lägre antal arbetslösa i tillverkningsindustrin och hotell- och restaurangbranschen inte bara beror på krisens varierande effekter på efterfrågan i de här branscherna. Finanspolitiska rådet konstaterar också att en av regeringens krisåtgärder, stödet för korttidsarbete och korttidspermittering, i princip inte omfattat tillfälligt och tidsbegränsat anställda och att det sannolikt har inneburit att personer inom hotell- och restaurangbranschen förlorat sina arbeten i högre grad än vad som skulle ha varit nödvändigt.

Vi hörde på *Ekot* i dag hur socialbidragsansökningarna, ansökningarna om ekonomiskt bistånd, nu ökar. En grupp där de ökar är personer som har haft tidsbegränsade anställningar som de nu har blivit av med. Finanspolitiska rådet konstaterar detta.

Nu behövs en helt ny politik för att bekämpa långtidsarbetslösheten. Tyvärr fanns i regeringens vårproposition inte ett enda nytt grepp för att komma till rätta med dessa problem. Man tycks väldigt mycket sätta sitt hopp till en reform som remissinstanser och även finansministern har dömt ut, nämligen sänkt arbetsgivaravgift för unga. Men det behövs helt andra insatser nu.

Prot. 2020/21:142

16 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar under juni–augusti 2021

Vi föreslår en kraftig förstärkning av nystartsjobben. Detta har gjorts tidigare med mycket goda resultat. Det gör att fler får chansen att komma in på arbetsmarknaden och att fler arbetsgivare får så pass låga kostnader att de är beredda att anställa personer som har stått långt från arbetsmarknaden under lång tid. Detta behöver ske nu.

Vi vill se ett förstärkt handledarstöd så att fler företag ska känna att det är möjligt för dem att anställa fler personer i detta läge. Vi vill ha fler praktikplatser. Men vi vill också se till att vi bereder plats för fler på den svenska arbetsmarknaden genom en stor satsning på arbetsintegrerande sociala företag som kan ge möjligheter just för personer som under lång tid har stått utanför arbetsmarknaden.

Samtidigt vill vi öka drivkrafterna in i arbete genom att den som har stått utanför under lång tid ska få ett dubbelt jobbskatteavdrag på låga inkomster när man går tillbaka in i arbete. Detta vet vi kan bidra till att fler jobb växer fram – det har vi sett internationellt. Det blir ett slags jobbpremie för den som går från bidragsförsörjning in i arbete, vilket blir en stark drivkraft och också gör att fler jobb blir möjliga att ta.

Fru talman! Vi behöver också mycket stora reformer inom rättsväsendet. Med Kristdemokraternas politik hade rättsväsendet haft 2,2 miljarder mer att röra sig med under det här året.

Men det är inte bara mer resurser som krävs, utan det krävs också mer verktyg. Vi har sett att det kan spela stor roll vilka verktyg polisen har. Den senaste tidens mycket framgångsrika insatser har ju byggt på verktyg som den svenska polisen inte har tillgång till. Det måste de naturligtvis få.

Vi behöver se till att fler polisstationer öppnar och att fler domstolar kan öppna runt om i Sverige så att rättsväsendets närvaro också rent fysiskt manifesteras på ett tydligare sätt för att kunna pressa tillbaka brottsligheten.

De förebyggande insatserna är otroligt viktiga. Det handlar om samarbete mellan polis, skola och socialtjänst men också naturligtvis om familjens och civilsamhällets viktiga roll för att skänka trygghet, sätta ramar och gränser och ge kärlek under unga personers uppväxt. Detta är mycket viktigt.

Men det är också en väldigt viktig brottsförebyggande insats att se till att risken är hög att faktiskt åka fast om man begår brott. Det krävs fler poliser och fler nya verktyg för att detta ska vara möjligt.

Vi behöver förändra äldreomsorgen. Vi behöver se till att höja den medicinska kompetensen och öka personalkontinuiteten så att den äldre möter betydligt färre i äldreomsorgen än vad som är fallet i dag och man får chansen att bygga de relationer som också skapar kvaliteten i äldreomsorgen. Vi behöver se till att man får tillgång till läkare och sjuksköterskor när man behöver det. Och vi behöver se till att arbetsvillkoren för äldreomsorgens personal, som så länge har varit satta på undantag, förbättras så att de ofrivilliga delade turerna, som gör livet svårare att leva för många i vårt land som jobbar inom äldreomsorgen, försvinner.

Fru talman! Över till sjukvården. Vi såg fördubblade vårdköer före pandemin, och vi vet att väldigt många patienter som ett resultat av pandemins oerhörda påfrestningar på sjukvården har behövt köstallas, som det heter. Det betyder att vi har en stor vårdskuld som vi behöver hantera, och vi behöver använda alla vårdens tillgängliga resurser för att göra detta möjligt.

Vi föreslår därför en nationell vårdförmedling och att staten redan nu tar ett tydligare grepp för att upphandla all tillgänglig vård som finns i Sverige och sedan kunna matcha mot de vårdbehövande, så att vi på bästa sätt kan arbeta aktivt med att minska den mycket stora vårdskulden, som leder till smärta och sjukskrivningar och till att företag inte kan få tillbaka sin nyckelpersonal och så vidare.

På sikt behöver vi se över systemet med 21 olika fristående regioner, som var och en ska klara vårdens samtliga förmågor. Det är inte den väg vi bör gå om vi ska klara sjukvårdens utmaningar, fru talman.

Vi behöver också göra ytterligare förstärkningar av primärvården, som vi föreslår i vår vårmotion.

Fru talman! Vi behöver också orka lyfta blicken. Vi har en situation i vår omvärld där fattigdomen riskerar att öka kraftigt i spåren av pandemin och där fler barn som en följd av detta riskerar att bli bortgifta. När skolorna har stängts har många barn också blivit utan sitt enda mål mat om dagen i länder där det inte finns skyddsnet eller räddningspaket på samma sätt som i vårt land. Och vi har en situation där vaccinförsörjningen går alltför långsamt ut till dessa delar av världen.

Vi behöver från svensk sida göra stora insatser för att klara detta. Och det är klart att det är hoppfullt när man också ser ledare för den demokratiska världen samlas och samtala och försöka hitta lösningar på denna typ av problem.

Fru talman! Vi behöver också nu när vi går ut ur ett krisläge i pandemin fundera på vad det kan bli för kvardröjande effekter i vårt land, när människor som har tappat sina gemenskaper behöver kunna hitta tillbaka till dem. Hur kan vi gemensamt och på bästa sätt se till att det finns så många utsträckta armar som möjligt från oss som medmänniskor men också från ett varmt och levande civilsamhälle, som har haft det så tufft under pandemin, så att man orkar, kan och vill fortsätta med allt sitt viktiga arbete för att skänka gemenskap och en hjälpande hand till dem som befinner sig i utsatta situationer? Här ser jag stora behov och stora utmaningar för oss i denna kammare när det gäller att skapa de förutsättningarna när vi går in i nästa fas tillsammans.

Jag vill passa på att tacka mina kollegor i finansutskottet liksom utskottets fantastiska kanslipersonal, som har jobbat otroligt hårt under det här året, och också er i talmanspresidiet och alla tjänstemän, som gör det möjligt för oss att ändå bedriva arbetet i riksdagen.

Anf. 5 ÅSA WESTLUND (S):

Fru talman! Svensk ekonomi har under pandemin drabbats av den djupaste ekonomiska krisen sedan andra världskriget, och vi har ännu inte facit i vår hand. Pandemin är inte över även om vi alla hoppas att det är ljuset i tunneln vi nu ser.

Sedan pandemin bröt ut har vi vidtagit historiska krisåtgärder för att tillsammans skydda liv och hälsa, jobb och välfärd. Och stöden har gjort stor skillnad. Vården har haft resurser att möta krisen, kommuner har inte tvingats skära ned mitt i krisen och många företag och jobb har kunnat räddas. Ett snabbt infört korttidspermitteringsstöd har ensamt gjort att en halv miljon svenskar kunnat gå ned i arbetstid och undvika risken att bli av med jobbet.

Fru talman! I första hand är pandemin en kris för människors liv och hälsa. Många har förlorat någon som stod dem nära. Ännu fler har själva varit sjuka.

Sedan pandemin bröt ut har vårt budskap därför varit tydligt: Pengar får inte, kommer inte och ska inte stå i vägen för sjukvårdens arbete. I den här budgeten skjuter vi därför till ytterligare 2 miljarder till regionerna för merkostnader med anledning av covid-19, men också för att de ska kunna ta tag i den vård som har skjutits upp i skuggan av pandemin. Vi skjuter också till 50 miljoner för merkostnader för skyndsamma transporter med anledning av covid-19.

Det absolut viktigaste för att rädda liv och hälsa är dock förstås en snabb och effektiv vaccinering. Där skjuter vi även i denna budget till mer pengar – 1,7 miljarder för vaccininköp och 1,65 miljarder för ytterligare storskalig testning.

I talande stund har fler än 6 miljoner fått sin första dos vaccin i Sverige. I takt med att vaccineringen går framåt kan vi börja att umgås och leva mer som vanligt igen. Det är faktiskt ganska otroligt – jag själv har inte träffat mina föräldrar på ett år, och det är ett rekord som jag verkligen inte vill behöva uppleva igen.

Snart kan man träffas igen, och inte bara det – vaccineringen leder också till en väldigt snabb ekonomisk återhämtning, vilket är väldigt glädjande.

Även om vi nu ser ljuset i tunneln har svensk ekonomi drabbats hårt av pandemin. Många branscher, inte minst de mer kontaktnära branscherna, har fortfarande ett väldigt tuft läge. För att fortsätta att hjälpa i grunden livskraftiga företag genom krisen skjuter vi i den här budgeten till resurser till Almi för att de ska kunna handlägga en fortsatt ökad mängd kreditansökningar. Vi tillför dessutom ytterligare över 3 miljarder kronor för stöd vid korttidsarbete och förlänger stödet för hyreskostnader.

Fru talman! Det är bara när alla som kan jobba också jobbar som vi kan stärka välfärden, snabba på klimatomställningen och anställa fler poliser. I spåren av pandemin har många blivit av med jobbet. Långtidsarbetslösheten har stigit, trots stora insatser. Detta duger förstås inte – arbetslösheten ska tryckas tillbaka.

Det fanns redan i budgetpropositionen för i år stora satsningar på fler jobb. Nu fortsätter vi det arbetet och skjuter till 448 miljoner kronor för extratjänster, introduktionsjobb och matchningstjänster. Detta är åtgärder som framför allt är viktiga för att få ned långtidsarbetslösheten.

Från juni till augusti sänker vi också arbetsgivaravgiften för unga. Unga är en grupp som har haft det tuft på arbetsmarknaden under pandemin.

Utrikes födda, särskilt de med bristfälliga kunskaper i svenska, har drabbats särskilt hårt av krisen eftersom de har en svag ställning på arbetsmarknaden. Därför skjuter vi till medel för runt 7 000 årsstudieplatser på kombinationsutbildningar som kombinerar yrkeskunskaper med sfi-kurser på komvux. Det här är en typ av utbildning som också bidrar starkt till att korta etableringstiden, och det är verkligen på tiden att vi gör detta.

Samhällets insatser för människor med funktionshinder har en hel del brister. När arbetslösheten ökar blir det också svårare för människor med funktionsnedsättning att få jobb. Därför skjuter vi i denna budget till pengar till det som kallas Introduktion till arbete, som möjliggör för fler perso-

ner att stärka sina förutsättningar att matchas mot arbete, studier eller ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Den som drabbas av arbetslöshet ska möta både ekonomisk trygghet och goda möjligheter till omställning. Arbetslösa måste rustas för att kunna ta de jobb som finns och växer fram. Det är bra både för samhället och för den enskilde. Därför skjuter vi i den här budgeten till stora medel till yrkesvux, till sommarkurser och till folkhögskolan.

Fru talman! De senaste veckorna har sociala medier fyllts av bilder på glada studenter, men de stora studentfirandena och skolavslutningarna har ju fått utebli även i år. Våra barn och unga har gjort stora uppoffringar sedan pandemin bröt ut.

Konsekvenserna av distansundervisningen har varit stora. Det är inte särskilt roligt och inte heller lätt att genomleva sin skoltid genom en datorskärm. För en del har det fungerat, och för några få har det varit ett lyft. För många har det dock varit väldigt tufft att klara studierna utan fysisk närvaro. Därför skjuter vi till resurser för lovskola och extra resurser till skolan. Kommunerna får också 180 miljoner kronor för att kunna satsa på sommarjobb för unga.

Vi förstärker bostadsbidraget för barnfamiljer. Detta är en hjälp till många hushåll som har haft det tufft när chansen till jobb och extrajobb försvunnit i en ekonomisk kris.

Fru talman! Vid sidan av pandemin fortsätter också kampen mot samhällsproblemen. Klimatomställningen är vår tids stora utmaning, men det är också en enorm möjlighet för vårt land. Vi gör nu de största klimatinvesteringarna någonsin, och vi ser hur industrin ställer om. Detta skapar tiotusentals nya gröna jobb i Sverige med hög konkurrenskraft.

I årets vårändringsbudget fortsätter vi arbetet med den gröna återstar-ten. Vi utökar satsningen på naturnära jobb för unga. Vi ökar bemyndigan- det för klimatinvesteringar med en halv miljard och tillför resurser för klimatanpassning. Vi skjuter till medel för att påbörja arbetet med ett nationellt biljettsystem. Vi ger 1 miljard till kollektivtrafiken och fortsätter satsningen med miljökompensation för godstransporter för att gynna kli- matsmarta transporter via järnväg.

Vi fortsätter förstås också kampen mot brottsligheten, för gängkrimi- naliteten måste knäckas. Förra veckan såg vi hur polisens hårda arbete gav effekt när 155 personer i Sverige frihetsberövades i en stor internationell operation. Detta är en stor framgång, men mer behöver förstås göras.

Kampen mot den grova brottsligheten måste föras här och nu för att få bort det grova kriminella våldet från våra gator. Sluta skjut är ett samver- kansbaserat arbetssätt mot grovt våld i kriminella grupperingar som med framgång har använts i Malmö. Nu tillför vi medel för att sprida detta över landet.

Vi fortsätter att rusta hela rättskedjan med mer resurser till Åklagar- myndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Sveriges Domstolar, Kriminalvår- den, Rättsmedicinalverket och Tullverket.

Fru talman! Hemmet ska vara en trygg plats, men för många barn och kvinnor är det inte det. I skuggan av ökad isolering tenderar förekomsten av våld och missbruk att öka i hemmet. Vi fortsätter därför att stärka de organisationer som jobbar med barn i utsatta situationer och dem som job- bar med stöd till våldsutsatta kvinnor och mot våld i nära relationer.

Prot. 2020/21:142

16 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändrings- budget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgift- erna för 19–23-åringar under juni–augusti 2021

Fru talman! Historien visar att ekonomiska kriser ofta slår hårdast mot dem som har minst. Hur man väljer att bemöta detta är en fråga om politiska prioriteringar.

Den moderatledda regeringens agerande under finanskrisen, som är den närmaste rimliga jämförelse vi kan göra, lärde oss att passivitet var en väldigt dyr historia. Den regeringen kompenserade inte för kommunsektorns skattebortfall. Stora försämringar i a-kassan gjorde att a-kassorna hade tappat nära en halv miljon medlemmar när krisen slog till. Det fanns heller inget stöd för korttidsarbete.

Den regeringens prioriteringar var tydliga. Industrin var enligt den moderata statsministern redan ”basically gone”. Krisens kostnader fick bäras av välfärden och av löntagarna.

Vi socialdemokrater har valt en annan väg. Sedan Stefan Löfven blev statsminister har vi vänt den moderatledda regeringens underskott till överskott samtidigt som vi har investerat i välfärden och fått fler i arbete. Detta gjorde att vi kunde gå in i den här krisen med den lägsta statsskulden sedan 1977 och 300 000 fler människor i arbete. Vi vet att industrin inte är ”basically gone” – tvärtom är den en viktig nyckel i den gröna omställningen.

Kanske är det så att vi snart kommer att uppleva en arbetskraftsbrist när alla de gröna investeringar som nu sker i vårt land blir verklighet. Det gör det än viktigare att fortsätta att rusta dem som i dag står utan jobb med nya kunskaper.

Fru talman! Samhället ska byggas starkare än det var före pandemin. Vi ska använda vår gemensamma styrka till att fortsätta den gröna omställningen, till att trycka tillbaka brottsligheten och till att fortsätta bygga en stark och likvärdig välfärd för alla. Dagens beslut om vårändringsbudgeten är ett viktigt steg på denna väg.

Jag avslutar med att yrka bifall till förslagen i båda betänkandena och önska alla en trevlig sommar. Nu kan någon få för sig att vi ska på sommarledighet, men så är det inte. Det ska till och med vara ytterligare en debatt i finansutskottet nästa vecka. Den deltar dock inte jag i, så jag kan i alla fall önska er en glad sommar.

Jag vill rikta ett särskilt tack till alla som jag har samarbetat med under året i utskottet, bland personalen och i talmanspresidiet.

Anf. 6 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till Vänsterpartiets reservation, vilket jag glömde i mitt huvudanförande.

Vi gick in i krisen med en underfinansierad välfärd där de anställda många gånger hade väldigt dåliga arbetsvillkor, inte minst inom äldreomsorgen. Många var visstidsanställda och timanställda, de hade dåliga löner och verksamheterna var underbemannade. Även sjukvården var kraftigt underfinansierad. Vi hade för få intensivvårdsplatser, och personalen var sliten redan innan krisen kom.

För Socialdemokraterna var det viktigare att lagt kort ligger i skattepolitiken. De valde högerens skattepolitik i stället för att satsa på välfärden. Så viktig var välfärden för Socialdemokraterna.

Fru talman! Låt mig ta er lite landet runt. Det finns ju ett tv-program på söndagarna som brukar svepa över landet. Jag tänkte också göra det men mer utifrån hur nedskärningarna i välfärden fortsätter.

I Karlshamn ska man spara 50 miljoner varav flera miljoner på barnens skolmat. Region Västerbotten säger upp vårdanställda när de nu ska spara stora belopp. Region Norrbotten saknar 700 miljoner och säger upp personal som behövs för att verksamheten ska fungera. I Halland lägger man ned tre vårdcentraler, och i Färgelanda ska man spara 11 miljoner på skolan i en budget på 160 miljoner. Kommuner drar ned på stödboenden för våldsutsatta kvinnor. I Region Västernorrland lägger man ned iva-avdelning och vårdavdelning för äldre. I Borås, Malung, Sandviken, Nybro, ja, i nästan alla landets kommuner sparar man på skolan. I Gävle och Sundsvall ligger stora sparpaket på flera hundra miljoner. I Gävle drar man till och med ned på fikabröd och frukt till de äldre.

Det pågår stora nedskärningar i välfärden, och Socialdemokraterna har inga svar på hur den ska finansieras.

Anf. 7 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Ulla Andersson för frågan.

Det är givetvis helt omöjligt för mig att kommentera bakgrunden till alla de besparingar som Ulla Andersson räknar upp. Själv bor jag i Region Stockholm. Jag vet att Region Stockholm går med stora överskott men ändå varslade människor under pandemin av politiska skäl. Det var en medveten politisk prioritering av högerstyret.

Jag kan inte gå igenom hur det ser ut i alla andra delar av landet, men jag har läst de rapporter som säger att kommuner och regioner har haft en god ekonomisk situation jämfört med under tidigare kriser och faktiskt också jämfört med många andra år.

Kommuner och regioner har också varit hjälpta av den övriga krispolitiken i och med att arbetslösheten inte har ökat så mycket som den annars hade gjort. Det kan man också se i att det antal som behöver försörjningsstöd inte har ökat lika mycket som kommuner och regioner hade förväntat sig i denna situation.

Det finns mycket vi behöver göra tillsammans. En av dem är att opinionsbilda för att få fler människor att vilja ha ökad jämlikhet i vårt samhälle och mer pengar till välfärden. Det här tror jag att Socialdemokraterna kan göra tillsammans med Vänsterpartiet och alla andra som vill ha ett sådant samhälle.

Jag tror dock inte att alla människor är beredda att betala högre skatt, särskilt inte med kort framförhållning. Jag delar inte Vänsterpartiets syn att lösningen alltid är att höja skatten. Det finns fler lösningar: Vi ska få fler i arbete, använda resurserna väl och använda pengarna på rätt sätt. Men även skattehöjningar kan komma i fråga om vi ska klara välfärden framöver.

Anf. 8 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Efter att ha förhandlat med Socialdemokraterna i fyra år kan jag säga att inte ens högre skatter med lång framförhållning är aktuellt eftersom det är viktigare att lagt kort ligger än att satsa på välfärden. Det är viktigare att värna de rikas plånböcker än att se till att äldreomsorgens personal har goda arbetsvillkor och att de äldre får den omsorg som de är värda och behöver.

Ja, regeringen har tillskjutit stora belopp till kommunsektorn, men det är kortsiktigt. Det går inte att stoppa stora besparingsprogram för att man får ett kortsiktigt tillskott. Det är så det ser ut.

I Gävle där Socialdemokraterna är med och styr ligger ett sparprogram på flera hundra miljoner. Där har man minskat bemanningen på äldreboenden, och på en del boenden drar man nu till och med ned på fikabröd och frukt. I Västerbotten och Norrbotten är regionernas plånbok tunn. De drar inte ned på sjukvårdspersonal för att man vill utan för att man är tvungen.

Stockholm är Stockholm, och här pågår det nyliberala experimentet fullt ut. Jag lämnar det utanför eftersom det är en ideologisk neddragning – till skillnad från i många av de kommuner och regioner där Socialdemokraterna faktiskt är med och styr.

Det gör mig sorgsen att Socialdemokraterna inte har något svar på hur den långsiktiga finansieringen av välfärden ska lösas. Före krisen lade man ju mer på skattesänkningar än på välfärden. Så ser det ut i den praktiska politiken, och det gör inte bara mig besviken utan många andra.

Anf. 9 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Fru talman! Jag noterar att Vänsterpartiet uppenbart är kritiskt till att vi sänkte pensionärernas skatt. Jag tror att det var viktigt eftersom det ska vara samma skatt på arbete som på uppskjuten lön för arbete, och jag är glad att den utvecklingen fortsätter.

Det är viktigt för oss att säkra långsiktiga resurser till välfärden, och det är en av de stora vinsterna med januariavtalet. Det är samma januariavtal som ligger till grund för den regering vi just nu har och som Vänsterpartiet hotar att fälla. Konsekvensen av det kan bli betydligt mindre pengar till välfärden framöver.

Jag ser fram emot att Vänsterpartiet fortsätter att ta ansvar för en tryggad finansiering av välfärden framöver och inte fullföljer den väg man nu slagit in på.

Anf. 10 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Fru talman! Det är uppenbart i debatten att känslan är att en blomstertid nu kommer såväl ute i samhället som i ekonomin och den ekonomiska politiken. Det mesta ter sig mer positivt än i går, och vi har gott hopp om morgondagen.

Det går dock inte att helt skaka av sig känslan av att det här och nu finns tydliga orosmoln i den pandemi vi hoppas att vi är på väg ut ur. Vi ser illavarslande rubriker om nya varianter och vad de kan tänkas innebära för vaccinationstakt, kvalitet på vaccin och så vidare. Det innebär att vi på alla sätt måste fortsätta att ha en hög beredskap och ta mått och steg för att lotsa vårt land vidare genom denna coronakris som ännu inte är över.

Coronahanteringen präglar också starkt den vårändringsbudget som vi i dag debatterar och ska fatta beslut om. Det handlar om förlängda stöd till såväl företag som individer och om ytterligare stöd till kultursektorn. Det handlar om förlängningar och förstärkningar av den krispolitik som har präglat det senaste året. Det är fortsatt mycket stora summor som allokeras till detta, vilket är en klok investering för vårt land.

Trots att vi satt rekord efter rekord i storlek, omfattning och hastighet i krispolitiken är Sverige väl rustat för att om så krävs ta ytterligare steg. Statsskulden är trots en mycket expansiv politik det senaste året inte alls

på en ohanterlig nivå. Vi har alltså muskler att fortsätta att agera om coronasituationen så kräver. Det känns tryggt och bra, och vi kan tacka de senaste generationernas kloka makthavare över hela det politiska spektrumet för att Sverige är i en så pass trygg situation.

Det innebär också att vi har ett viktigt beting framgent. Om det nu är så, vilket mycket tyder på, att coronakrisen börjar klinga av och vi kan återvända till ett mer normalt läge måste även denna politiska generation ta det ansvar som krävs så att vi kan hantera framtida utmaningar med samma ekonomiska trygghet och självsäkerhet som vi har gjort under denna kris.

Den vårbudget som nu debatteras innehåller också några mer framåt-syftande satsningar. Jag tänker inte minst på våra unga. Vi måste se till att de inte behöver ta den hårdaste smällen av coronapandemins olika konsekvenser. Det som görs i budgeten är att arbetsgivaravgifterna för unga sänks ytterligare nu under sommaren. Det gäller alla upp till 23 års ålder. Det handlar om att göra så mycket som kan göras för att så många som möjligt nu ska komma i sommarjobb eller kunna gå till sin första anställning i höst efter gymnasieexamen eller annan examen.

Vi vill inte att dagens ungdomsgeneration ska hamna efter på ett långsiktigt och permanent sätt på grund av de ekonomiska konsekvenserna av coronapandemin, och vi är beredda att göra allt för att inte hamna där. Därför allokeras nu 1 ½ miljard i ytterligare sänkta arbetsgivaravgifter för att sänka trösklarna, för att sänka kostnaderna för att anställa unga och för att så många som möjligt ska få chansen. Det är inte ett perfekt instrument, men det är något som låter sig göras här och nu och som, när vi nu fattar beslut, faktiskt klickar in så att kostnaderna för att anställa unga sänks ytterligare redan under detta år. Det är bra.

Det är också bra att göra de satsningar som nu görs på sommarkurser och liknande så att de som behöver det kan hämta in ett kunskapstapp och så att vi kan åstadkomma en flexibilitet i undervisningen så att så många som möjligt kan ta chansen att rusta sig och bygga upp de kunskaper som behövs för att kunna fungera på en arbetsmarknad. Det görs stora satsningar på både sänkta arbetsgivaravgifter och utbildningsplatser just för att den ungdomsgeneration som nu går ut gymnasiet och annat ska få den bästa möjliga starten på livet, pandemin till trots.

I en budgetdebatt som denna tillåter man sig att vara lite bredare än det som faktiskt står med i budgetpropositionen. Så har tidigare talare gjort, och jag kommer att göra mig skyldig till detsamma.

Nu under våren har det inte bara varit en strid ström av extra ändringsbudgetar, utan det har också hanterats andra viktiga frågor inom ramen för finansutskottet. Jag tänker på att vi samlade en majoritet bakom ett tillkännagivande om att det nu är dags för en omgörning och en översyn av det kommunala skatteutjämningsystemet. Detta är djupt osexigt men lika viktigt. I dagsläget har vi stora utmaningar när det gäller olika förutsättningar för kommuner, inte minst den klyfta som finns mellan små landsbygdskommuner och större storstadskommuner.

Det senaste året har vi som ett led i coronabekämpningen fullkomligt pumpat ut miljard på miljard i nya generella statsbidrag för att kunna upprätthålla välfärdens kärna och undvika stora uppsägningar i kommunsektorn. Det har varit rätt, men i ärlighetens namn är det ett ganska trubbigt

Prot. 2020/21:142

16 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar under juni–augusti 2021

verktyg givet hur det kommunala skatteutjämningsystemet i alla dess delar fungerar.

När vi ökar de generella statsbidragen på ett tydligt sätt innebär det att några kommuner får en väldigt god ekonomisk situation därför att de hade det ganska bra till att börja med. För andra typer av kommuner skulle man egentligen behöva göra ännu mer. De satsningar som kommer kommunerna till del räcker inte för att täppa till alla hål.

För att lösa detta långsiktigt behöver vi ett modernt och uppdaterat system som innebär något bättre förutsättningar för alla kommuner i vårt land att långsiktigt leverera välfärdstjänster på en nivå som alla svenskar har rätt att ställa krav på. Men då behöver vi ta tag i de grundläggande, svåra frågorna. Finansutskottet samlade sig kring att detta arbete ska sätta igång nu under våren, och vi ser med tillförsikt fram emot att så ska ske.

När vi nu förhoppningsvis kommer ur pandemins alla konsekvenser sker det med en på det stora hela väl fungerande svensk ekonomi. Vi ser en nyindustrialisering som sveper över landet, inte minst över norra Sverige, vilket är glädjande för en representant för Västernorrland. Det är stora investeringar i det nya, i det gröna. Det är verkligen en ny generation av svensk industrialisering som vi nu ser. Detta är ett otroligt intressant skede att verka i den ekonomiska politiken, för det har bäring såväl på infrastruktur och andra satsningar på utgiftssidan som på den långsiktiga skattepolitiken och hur vi bereder marken för ytterligare investeringar.

Det är viktigt att fortsätta med det som har varit rådande under de senaste decennierna, då Sverige under såväl röda som blågröna regeringar har blivit alltmer positivt när det gäller företagande och alltmer vänligt när det gäller investeringar. Denna politik måste fortsätta. Vi måste säga nej till stora återställare och höjningar av skatt på jobb, företagande och investeringar. Tvärtom måste vi, när utrymme och tillfälle ges, fortsätta att göra Sverige till ett ännu bättre land för investeringar, företag och jobbskapande.

Politik spelar roll. Om vi inte hade sett den justering av företagskatter, skatter på kapital och liknande och den justering i företagervänlig riktning som skett de senaste decennierna hade vi inte kunnat gå in i coronakrisen med så pass starka statsfinanser. Då hade vi inte sett den våg av industrialisering som nu sveper över landet, för politik spelar roll.

Om man sakta men säkert och stadigt gör Sverige till ett bättre land för investeringar och företagande kommer det över tid att innebära att det blir mer av den varan. Det är detta vi nu ser, och det är mycket positivt. Låt oss fortsätta att när utrymme ges ytterligare stärka Sverige som företagarsland. Låt oss ytterligare stärka Sverige som ett land där investeringar sker och se till att man kan göra en hel resa från litet bolag till miljardbolag i Sverige, med bas i Sverige, utan att ägarna behöver flytta härifrån på grund av skatteregler som dem vi hade under delar av 1900-talet, till exempel på 70- och 80-talen.

Ibland får man konstatera att saker faktiskt blir betydligt bättre. När det gäller Sverige som företagarsland och som ett land för investeringar har de senaste decennierna varit en resa i rätt riktning. Låt oss fortsätta den.

Fru talman! Vi går nu in i den bästa tiden i vårt land. Det är ljus. Där jag bor är det ljust dygnet runt – det är fantastiskt. Låt oss nu hoppas att de tydliga ljusa tecknen också i den svenska ekonomin får vara gällande ett bra tag framöver.

Det har varit en mycket tuff tid såväl ekonomiskt som mänskligt då vi har hanterat den mycket tuffa coronapandemin, vilket vi fortfarande gör. Vi har på det stora hela gjort ett bra jobb tillsammans i Sverige. Låt oss nu fortsätta hela vägen in i kaklet och hoppas att vi till hösten kan mötas på ett helt annat och vanligt sätt och återkomma till konserter, kultur och sådant som till del gör livet värt att leva. Det är detta jag hoppas ska återkomma efter sommaren. Innan dess hoppas jag att såväl finansutskottet och dess kansli som talmanspresidiet får några lediga veckor när Sverige är som allra bäst.

Anf. 11 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Tack, Emil Källström, för både anförande och ett gott samarbete under pandemin! Jag har uppskattat det.

Riksdagen har tillsammans med regeringen kunnat göra en lång rad förbättringar i olika stöd längs denna resa. Jag skulle vilja påstå att många av dessa förbättringar har skett trots, inte tack vare, regeringen. Det har funnits ett synsätt på företagande där jag och Emil Källström har varit långt mer överens än vad Emil Källström har varit med regeringen. Samarbetet med riksdagen tror jag alltså har varit viktigt.

Samtidigt har output eller hur förslagen har genomförts i praktiken ibland lämnat rätt mycket i övrigt att önska. Det har varit en ryckighet. Det har varit långa handläggningstider. Det har varit svårt för företag att få besked om vad som gäller. Man har ofta hamnat i besvärliga situationer. För företagen har det ibland varit som en sådan där brödrost som av någon anledning finns på finare hotell. Man stoppar in sitt bröd i den, och sedan har man ingen aning om när det kommer ut något på andra sidan eller om brödet över huvud taget har överlevt. Den känslan tror jag sammanfattar det för många företagare.

Jag skulle vilja att Emil Källström reflekterar över detta. Hur kan man göra det bättre framåt när det gäller företagsstöden, och vad finns det för möjligheter nu att ytterligare förbättra dem?

Emil Källström talar här om möjligheten att gå från ett litet bolag till ett miljardbolag. Emil Källström och Centerpartiet är överens med regeringen om en skattereform. Regeringspartiet Socialdemokraterna har redovisat en lång rad höjda skatter på i stort sett allt som rör sig eller arbetar. Hur ska detta rymmas i en sådan skattereform?

Anf. 12 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Jag inser att jag har spenderat alldeles för lite tid på finare hotell med spektakulära brödrostar. Det var en liknelse som jag inte riktigt kunde ta till mig. Men jag tror att poängen gick fram i alla fall.

Jag ska börja med det sista. När det gäller skattereformen kom det en liten pandemi i vägen. Detta arbete skulle egentligen ha varit i ett helt annat skede nu. Men skattereformen har aldrig varit ett fordon där Centerpartiet och Socialdemokraterna primärt skulle komma överens, utan den var betydligt bredare än så och är betydligt bredare än så. Ska det genomföras en större skattereform i Sverige, vilket jag personligen tror vore klokt, där man ser över hur ett modernt skattesystem med nuvarande eller snäppet mindre totala skatteintäkter skulle kunna vara utformat behöver man åstadkomma en betydligt bredare uppställning än C och S. Där behöver KD och M vara med. Ju fler partier, desto bättre så att säga.

Det är alltså alldeles för tidigt att säga vilka förhandlingar det i slutändan blir av ett långt skattereformsarbete där arbetet ännu inte har satt igång. Men jag hoppas på bred samverkan bland så många partier som möjligt när betinget är att Sverige ska få ett nytt och modernt skattesystem.

När det gäller krispolitikens utformning kan jag bara ge Jakob Forssmed rätt. Det har varit ett samspel mellan riksdag och regering, och det har tagits initiativ i såväl Regeringskansliet som i finansutskottet. Inte sällan har Centerpartiet suttit med i båda dessa rum och verkat på båda arenorna, både som budgetförhandlare och som riksdagsparti. Det är min bild att det har tjänat såväl Centerpartiet som Sverige väl.

Anf. 13 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! När det gäller skatter och en skattereform är det uppenbart för mig att det finns en stor konflikt i svensk politik kring skatterna, där icke-socialistiska borgerliga partier har en syn och där socialdemokrater och vänsterpartister har en annan syn.

Förr i tiden fanns det något som brukade kallas för grön skatteväxling, att man höjde vissa skatter på miljöfarlig verksamhet och sänkte skatter på arbete. Nu är det som förs fram av den tilltänkta regeringspartner som Emil Källströms parti vill regera med, Socialdemokraterna, snarare en röd svartväxling. Det är beskattning på allt som jobbar och allt som växer. Det är ny kapitalskatt, det är stramare 3:12-regler, både höjd skattesats och kraftiga begränsningar, det är höjd skatt på onoterade aktier, det är tak på ISK, och ISK ska begränsas kraftigt, det är fördubblad bankskatt och det handlar till och med om att ta bort jobbskatteavdragets drivkrafter till arbete. Det handlar också om att sänka taket på rutavdraget rejält, och det finns fler förslag i denna riktning. Det är skatt på allt som växer och rör sig.

Jag tycker att man ofta drar fram något förslag och säger: Hur ska ni i den här koalitionen kunna komma överens om det här förslaget? Så är det i alla samarbeten. Men det bör finnas något slags gemensam riktning för att få politiken att fungera. Detta är en lista som Magdalena Andersson har tagit fram på det som hon vill genomföra.

Jag har noterat att flera i Centerpartiet har varit ute och sagt att de vill ha ett nytt januariavtal. Då måste väl någonting från denna lista in i ett sådant avtal? Det är svårt att se att Socialdemokraterna skulle avstå från hela listan bara för att få göra upp igen om ett nytt januariavtal. Det vore såklart intressant att få höra lite grann hur Emil Källström ser på denna lista med föreslagna skattehöjningar.

Anf. 14 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Jag tycker att Jakob Forssmed gör sig skyldig till lite väl stor iver här, att hoppa till slutpunkten alltför tidigt. Först avkrävs jag svar om en skattereforms slutresultat innan processen ens har börjat. Nu har Jakob Forssmed också bestämt hur valrörelsen ska sluta.

Centerpartiet går alltså till val med ett väldigt brett och öppet mandat och kan tänka sig ett flertal olika konstellationer efter nästa val beroende på vad som händer när väljarna har sagt sitt.

Men låt oss bara för jämförelsens skull här reflektera lite grann över vad som händer efter förra valet. Det är så att säga inte helt nytt att Socialdemokraterna och andra partier på vänsterkanten vill höja skatter. Det är ett mönster som har präglat en väldigt lång tid i svensk politik. Den kon-

stellation som det blev efter valet innebar, som vi alla vet, en socialdemokratisk regering. Men det blev ingen skattehöjaragenda. Förhandlingarna, där Centerpartiet var väldigt drivande, som landande i ett januariavtal har inneburit ett lägre skattetryck i Sverige än vad det var i början av mandatperioden. Vi har alltså sänkt skatten på arbete, sänkt skatten för pensionärer och sänkt skatten för företag. Vi har alltså sänkt skatten på många sätt, och nu börjar vi närma oss ett skattetryck som ligger ungefär i linje med var Sverige befann sig efter åtta år med en alliansregering.

Jag tycker ändå att Centerpartiets resultat när det gäller att stoppa okloka skattehöjningar och dessutom förhandla fram skattesänkningar är ganska starkt efter denna mandatperiod. Nu har Jakob Forssmed inte möjlighet att svara, men jag är helt övertygad om att han skulle hålla med mig på den punkten.

Anf. 15 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Det är en pågående process att liberalisera och förändra hyressättningssystemet, och jag tror att det är bra att börja med nyproduktion och införa en modell som går att successivt implementera i det befintliga beståndet.

Så sa Ola Johansson när JÖK:en var förhandlad och klar. Det har också nyligen upprepats. Så har det blivit.

För mig, liksom för en stor majoritet av svenska folket och Centerpartiets egna väljare, är det svårt att förstå denna vurm för att chockhöja folks hyror. För det är det som det faktiskt handlar om.

Fastighetsägarna lade en beställning. Så är det. Centerpartiet är Fastighetsägarnas förlängda arm och levererar med Socialdemokraterna som lydiga underhuggare. Man avskaffar den modell som har funnits på svensk bostadsmarknad, där två parter förhandlar om hyran. Den ena parten tillåts inte längre sitta vid förhandlingsbordet.

Högre hyror för hyresgäster i hela landet, sämre trygghet för alla hyresgäster då besittningsskyddet helt undergrävs, ökad bostadssegregation och trångboddhet är en kort sammanfattning av Centerpartiets reform med marknadshyror. Till det skulle man också kunna lägga att det kommer att kosta skattebetalarna multum, då bostadsbidragen kommer att behöva höjas kraftigt – pengar direkt från skattebetalarna ned i fastighetsägarnas fickor.

Bostadsbidragen skulle bli ungefär åtta gånger dyrare om man inför marknadshyror i nyproduktion och det sedan blir marknadshyror i hela beståndet. Så blev det i Finland.

Min fråga till Centerpartiets Emil Källström är: Varför denna vurm för att chockhöja folks hyror och statens kostnader för bostadsbidragen, en sådan vurm att ni vill utlösa regeringskris?

Anf. 16 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Om Ulla Andersson skulle kunna nämna en enda person vars hyra höjs om utredningsförslaget, som sedan blir en proposition, går igenom och blir verklighet lovar jag att skänka 1 000 kronor till en välgörenhetsorganisation som Ulla Andersson väljer.

Anf. 17 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag märker att Emil Källström fortsätter på den bana Annie Lööf var inne på, nämligen att det här är ett förslag som inte kommer att ha någon påverkan alls. Ändå är ni beredda att orsaka en regeringskris för att få genomföra förslaget, Emil Källström.

Er egen bostadspolitiska talesperson säger ju att detta är det första steget mot att införa marknadshyror i hela beståndet. Så är också Fastighetsägarnas modell upplagd, och det är den modellen ni har tagit till den här utredningen. I länder där man har infört fri hyressättning, som det så vackert heter, i nyproduktion har man sedan också tvingats gå vidare med marknadshyror i hela beståndet. Det är faktiskt så det ser ut. Det går inte att ha två helt olika modeller vid sidan av varandra.

När man införde detta i Finland hade man först fri hyressättning i nyproduktion, och efter fyra år blev det marknadshyror i hela beståndet. Såvitt vi vet ser det också ut så överallt där man har gjort detta runt om i världen. I Finland innebar detta en hyreshöjning på i genomsnitt 26 procent. I Helsingfors var höjningen hela 40 procent. Hyresgästföreningen har gjort egna beräkningar som visar samma utveckling här: mellan 20 och 30 procent i Gävle, i Stockholm 40–50 procent.

Detta betyder flera tusenlappar för en vanlig arbetare att punga ut med i ökad hyreskostnad. Det kommer att få stora konsekvenser – och inte kommer det att leda till att man bygger bort bostadsbristen, som Centern också brukar påstå. Det visar den egna utredningen, och det visar tidigare utredningar. Det är nämligen de facto så att marknadshyror och bostadsbrist är mumma för fastighetsägarna.

Varför denna vurm för att chockhöja folks hyror, Emil Källström? Varför vill ni orsaka en regeringskris?

Anf. 18 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Om Ulla Andersson hade känt till en enda person vars hyra kommer att höjas om förslaget genomförs hade hon givetvis sagt det, föreställer jag mig. Då hade hon haft möjlighet att skänka 1 000 kronor till Kubakommittén, eller vad Ulla Andersson nu hade valt.

Detta är ett steg mot att skapa en rimligare bostadsmarknad där det faktiskt också byggs fler hyresrätter på sikt. Det vi gör här är ju i någon mån att rädda hyresrätten, för hyresrätten är utrotningshotad just för att bostadsbyggare inte bygger hyresrätter. Man bygger annat – bostadsrätter och ägarlägenheter – men det vi nu försöker skapa är ett modernare system där det faktiskt byggs fler hyresrätter, så att hyresrätten kan vara den bostadsform som människor kan få tag på snabbt och som kan skapa den rörlighet på bostadsmarknaden som vi behöver.

Det kommer enormt mycket skrämselfpropaganda från Ulla Andersson och Vänsterpartiet. Det är oklart varför man behöver höja tonläget så till den milda grad gällande detta förslag, som dessutom i grunden har varit känt i flera år. Detta är en liten del i att skapa en rimligare bostadsmarknad där det byggs fler bostäder, där det finns bostäder tillgängliga och där vi kan skapa en större rörlighet och flexibilitet på bostadsmarknaden. Det handlar om att människor ska kunna ta det där jobbet eller den där utbildningsplatsen så att ekonomin kan fungera så bra som möjligt. Det är det vi försöker åstadkomma.

Vänsterpartiet är status quos största försvarare. Allt man gör och all energi man lägger ned handlar om att bevara det nuvarande systemet, där människor köar i decennier för att få tag på en bostad. Hur kan man försvara det läge vi är i just nu? Det är för mig obegripligt. Det är också obegripligt att man hotar med att utlösa en regeringskris för att bevara ett dysfunktionellt system på bostadsmarknaden. Så här kan man inte agera om man är seriös, och jag hoppas verkligen inte att något annat parti hoppar på den här charaden.

Anf. 19 MATS PERSSON (L):

Fru talman! Jag vill börja med att rikta ett stort tack till alla dem som arbetar i vården, till alla dem som arbetar i skolan och till alla dem som under coronapandemin har gjort heroiska insatser för vårt land. Jag vill tacka alla de företagare som har kämpat, slitit och svettats för att deras livsverk ska stå kvar trots att ett virus har löpt över jordklotet. Många människor har kämpat, och det har inneburit att många människor har bidragit till att rädda jobb och säkra välfärden – och inte minst till att rädda liv. Jag riktar ett stort tack till er för de insatser ni har gjort.

Fru talman! Jag upplever att många svenskar är otroligt trötta på politisk pajkastning, politiskt spel och politiskt taktiserande. Jag upplever att man är trött på politiker som mest recenserar andra, kritiserar andra och hela tiden söker politisk konflikt och försöker tala illa om sina politiska motståndare. Även den här debatten har dessvärre haft inslag av detta.

Sverige är bra på krishantering. Detta är inte rätt stund att stå och säga att alliansregeringens hantering av finanskrisen var dålig. Den var ju jättebra! Sverige gick igenom finanskrisen starkare än de flesta andra länder runt om i Europa och runt om i västvärlden. Att då stå och kritisera andra partier för att ha skött det fel tycker jag är ett slag under bältet.

På samma sätt tycker jag inte att det i dag är rätt tid att stå och kritisera det krisarbete som regeringen och riksdagen tillsammans har gjort. Vi har gjort också det på ett föredömligt och bra sätt. Allting har naturligtvis inte varit underbart, fantastiskt eller rätt – det finns naturligtvis felaktigheter som har begåtts – men på det stora hela är svensk politik och riksdagen bra på att hantera ekonomiska kriser. Vi gjorde det under finanskrisen, och vi har nu hanterat coronakrisen på ett sätt som många andra länder nog avundas.

Vi har kunnat göra det därför att vi under lång tid, inte minst under den tidigare borgerliga regeringen, har tagit ansvar för statens finanser. Även rödgröna regeringar har tagit ansvar för statens finanser så att vi har en låg statsksuld, vilket under krisen kan användas för att säkra välfärden och säkra jobben. Jag tycker att vi alla behöver ta ansvar för att inte fastna i den politiska pajkastningen utan försöka lösa de samhällsproblem Sverige har och släppa den politiska prestigen.

Fru talman! Det finns ett område kopplat till coronakrisen som jag känner en djup oro kring och är väldigt bekymrad över, och det är skolan. Det är inte samma sak att sitta framför en skärm som att möta läraren i klassrummet. Det är inte samma sak att dagarna i ända sitta ensam hemma i soffan, i sängen eller kanske vid ett skrivbord jämfört med att träffa sina kompisar i skolan och få det utbyte det innebär att vara i ett klassrum. Det är inte samma sak.

Vi ser nu en coronageneration av barn och unga som inte lär sig tillräckligt i skolan. Jag är rädd att vi kommer att få se stora långsiktiga konsekvenser av att ungdomar inte har varit i skolan, och coronagenerationen riskerar vi att få leva med länge om vi inte vidtar kraftiga åtgärder.

Därför är det viktigt att den här budgeten innehåller stora satsningar på skolan. Det är viktigt att vi ser till att de som har halkat efter får möjlighet att använda sommarlovet till att läsa ikapp. Det är viktigt att vi ser till att skolan står stark även efter krisen, för att studieresultaten i svensk skola ska kunna höjas. Vi ser redan i dag hur ungefär var sjätte elev lämnar grundskolan utan fullständiga betyg. Det är en alarmerande hög siffra.

Skolan behöver fokusera mer på kunskap och mindre på flum. Skolan behöver fokusera på studiero och se till att styra upp stöket. Vi behöver ge lärarna bättre befogenheter, och vi behöver se till att lärarna har kraft och möjlighet att utöva sitt arbete i klassrummet. Vi behöver ge mer stöd till de elever som behöver mer stöd, och vi behöver se till att de elever som har det lätt för sig kan få gå före och stimuleras. Vi behöver se varje individ och varje elev, och det behöver vara en skola som präglas av kunskap och studiero.

Det är enbart så vi kan se till att bygga svensk skola stark. Det är inte så att svensk skola blir bättre av att vi anammar någon postmodern teori eller tror att vi kan lösa allting genom att barnen använder Ipadar på dagarna. Det handlar i stället om att go back to basics. Det som en gång byggde svensk skola stark är det som ska bygga svensk skola stark längre fram.

Fru talman! Jag är otroligt imponerad av svenska företagare. När vi nu förhoppningsvis snart är igenom krisen – det vet vi ju inte, men ekonomiskt sett ser vi ut att vara igenom krisen på många håll – ser vi att svenska företagare, stora som små, är otroligt dynamiska och moderna. De står längst fram i digitaliseringen. Vi ser att många företagare har ställt om, oavsett om det gäller ett företag i restaurangbranschen eller ett tjänsteföretag som utvecklar ny digital teknik. Man har haft en otrolig förmåga att ställa om.

De senaste tio femton åren har vi i Sverige sett en fantastisk utveckling av nya, växande bolag. Jag kan nämna Klarna, Northvolt och Izettle, för att ta tre nya bolag. Men jag kan också nämna äldre bolag som har utvecklats fantastiskt de senaste åren – Atlas Copco och Nibe, för att ta två exempel. Det här visar styrkan i svensk ekonomi. Det är en otrolig förmåga till omställning och en otrolig förmåga att skapa nya jobb i Sverige.

Detta har varit möjligt därför att kloka politiker, en del rödgröna, tog bort arvs- och gåvoskatten. Och alliansregeringen tog bort förmögenhetsskatten och genomförde en rad viktiga jobbreformer som har gjort att svenskt företagsklimat är ganska bra.

När någon person som säljer sitt bolag på den amerikanska kontinenten, får en massa pengar och återinvesterar pengarna i Sverige i stället för att gömma undan pengarna i Luxemburg eller Schweiz skapar det jobb i Sverige. Nya företag kan växa med hjälp av att vi har ett bättre företagsklimat.

Det vi nu ser är den svenska vänstern som går fram med en stark vänsterpopulism under en paroll och retorik att man vill beskatta miljonärerna. Då pratar vi om återinförande av fastighetsskatten, återinförande av arvs- och gåvoskatten och nu senast förslaget om att införa höjd skatt på sparande. Retoriken handlar om miljonärer, men det är den breda medelklas-

sen som kommer att få betala. Det är människor som är hårt arbetande, som går till jobbet varje dag och som vill bygga en bättre framtid för sin familj och sina barn som kommer att få betala för det här kalaset. Det är inte så vi bygger Sverige starkare.

Fru talman! Ska Sverige i det här läget kunna gå starkare ska vi fokusera mindre på politiskt spel och politisk pajkastning och mer på att lösa Sveriges problem.

Sverige är ett fantastiskt land men också ett land med stora samhällsproblem. Var sjätte elev lämnar skolan utan fullständiga betyg. Vi ser växande klyftor mellan den som har ett arbete och den som saknar ett arbete. Vi ser en växande gängkriminalitet som kryper närmare och blir alltmer brutal i sitt våldsutövande. Vi ser en energipolitik som innebär att där jag bor, i södra Sverige, är det elkris. Det är elbrist i Sverige 2021, därför att det finns ideologiska skygglappar i synen på kärnkraft.

Sverige behöver på område efter område en ny väg, och på område efter område behöver vi gemensamt fokusera mindre på pajkastning och mer på att lösa samhällsproblemen.

Jag tror att det viktigaste vi kan göra är att se till att våra företagare kan anställa och att skolan fungerar för att Sverige ska lyfta så att vi tar oss igenom den här krisen på ett starkare sätt.

Anf. 20 KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! I går slog jag och min man till med finfika. Vi tyckte att vi hade anledning att köpa hem en liten citrontartelett. Anledningen var att vi båda hade fått vår första spruta. Det var en känsla av tacksamhet över att få leva i ett land som har klarat av att kraftsamla i den här krisen, i en värld som har haft förmåga att på rekordtid få fram ett vaccin som ger oss hopp om att klara den pandemi som vi fortfarande lever i. Det ger en vördnad inför det som vi människor kan åstadkomma när vi gör det tillsammans. Det har den här pandemin visat.

I en kris som denna är det oerhört viktigt att kunna göra det som behövs både här och nu. Många svenska företag och myndigheter och samarbetet mellan regering och riksdag har i stora drag klarat att göra det. Vi har gjort många viktiga insatser. Utvärderingar kommer att visa att det inte har varit perfekt. Det har funnits brister i de regelverk som har tagits fram i hast. Många företag har, av goda skäl, varit frustrerade när de inte fått nog tydliga besked eller pengarna snabbt nog. Men övergripande är insatsen imponerande.

Vi har också gjort tydliga insatser för dem som har drabbats mest. En sak som har visat sig vara effektiv är att höja bostadsbidraget. Det är ett träffsäkert bidrag för dem med ekonomiskt svagast situation i Sverige generellt. Därför är det en god sak att vi i dag beslutar om att införa en höjning av bostadsbidraget.

SKR rapporterar att det har gjorts skillnad, i betydelsen att färre människor behöver söka kommunernas försörjningsstöd. Det är en viktig sak för kommunernas ekonomi men också för människorna själva. Stabilitet är ett bra sätt att komma på fötter igen.

I en kris är det också viktigt att blicka framåt och använda den förändring som sker till att utveckla samhället, att stärka digitaliseringen, att genomföra en grön omställning och att investera i framtiden, i framtidshopp.

Prot. 2020/21:142

16 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar under juni–augusti 2021

Det som sker i norra Sverige nu, den gröna industrirevolution som vi ser börja växa fram och som kommer att generera investeringar i en massa nya bostäder och möjlighet till grön samhällsutveckling, är otroligt inspirerande och fascinerande. Det är innovativa företag, både nya och gamla, som samlas där. Men det är viktigt att komma ihåg att det i grunden baseras på kombinationen av en politik med tydliga klimatmål, så att företagen vet vad de har att förhålla sig till, och en politik som lägger en grund för investeringar med konkreta stöd som Industriklivet.

En sak som jag verkligen ser fram emot att se effekterna av är de gröna kreditgarantierna, som kommer att införas i Sverige. Det är något som har funnits i andra länder. Vi i Sverige är duktiga på miljöinnovationer, och det offentliga har länge varit bra på att stödja pilotprojekt och idéer. Men vi har släppt de gröna innovationerna för tidigt. Den där tiden när en innovation inte riktigt står på egna ben men kan ha potential att nå en global marknad kallas för dödens dal i innovationskretsar. Där kommer de gröna kreditgarantierna att spela roll. De är till för de där idéerna som vi vet funkar. De har tagit sig igenom piloterna och kan ta språnget ut på en global marknad, till exempel framtida kullager och framtida ABBA-succéer. Det finns sådana som ligger och vilar.

Det handlar om stora investeringar som vi nu kommer att kunna stötta med en kreditgaranti. Vi kan se att det i andra länder har stor betydelse för företag som arbetar ihop sina finansieringslösningar att en stat går in och aktivt stöttar. Det kommer att få stor betydelse för att investeringarna ska hamna i Sverige. Det finns många fall där svenska innovationer blivit till stora industrisatsningar i andra länder. Så kan vi inte ha det, utan vår innovationskraft och vår forskning ska bli till jobb här. Så kan det bli. Där har vi något väldigt positivt och spännande att se fram emot. Jag och Miljöpartiet är övertygade om att det är så vi satsar på svensk ekonomi och skapar svenska jobb framåt.

En viktig sak i en kris är såklart att vi skapar förutsättningar för företag att satsa så att de kan anställa fler. Det absolut sämsta är om en grupp hamnar utanför i ett långsiktigt utanförskap. Det måste vi förhindra med alla medel vi har.

En annan viktig del i en sådan satsning handlar självklart om utbildning. De breda satsningar som görs på utbildningar nu är oerhört viktiga. Det är viktigt att unga som har tillbringat nästan halva sin gymnasietid framför en skärm och inte riktigt fått chansen att få goda betyg får en andra chans att skaffa sig den behörighet som de behöver för att ta sig vidare i livet.

Det är också viktigt för alla nyanlända. I den delen tror vi från Miljöpartiets sida att det är viktigt att jobba individualiserat och göra rätt insats för rätt person. Det är också viktigt att staten tar hela sitt ansvar, och där ser vi att det finns mer att göra framåt.

Det är viktigt att staten investerar i och utvecklar våra system. En spännande nyhet som gömmer sig i budgeten är det nationella kollektivtrafik-kortet. Där har vi en anomali när det gäller hur våra administrativa system fungerar med regionala kollektivtrafikhuvudmän, som arbetar väldigt gott, och ett resande som i stora drag mer och mer sker över regiongränser.

Man har en vana att resa kollektivt, men när man kommer till en ny stad tycker i alla fall jag att det är ganska besvärligt att hitta rätt app och ta reda på vad som gäller. Med ett nationellt kollektivtrafikkort kommer vi

att slippa det där. Då kommer vi att kunna ha ett enda system. När jag åker hem – för så känner jag fortfarande – till Malmö kommer jag att kunna använda samma app eller system som jag använder i min vardag här i Stockholm.

Detta kommer att stärka kollektivtrafiken, och det behöver den. Kollektivtrafiken är en av de sektorer som har drabbats väldigt hårt nu under krisen. Den behöver en nystart, och den behöver hitta en ny identitet. Jag tror inte att vi kommer att acceptera att trängas i kollektivtrafiken på det sätt som var normalt före pandemin.

Kollektivtrafiken är en viktig del i arbetet med att få till ett hållbart transportsystem så att vi kan nå våra klimatmål, och då är ett nationellt engagemang i kollektivtrafiken viktigt framöver. Det nationella kortet är en del i detta; det är inte det som kommer att trola fram en stark kollektivtrafik över hela landet, men det är en del i att göra den mer attraktiv framåt.

En del av det stora arbetet är den gröna omställningen, som består av många små åtgärder. Jag vet att det finns en del som gärna vill se att man ska kunna göra stora drag och lösa klimatkrisen med enstaka åtgärder. Det kommer inte att vara så. Det funkar inte. Vi ska ställa om hela samhällets ekonomi, och det kommer att påverka alla företag och alla sektorer. Det är ett brett arbete som krävs, med många små delar och många aktörer som bidrar.

Fru talman! Jag vill avsluta med någonting som jag fick ta del av i går och som glädde mig och ger mig en bild av vad jag tror om Sveriges ekonomi framåt. Det är vad den här debatten handlar om i mina ögon.

Det handlar om att LRF har sammanställt hur svenska lantbrukare använder Klimatklivet för att satsa på sina företag. Jag tror inte att det är många som har tänkt att Klimatklivet är ett stöd till svenska lantbrukare, men svenska lantbrukare har sett möjligheten i ett brett stöd. Klimatklivet är ju helt neutralt utformat. Den som har den bästa idén till en investering som sänker klimatutsläppet får del av pengarna. Det konkurrerar helt mellan sektorerna. Här har många svenska lantbrukare sett en möjlighet. De har sökt och fått stöd till nya maskiner, biogasanläggningar och andra klimatinvesteringar som stärker deras företag.

Det här handlar för mig mycket om kärnan i den gröna omställningen och vikten av att vi från politikens sida lägger fram neutrala styrmedel som öppnar upp en innovationskraft och möter den vilja till förändring som finns i Sverige och den beredskap till handling som vi har visat under pandemin. Det ger mig hopp om framtiden och hopp om Sverige.

Med detta vill jag tacka mina kollegor i utskottet, utskottskansliet och talmanspresidiet och önska alla en trevlig sommar. Vi ska inte sluta arbeta riktigt än, men vartefter finns det möjligheter att vila och njuta av den vackra svenska naturen.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i de båda betänkandena.

Anf. 21 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Karolina Skog pratar om hopp. Men inte med ett enda ord nämner hon alla de 200 000 personer som just nu är långtidsarbetslösa. Många av dem känner inte något hopp alls, och när de läser den budget som presenteras i dag känner de knappast mer hopp.

Karolina Skog nämner inte med ett enda ord vad regeringen tänker göra åt den höga långtidsarbetslösheten. Hon nämner inte med ett enda ord att

Prot. 2020/21:142
16 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar under juni–augusti 2021

Arbetsförmedlingen säger att det inom ett halvår riskerar att vara 300 000 människor som inte har ett arbete.

Som jag nämnde tidigare handlar det här om stora kostnader för samhället. Om bara var tionde långtidsarbetslös skulle vara i arbete skulle Sverige kunna ha 8 000 fler undersköterskor anställda. Det är kostnaden för arbetslöshet.

Men framför allt handlar det om människor – människor som har tappat hoppet och som inte har ett jobb att gå till. De har inte ens en kontakt med Arbetsförmedlingen, för Arbetsförmedlingen jobbar inte aktivt med många av de människor som i dag är långtidsarbetslösa.

Jag vill egentligen fråga Karolina Skog vilka konkreta åtgärder regeringen har i budgeten för att de långtidsarbetslösa ska kunna känna hopp och komma tillbaka till arbetsmarknaden. Jag nämnde flera av de insatser och förslag som Moderaterna har för att kunna halvera långtidsarbetslösheten på tre år. Men jag ser ingenting i den här budgeten.

Nu vill jag gärna ge Karolina Skog tillfället att nämna tre eller fem konkreta åtgärder som kan ge hopp, men framför allt jobb, till den som är långtidsarbetslös.

Anf. 22 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Fru talman! Ni kanske noterar att jag talar utan manus här i kammaren. Anledningen till att jag gör det är att jag tycker att det är viktigt att anpassa sig till det som händer i rummet. Jag vill inte skriva mina repliker i förväg, vilket Elisabeth Svantesson verkar ha gjort.

Jag nämnde gruppen långtidsarbetslösa i mitt anförande och sa några ord om vad jag tycker. Jag tog inte upp hela Miljöpartiets plan för denna grupp, men jag nämnde den i mitt anförande. Det går självklart att kolla i efterhand.

Det jag sa, och som jag gärna upprepar, är att jag tror att våra åtgärder mot långtidsarbetslösheten behöver bestå av olika delar. Jag är helt övertygad om att den viktigaste delen handlar om utbildning. När man tittar på de åtgärder som regeringen och samarbetspartierna har lagt fram för att stävja pandemins verkningar och framåt ser man att det är ett brett och stärkt utbud av utbildningsinsatser. Att det finns fler utbildningsplatser skulle jag säga är det absolut viktigaste.

Sedan finns det en del andra centrala delar, exempelvis satsningen på vidareutbildning inom äldreomsorgen. Det är en viktig satsning, och den är viktig för äldreomsorgen.

Det handlar också om att skapa insteg in på arbetsmarknaden för dem som inte har en lång utbildning. De kan kvalificera sig in i äldreomsorgen och få vidareutbildning på plats. Att få till stånd sådana här typer av system är några exempel på det vi gör för att stävja långtidsarbetslösheten i Sverige.

Anf. 23 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Karolina Skog får gärna läsa min replik. Jag har inte över huvud taget skrivit någonting om att du inte skulle nämna långtidsarbetslösa.

Men problemet var att det här inte alls handlade om långtidsarbetslöshet. Trots att ett av Sveriges största ekonomiska problem just nu är att

människor står utanför arbetsmarknaden nämner inte Karolina Skog detta problem och hur de här personerna ska komma i arbete.

När jag läser regeringens budget, som Karolina Skog är ett underlag till, ser jag att det är mer av samma politik som har lett Sverige till att bli ett av de sämsta länderna i Europa när det gäller arbetslöshet. Det är just den politiken ni så gärna vill fortsätta med.

Det finns ingen konflikt när det gäller utbildning. Utbildning är självklart bra; låt mig säga det. Men det behövs så mycket mer för de här personerna. Jag ska nämna några saker.

Se till att få en fungerande arbetsmarknadspolitik med effektiva åtgärder! Sänk kostnaden för att anställa dem som står längst bort! Ni har halverat antalet nystartsjobb, som var och är en av de mest effektiva insatserna. Se till att öka drivkraften att arbeta! Många som har invandrat till Sverige är nu långtidsarbetslösa; det är den största gruppen.

Se till att ha ett bidragstak och en jobbprenie så att man får behålla mer av sin lön! Se till att Arbetsförmedlingen jobbar aktivt med praktikplatser! Även dessa har ni minskat dramatiskt under er tid i regeringen.

Det här är bara några exempel på det som skulle kunna ge långtidsarbetslösa hopp och jobb – en egen inkomst.

Och varför är det här så viktigt? Varför blir jag så upprörd när Miljöpartiet inte ens verkar se problemet? Därför att det här handlar om människors framtid men också om vår gemensamma ekonomi. Ni skulle inte behöva ha så många förslag på skattehöjningar om ni tog tag i den här frågan. Se till att pressa tillbaka arbetslösheten! Då ger ni människor ett jobb, och ni ger mer pengar till statskassan.

Anf. 24 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Fru talman! Minns jag rätt var det jag sa att en av de viktigaste sakerna i denna typ av ekonomisk kris är att se till att vi inte får en grupp som fastnar i utanförskapet i form av långtidsarbetslöshet – kanske inte exakt men någonting i den stilen. Och det menar jag verkligen. Det är en oerhört viktig sak.

En sak som jag när jag tittar framåt tror att vi behöver göra bättre i Sverige är att individualisera etableringsinsatserna mer. Jag anser att vi hanterar människor som kommer till Sverige för schabloniserat, som om de vore lika. Det är de inte. Det är en heterogen grupp som bör få olika bemötande.

Miljöpartiet har verkat för att insatserna för nyanlända ska komma tidigare, till exempel insatserna för språk. Vi vill fortsätta den typen av reformagenda där vi riktar åtgärder till individen på rätt ställe. Vissa ska ha ett snabbspår rakt in i akademien, för det är där de har bäst förutsättningar. Andra behöver lära sig alfabetet, för det är där de står. De har en längre väg till egenförsörjning, och det måste vi erkänna och ta tag i.

Det är en av sakerna som Miljöpartiet vill reformera när vi ser på arbetsmarknaden och insatser för de grupper som står längst från denna.

Anf. 25 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Miljöpartiet ska gå till val på att bekämpa barnfattigdomen. Det är väldigt bra. Det behövs verkligen. Hundratusentals människor i Sverige lever i ekonomisk utsatthet. Många av dem är barn. Runt om i varje stad och varje kommun finns det människor som inte ens har råd med

Prot. 2020/21:142

16 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar under juni–augusti 2021

det mest relevanta, det mest väsentliga, det vill säga mat och hyra – familjer där barnens dröm om nya kläder till skolväxlingen förblir bara en dröm och där en ny cykel är något man aldrig kommer att få se.

Barn som lever i ekonomisk utsatthet påverkas av det hela livet. Det påverkar deras skolresultat, och det påverkar deras hälsa – även i det vuxna livet.

För mig blir det då obegripligt att Miljöpartiet vill införa marknadshyror. På vilket sätt skulle chockhöjda hyror bekämpa barnfattigdomen?

Anf. 26 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Fru talman! Jag blir både bedrövad och glad av Ulla Anderssons fråga. Ulla Andersson implicerar här någonting och hittar på en agenda som inte finns. Dock blir jag glad eftersom det ger mig möjlighet att vara tydlig. Jag har också en väldigt tydlig bostadsminister i ryggen.

Miljöpartiet tror inte på marknadshyror. Miljöpartiet kommer inte att införa marknadshyror. Bostadsministern har lovat att så länge hon har den posten kommer inte marknadshyror att införas i Sverige. Anledningen är såklart att vi helt enkelt inte tror på den modellen. Vi tror att den i längden skulle leda till högre hyror. Vi ser tvärtom att den offentliga styrningen på bostadsmarknaden i stort behöver öka.

Fru talman! Jag måste ändå markera mot Vänsterpartiets sätt att förvanska andra partiers agenda och därmed också skrämja upp många hyresgäster i Sverige. Jag är övertygad om att många nu sitter hemma och faktiskt tror och är rädda för att deras hyra kommer att höjas. Då är det ändå bra att vi nu får möjlighet att vara tydliga: Ingen kommer att få en chockhöjd hyra.

Det finns en punkt i januariavtalet som handlar om att förändra hyressättningen i nyproduktion. En utredning har gjorts som ska ut på remiss. Punkt.

Anf. 27 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Det är ju inte vi som skrämmer hyresgästerna; det är ni som gör det med det här förslaget. Menar ni att Hyresgästföreningen och alla hyresgäster som ser igenom förslaget är helt fel ute? Vilka belägg skulle Hyresgästföreningen ha för att försöka lura sina hyresgäster, dem de företräder? Kan Karolina Skog tala om det för mig vore det bra.

Jag tror nog att Karolina Skog vet att såväl Centern och Liberalerna som Fastighetsägarna ser detta som det första steget i att införa marknadshyror i hela beståndet. Det är ganska självklart, för vad jag vet har inget land kunnat upprätthålla två så separata system. I exempelvis Finland, som jag berättade om tidigare, innebar det hyreshöjningar på 26 procent. I Gävle skulle det innebära 1 500–2 000 kronor mer i månaden.

Inte kommer de personer som vi talar om när vi säger att barnfattigdomen ska bekämpas att få höjda löner med 1 500–2 000 kronor i månaden. Inte kommer barnbidragen och bostadsbidragen att höjas. Jo, bostadsbidragen måste man ju höja. Det var ju det som hände i Finland. Fyra år efter det att fri hyressättning i nyproduktion infördes hade man marknadshyror i hela bostadsbeståndet, och kostnaderna för bostadsbidragen skenade. Skulle vi översätta Finland till Sverige skulle kostnaderna öka med åtta gånger per hyresgäst. Det innebär ungefär 35 miljarder rakt ned i fastighetsägarnas fickor. Det skulle inte göra det bättre för barnen som tvingas

leva i lägenheterna med dessa chockhöjda hyror. De kommer kanske inte ens att kunna bo kvar. Det är ju det marknadshyror handlar om: att chockhöja folks hyror helt i strid mot folks vilja.

Anf. 28 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Fru talman! Vi har en grön bostadsminister i Sveriges regering som har gett ett väldigt tydligt besked: Så länge hon innehar posten kommer inte marknadshyror att införas i Sverige.

Det som övergår mitt förstånd är hur Vänsterpartiet och Ulla Andersson kan få för sig att om man avsätter den ministern och öppnar upp för kanske en borgerlig regering som ska arbeta med stöd av Sverigedemokraterna skulle det ge ett tydligare lugnande besked till Sveriges hyresgäster om en bättre bostadsmarknad där stat och kommun är mer aktiva för att förbättra bostadsmarknaden. För mig går inte det ihop på något sätt.

Anf. 29 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Om man landade här i Sveriges riksdag från yttre rymden i någon av de farkoster som amerikanska myndigheter i olika rapporter påstår finns och lyssnade på Karolina Skogs anförande skulle man kunna få för sig att vi har mycket begränsade problem i Sverige – förutom i kollektivtrafiken. Där har vi stora problem, som ska lösas med en app.

Jag delar Karolina Skogs bild att vi har problem med kollektivtrafiken, och den här appen tror jag säkert är jättebra. Men verkligheten pockar på uppmärksamhet. Vi har en långtidsarbetslöshet som riskerar att växa kraftigt och bita sig fast på skyhöga nivåer. Den leder till att människors gardiner inte dras upp på morgonen; i stället hamnar man i ett mycket långt utanförskap. Den ger sociala problem och fysiska och hälsomässiga problem som kan vara under lång tid och påverka hela familjens livssituation.

Vi har en vårdssituation där vårdpersonal inte vet när de ska få återhämtning och där regeringen uppenbarligen inte har en plan för hur vi ska hantera alla uppskjutna behandlingar och operationer och all den vård som inte har sökts under pandemin. Det finns inga svar på detta i regeringens vårproposition, eller i budgetpropositionen för den delen.

Vi har en trygghetssituation där människor känner en oro och där människors liv begränsas av organiserad brottslighet som sätter skräck i hela bostadsområden.

Vad är Karolina Skogs svar på de här utmaningarna och de här problemen? Det finns inte ett enda nytt grepp i den här vårpropositionen för att möta exempelvis långtidsarbetslösheten. Det är mer av samma politik som hittills inte har fungerat.

Anf. 30 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Fru talman! Det är uppenbarligen svårt att vara så tydlig i talarstolen att alla hör.

Jag är orolig för risken att vi ska hamna i det läge som vi var i under den tid då en borgerlig regering hanterade en ekonomisk kris, för det ledde till att vi fick grupper som hamnade väldigt långt ifrån arbetsmarknaden. Det är grupper som faktiskt än i dag präglas av den tafatthet som fanns och de felaktiga prioriteringar som gjordes då.

Det har jag haft för ögonen under hela den här krisen, och det är en av anledningarna till det fokus som har varit på att rädda så många jobb som

möjligt under krisen men också samtidigt satsa framåt. För det är faktiskt det som jag på riktigt tror på, att vi vågar se mot framtiden och se de jobb som kan finnas i framtiden i Sverige. Det är det ledarskap som Sverige behöver och som gör att företag växer, satsar och anställer fler, bland annat i gruppen långtidsarbetslösa.

Jag är helt övertygad om att det är det viktigaste för Sverige. Det är också det som lägger grunden till att vi kan ha råd att ha välstånd på den nivå som vi förväntar oss – den vård som vi förväntar oss och den äldre-vård som våra gamla är värda.

Det finns stora behov i välfärden, och vi satsar på välfärden. Vi kommer att behöva ännu större satsningar. Jag har inget nytt recept, för jag tror nämligen att det är pengar till kommuner och regioner som kommer att funka. Jag tror på att det är det offentliga som ska äga och styra vård och äldreomsorg, och då behöver de medel till det för att kunna anställa fler. Jag tror faktiskt inte att det är mer komplicerat än så.

Anf. 31 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! För mig är det uppenbart att vi behöver använda långt fler verktyg än de som Karolina Skog presenterar här i replikskiftet om vi ska komma till rätta med den höga arbetslösheten.

Alliansregeringen tror jag gjorde flera misstag under sin period, men det blev också så att OECD utvärderade alliansregeringen, och företrädare för OECD sa efter finanskrisen att det är svårt att se att man hade kunnat agera bättre än vad alliansregeringen gjorde.

Jag ger gärna beröm för en del av den krispolitik som den här regeringen har stått för. Vi hade inte ett permitteringssystem på plats under förra finanskrisen. Alliansregeringen tog initiativ till att vi tog fram ett sådant, och regeringen har infört detta. Det har varit oerhört betydelsefullt. Samtidigt har jag pekat många gånger på att det inte har gett samma skydd för dem som har svagast förankring på arbetsmarknaden, de tillfälligt anställda. Det är till följd av en regel som Karolina Skog tillförde till det här systemet, som inte fanns ursprungligen och som jag menar har varit mycket skadlig och också har gjort det svårare och vägen tillbaka längre för en del på svensk arbetsmarknad.

Satsningarna som Karolina Skog pekar på – var finns evidensen för att de ger effekt? Vi vet att om vi fördubblar subventionerna till nystartsjobb kommer fler att få de jobben, och de jobben kommer att leda till fler riktiga anställningar så småningom. Det är prövat sedan tidigare, och vi vet att det funkar. Varför väljer då regeringen att inte använda sig av den typen av verktyg utan i stället satsa mer på extratjänster som inte ger de effekterna?

Jag tycker att Karolina Skog ofta signalerar pragmatism, och det tycker jag är väldigt bra. Men pragmatism handlar också om att ompröva, pröva nytt och lägga det som inte har fungerat åt sidan när det gäller arbetslöshet, brottslighet eller vad det nu kan vara. Det handlar om att pröva nya saker och framför allt om de stora, riktiga reformer som nu krävs.

Jag frågade om arbetslöshetssidan, och nu frågar jag i stället om trygghetssidan. Vilka är era stora reformer för att komma till rätta med den svenska organiserade brottsligheten?

Anf. 32 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Fru talman! Hela lösningen för hur vi kommer till rätta med arbetslöshet eller trygghet får Jakob Forssmed söka svar på i andra debatter än här i riktlinjedebatten. Jag återkommer gärna till detta, för vi har väldigt mycket att säga i de delarna.

När det gäller arbetslösheten menar jag att den grupp som vi behöver fokusera mycket på är de nyanlända kvinnorna. Där fungerar extratjänsterna bra. De är ett bra insteg för den gruppen, och det är därför vi håller fast vid den reformen.

När det gäller trygghet vill jag svara att utöver det som görs för fler poliser och starkare myndigheter behöver vi fokusera mer på att kriminalitet faktiskt handlar om pengar. Vi behöver följa pengarna och stärka myndigheters möjligheter att samverka och följa pengarna till kärnan för att bryta ned möjligheterna att kunna tjäna pengar, för det är det som är kriminalitetens kärna. Där kan vi göra mycket mer genom effektiv myndighetssamverkan och genom att involvera fler myndigheter i arbetet. Polisen är viktig men kan inte lösa detta själv.

Vi behöver ha ett bredare arbete för att knäcka den organiserade brottsligheten och därmed mycket av det grova våld som drabbar alldeles för många i dag.

Anf. 33 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Vi har nu ägnat över ett år av den ekonomiska politiken åt krishantering, och till sist börjar vi se ljusningen, inte minst tack vare vaccinerna. Karolina Skog kunde fira första sprutan i går, och jag har nu under debatten fått möjlighet att boka min andra vaccinspruta. Ännu finns inte några lediga tider, men det väntar vi på.

Faran är inte över, så det är viktigt att vi håller ut ännu ett tag. Men spruta för spruta återvänder nu känslan av att vi kommer att ta oss igenom den här pandemin.

Under våren har regeringen fortsatt förlänga och förstärka krisåtgärder i ett stort antal extra ändringsbudgetar. Jag vill än en gång understryka hur viktigt det har varit att samarbeta för Sveriges bästa över partigränserna och mellan arbetsgivare och arbetstagare för att få krisåtgärder på plats så snabbt som möjligt. Det visar på en underliggande styrka i Sverige för svensk demokrati och för den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Från regeringens sida vägleds den ekonomiska krishanteringen av några enkla principer. Den första har varit att säkerställa nödvändiga resurser för att bekämpa smittan, vårda sjuka och skydda riskgrupper. Självklart kan mer pengar inte lösa allt, men när pengar *kan* göra skillnad ska de finnas där.

Den andra principen har varit att rädda svenska jobb. För att ge livskraftiga företag en möjlighet att övervintra har skattepengar ställts till förfogande i en omfattning som saknar motstycke i svensk historia. Med åtgärder som korttidspermittering, omställningsstöd, omsättningsstöd, hyresstöd och likviditetsstöd via skattekontot har många företag tagit sig igenom den här krisen. Över en halv miljon löntagare har kunnat vara korttidspermitterade i stället för att riskera arbetslöshet.

Stöden har kostat skattebetalarna enorma belopp, men de har också räddat hundratusentals löntagare från arbetslöshetsrisken.

Redan när krisen bröt ut var jag tydlig med att ingen ansvarsfull politiker kan lova att rädda alla jobb och alla företag i en så här djup kris. Den tredje principen har därför varit att säkra trygghet och omställning för den som ändå blir av med jobbet. I Sverige ska den som blir av med jobbet ha en trygg försäkring som skyddar mot en privatekonomisk katastrof oavsett om det beror på pandemin, en fabriksbrand eller att arbetsgivarens verksamhet inte längre är lönsam.

Den som blir arbetslös ska naturligtvis möta både tydliga krav och goda möjligheter att ta sig vidare till nästa jobb. Därför har vi förstärkt a-kassan men också fortsatt den kraftiga utbyggnaden av utbildningsplatser.

Fru talman! Krisåtgärderna har gjort skillnad. Att Sveriges bnp minskade under 2020 var oundvikligt, men tappet är klart mindre än i många andra länder. Handlingsutrymmet i statsfinanserna är fortsatt stort tack vare att vi höll emot kraven på att lägga 100 miljarder i månaden till företag som, många av dem, inte alls var i kris men också tack vare att vi har sparat i ladorna under de goda åren så att vi kunde gå in i krisen med den lägsta statsskulden sedan 1977.

Tittar vi på antalet konkurser ser vi att det var lägre än normalt under förra året, även om det förstås ökade i de hårdast drabbade branscherna.

Vi ser också att kommunernas andel av kostnader för ekonomiskt bistånd har stått i stort sett still under den här krisen. Det gör att de mycket stora tillskott som regeringen har gett till skolan, sjukvården och äldreomsorgen har kunnat användas till just det och inte till att försörja människor som har blivit av med jobbet.

Fru talman! På arbetsmarknaden är bilden tudelad. Å ena sidan har andelen sysselsatta trots en historisk kris förblivit på en historiskt hög nivå. Den är högre än när regeringen tillträdde. Tittar vi på arbetskraftsdeltagandet ser vi att det till och med har ökat under krisen. Å andra sidan har grupper som har en svagare ställning på arbetsmarknaden – ungdomar, utomeuropeiskt födda, den som saknar gymnasiekompetens eller har ett funktionshinder som gör det svårare på arbetsmarknaden – fått det ännu svårare sedan krisen slog till.

Här får jag tyvärr konstatera att det cirkulerar en märklig syn på jobben. Många tycks tänka att svensk arbetsmarknad ska bli mer lik andra EU-länders. Det visar att man inte riktigt har förstått utmaningen, vare sig på svensk eller på europeisk arbetsmarknad och framför allt inte hur de skiljer sig åt. När jag träffar mina europeiska finansministerkollegor får jag veta att de kämpar med att få människor att komma igång med att söka jobb. Många, inte minst kvinnor, har lämnat arbetsmarknaden. Även om ländernas arbetslöshetstal ser bättre ut beror det alltså just på att man har gett upp. Man blir i stället försörjd av sin partner eller sina föräldrar.

Den sortens arbetsmarknad – där arbetslösheten hålls nere genom att kvinnor lämnar arbetsmarknaden eller att vuxna barn sitter hemma och försörjs av sina föräldrar – ska Sverige inte ta efter. Om vi skulle ha en genomsnittlig europeisk arbetsmarknad skulle det dessutom innebära att en halv miljon färre svenskar skulle gå till jobbet varje morgon.

Sedan Stefan Löfven blev statminister har regeringen i stället bedrivit en politik som har bidragit till att 350 000 fler kom i arbete före pandemin, varav 100 000 i välfärden. Det är den politiken vi nu ska fortsätta med. Vi ska se till att fler människor kommer i arbete. Vi ska bekämpa arbetslös-

heten genom att få fler i arbete, inte genom att gömma människor i statistiken.

Hur ser då vägen till jobb ut? Det första och mest akuta är att vi inte ska rulla tillbaka krispolitiken för snabbt. Vi ser nu en ljusning i ekonomin. Men läget är fortfarande osäkert, och många branscher har det oerhört tufft. Regeringen och samarbetspartierna har därför kommit överens om att förlänga krisåtgärderna till oktober. Och självklart fortsätter vi att följa läget mycket noggrant för att se vilka åtgärder som är väl avvägda.

Det andra är att vi ska investera där jobben kan och ska växa fram. Vi ska tidigarelägga och snabba på så många investeringar det bara går – i järnvägar, vägar, bredband och annan form av infrastruktur. Vi ska rusta upp och bygga ut välfärden för att möta framtidens behov, inte minst det stora behov som vi kommer att se i äldreomsorgen de kommande decennierna.

Vi ska också bejaka den gröna industriella revolution som pågår i Sverige. Det finns beräkningar på att över 1 000 miljarder kronor kommer att investeras i grön industri, bara i norra delen av Sverige. Vi står inför en historisk möjlighet att lämna över inte bara världens första fossilfria välfärdsland till våra barn utan också en av världens mest konkurrenskraftiga ekonomier. Den möjligheten ska vi ta vara på och bejaka för framtidens svenska jobb. Och de jobben är gröna.

Det tredje är att rusta de arbetslösa för de jobb som nu växer fram. Några behöver hjälp att hitta till branscher och yrken som man kanske inte har tänkt sig tidigare. Man kanske behöver komplettera sina yrkeskunskaper eller till och med lära sig ett helt nytt yrke. Andra behöver hjälp för att få in en fot på arbetsmarknaden och lära sig svenska genom en praktikplats eller extratjänst. Med tydliga krav, goda möjligheter och många vägar till jobb utifrån individuella förutsättningar, det är så vi får människor i arbete, inte med sänkta löner och skatterabatter för personer som redan har jobb.

Fru talman! Vi ska inte glömma varför jobben är så viktiga. Jobben är grunden för i stort sett alla andra problem vi vill lösa. När fler jobbar och betalar skatt kan vi anställa fler poliser, fler socialsekreterare och fler lärare. Vi kan rusta upp och bygga ut vägar och järnvägar, bygga bostäder och säkra en trygg pension för alla dem som har jobbat ett helt långt yrkesliv. Och vi kan fortsätta snabba på klimatomställningen.

Fler i arbete gör inte minst att vi kan stärka både sjukvården och äldreomsorgen. Här har pandemin visat att det finns mycket att göra. Arbetsvillkoren måste bli bättre. Kollegorna måste bli fler. De delade turerna och ofrivilliga deltiderna måste bort. Det är grundläggande rättvisefrågor för alla Sveriges välfärdsarbetare.

Bättre villkor och fler kollegor är dessutom helt avgörande för att fler ska vilja söka sig till välfärdsyrkena. Och det kommer att behövas. Nu börjar den stora 40-talistgenerationen fylla 80, och de ska självklart ha en trygg ålderdom. Det har de rätt till efter att ha byggt detta land som vi är så stolta över. Samtidigt ser vi att 90-talisterna, som också är stora kullar, börjar komma upp i åldern då man skaffar barn. Och de ska såklart kunna gå till jobbet utan att ha ont i magen över att barngrupperna i förskolan är för stora.

Prot. 2020/21:142

16 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar under juni–augusti 2021

Fru talman! När vi nu börjar se slutet på pandemin börjar allt fler fråga sig vilket Sverige vi vill ha efter pandemin. En sak är säker: Sverige ska inte gå tillbaka till att vara samma land, utan vi ska bygga Sverige starkare.

Här befinner vi oss i ett helt nytt politiskt läge. Oavsett vilket av de problem vårt samhälle står inför – låt vara arbetslösheten, bristerna i välfärden, den ojämlika skolan, kriminaliteten eller klimatkrisen – har de två saker gemensamt. Det första är att det inte går att lösa med hjälp av fler marknadsexperiment, ideologiska avregleringar eller stora skattesänkningar. Det andra är att det är problem som vi måste lösa tillsammans, med gemensamma lösningar. Och det vill den här regeringen göra.

I ett komplicerat parlamentariskt läge har vi valt brett samarbete i stället för ändlösa konflikter och handlingsförlamning. Under den värsta krisen sedan andra världskriget har Sverige gått samman för att lösa problem i stället för att prioritera kortsiktiga politiska poänger. Det visar på styrkan i att samarbeta även när det är svårt. Och nu fortsätter vi att ta Sverige framåt tillsammans och bygga ett starkare och grönnare land.

Avslutningsvis vill jag ta tillfället i akt och önska alla i riksdagen en riktigt glad sommar, om än med reservation för att läget fortfarande är osäkert. Finansdepartementet fortsätter att bevaka utvecklingen noga och skulle om det behövs inte tveka att återkomma med ytterligare åtgärder.

Anf. 34 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Vi har under veckorna som gått fått ta del av en del besynnerliga utspel från Socialdemokraterna. Man vill försämra för dem som pensionssparar inom ramen för ett investeringssparkonto, man vill riva upp 3:12-regelverket för att kraftigt öka beskattningen för landets alla småföretagare och man vill återinföra förmögenhetsskatten.

Den här regeringen är inte känd för att fästa särskilt stor vikt vid konsekvensanalyser, i den mån man över huvud taget gör sådana. Min fråga till finansministern är helt enkelt: Har man gjort någon som helst konsekvensanalys av de här förslagens effekter?

Fördelningspolitik i all ära, men det är ändå ganska enkelt. Tar man pengar från person A och ger dem till person B kommer B att bli relativt rikare medan A blir relativt fattigare. Jag menar alltså inte konsekvensanalyser av fördelningen utan konsekvensanalyser av investeringar, företagande, jobb och sysselsättning. Har man över huvud taget gjort någon sådan?

Vi har haft förmögenhetsskatt i det här landet. Det fanns en anledning till att den avskaffades. Andra länder som har haft motsvarande har också avskaffat det, just därför att kapital, investeringar, företagande och jobb tenderar att försvinna någon annanstans.

Anf. 35 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att välkomna Oscar Sjöstedt tillbaka till kammaren. Oscar Sjöstedt är en den enda av oss som debatterar som har varit tvungen att frånvara under stora delar av den här debatten. Han har tyvärr missat många intressanta inlägg och replikskiften. Han har säkert goda skäl för sin frånvaro. Men det har varit en spännande och intressant debatt.

Fördelningspolitik i all ära, säger Oscar Sjöstedt. Det sammanfattar Sverigedemokraternas syn på den ekonomiska politiken. Man har tagit en oerhört tydlig ställning långt ut på högerkanten i den ekonomiska politiken och försvarar gång på gång dem som har de största förmögenheterna och de högsta inkomsterna.

Man försöker att använda vanliga småsparare eller en målerifirma i Sveg och skjuta dem framför sig och hävda att det är deras intressen man talar för. Det visar sig att det är det inte alls, utan det är de rikaste och deras privilegier som man försvarar.

Det finns inga förslag ens från en socialdemokratisk arbetsgrupp, som ju rönt stort intresse, att försäkra för vanliga småsparare även om många i debatten försöker hävda det. Det finns inte några sådana förslag.

Vad gäller 3:12-regelverket har till och med Dagens industri skrivit om det förslag som regeringen har haft och att det inte finns ett enda måleriföretag i hela Härjedalen som skulle påverkas av det.

Här försöker man att använda vanligt folk att vifta med när syftet med politiken uppenbart är att fortsätta att försvara de rikas skatteprivilegier. Det är Sverigedemokraternas ekonomiska politik när man granskar den.

Anf. 36 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Jag har väldigt ont i ryggen i dag, så jag har inte kunnat sitta ned hela dagen. Därför har jag rört på mig lite grann ute i kammarfoajén för att sträcka på mig. Jag ber om ursäkt för den frånvaron, men den var nödvändig.

Fru talman! Jag förstår inte riktigt det här. Vi har inte avskaffat värnsskatten för dem med högsta inkomster. Det var Socialdemokraterna som gjorde det. Det var inte nödvändigtvis en jättedålig reform. Men man kan inte skylla på oss för det. Det var Socialdemokraterna som gjorde det.

Det sägs att vi försvarar de förmögna. Jag fattar inte det heller. På vilket sätt då? Vilken reform är det som jag har föreslagit som specifikt gynnar människor med stora förmögenheter? Jag talar om investeringssparkonto.

Jag tycker att det är alldeles rimligt. Om person A har tio gånger mer pengar än person B på sitt investeringssparkonto betalar person A tio gånger mer i skatt. Har man hundra gånger mer pengar betalar man hundra gånger mer i skatt. Det är väl ganska rimligt oavsett om man har mycket eller lite pengar. Det är en väldigt rimlig princip för beskattning.

Jag kan i princip garantera att den som driver en målerifirma är beroende av 3:12-regelverket, ett åkeri, ett litet aktiebolag, ett rörmokeri eller vad det kan vara. Det är småföretagare som är beroende av 3:12-regelverket som Socialdemokraterna nu vill riva upp och förstöra. De jobbar ganska långa timmar, sena kvällar och mycket helg. De kanske inte träffar sin familj så mycket som de vill. De är helt beroende av 3:12-regelverket.

Nej, jag förstår inte syftet. Tar man bort incitamenten att tjäna pengar finns det ingen poäng att starta företag över huvud taget. Det blir väldigt företagsfattigt i Sverige. Alla kan inte jobba i offentlig sektor även om fler kanske behöver göra det.

Alla kan inte jobba i offentlig sektor. Någon behöver jobba i det privata näringslivet också. Det är ingen som kommer att starta företag om finansministern får som hon vill. Det finns inga incitament till det.

Anf. 37 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Sanningen är att vi har ett skattesystem där de som har stora miljoninkomster och plockar ut dem via sina 3:12-bolag har lägre skatt än en undersköterska som andel av inkomsten. Det är vad Oscar Sjöstedt står och försvarar, och sedan låtsas han att det är vanligt folks sida han står på. Nej, det är det inte.

De betalar skatt på sina inkomster, som är högre som andel än vad miljonärerna betalar. Det är vad Oscar Sjöstedt tycker är rätt. Jag däremot tycker att de som har stora förmögenheter, och som i dagens skattesystem har stora skatterabatter, kan bidra lite mer. De kan de till exempel göra till den byggnadsarbetare som har jobbat ett helt långt yrkesliv och behöver gå i pension i förtid.

När det gäller ISK är sanningen att det finns en skatterabatt i ISK. Det är tydligt. Det skrevs när man införde ISK att det är en skatterabatt. Det gör att varje krona i skatterabatt går till någon. Det har visat sig att var tredje krona av skatterabatten går till personer som har mer än 3 miljoner på ISK-kontot.

Det kan vara värt att reflektera över det. Men det tycker inte Oscar Sjöstedt. Han tycker att det är rätt att vi ska ha stora skatterabatter för dem med största förmögenhet.

När det gäller 3:12-reglerna framgår det tydligt av fördelningsanalysen för det förslag som regeringen har plockat fram att det är de som har den högsta inkomsten, den rikaste tiondelen, som skulle betala den absolut största delen av den skattehöjningen. Men det tycker Oscar Sjöstedt också är fel.

Han står upp för att de som har stora förmögenheter och de allra högsta inkomsterna ska betala lägre skatt än undersköterskor, byggnadsarbetare och målerifirmor. Det är Oscar Sjöstedts politik.

Jag önskar Oscar Sjöstedt en bättring av ryggen.

Anf. 38 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Förra året sa finansministern här i kammaren att hon inte utesluter skatt på någonting. Det kanske blir skatt på badtofflor och målandningar, raljerade hon. Jag tar beskattning av svenska folket lite mer allvarsamt än så.

Sverige är ett högt beskattat land. Många hårt arbetande människor betalar mycket i skatt. Många undrar också: Vad får jag då för pengarna? Vad får jag för de inbetalade pengarna? Hur fungerar egentligen tryggheten för mig? Kommer polisen när jag behöver den? Får jag vård i tid?

Fru talman! Det som bekymrar mig är att det inte finns några gränser för vad finansministern tänker fortsätta att höja skatterna med för svenska folket. Bara den senaste tiden har en mängd olika skatter varit på väg att införas.

Det handlar om skatt på hämtmat, skatt på kläder och skor, höjd energiskatt för industri och jordbruk, höjd fordonsskatt, höjd skatt på tjänstebilar och en ny bankskatt. En del av de skatterna, fru talman, drabbar hårt arbetande människor.

På sin egen kammare har också finansministern skrivit om ytterligare några skatter hon gärna vill införa under nästa mandatperiod. Det är höjd skatt på arbete och entreprenörskap, återinförd förmögenhetsskatt, kraftigt begränsat rut, minskade ränteavdrag och höjd skatt på ISK. Det är väldigt

tydligt att det kraftigt ska begränsas. Det kommer att drabba småsparare. Sedan har hon en hel del kompisar i sitt parti som gärna vill återinföra fastighetsskatten.

Allt detta kommer att drabba vanligt folk eftersom Socialdemokraterna och regeringen inte har förmåga att pressa tillbaka arbetslösheten och minska utgifterna för staten. Min enkla fråga till finansministern är: Vilka förslag har finansministern för att minska statens utgifter och inte bara att försöka öka statens inkomster genom att höja skatten för vanligt folk?

Anf. 39 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag vill påpeka att flera av de skatter som Elisabeth Svantesson tar upp ingår i den gröna skatteväxlingen där vi på motsvarande sätt sänker inkomstskatterna. Hela tanken bakom detta är att öka de miljöstyrande delarna av beskattningen. Å andra sidan sänker man skatt på vanliga inkomster, förvärvsinkomster, och på företag för att på så sätt öka styrningen men utan att öka det samlade skatteuttaget. Bankskatten var min företrädare Anders Borg den förste att föreslå. Den används till att finansiera försvaret.

Det är Moderaternas problem. Vi behöver ha finansiering för att kunna genomföra alla de åtgärder som behövs vad gäller att bygga ut polisen och försvaret, att arbeta mer förebyggande mot kriminaliteten och också för att förbättra äldreomsorgen.

Elisabeth Svantesson frågar hur vi ska minska statens utgifter. Regeringen har gjort stora åtgärder för att fler ska komma i arbete. Det innebär att det är fler som jobbar nu än när Elisabeth Svantesson var arbetsmarknadsminister.

Med det sagt har jag under mitt anförande visat på en lång rad olika åtgärder som regeringen avser att vidta för att fler människor ska komma i arbete. Det är någonting som ökar skatteintäkterna och möjliggör finansiering av en lång rad viktiga åtgärder. Men det minskar naturligtvis också statens utgifter för arbetslösheten.

Anf. 40 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Sverige står inför många stora utmaningar. Vi behöver finansiera polisen, försvaret och välfärden åren framöver. Men det kommer inte att lösas genom fler skatter utan genom att fler betalar skatt. Finansministern verkar ändå ganska nöjd över att Sverige trots allt har rekordnivåer när det gäller långtidsarbetslöshet.

Självklart jobbar fler i dag än för sju år sedan. Det vore konstigt annars, med en befolkningstillväxt som verkligen har ökat.

Men problemet för regeringen är att man inte förmår prioritera när det gäller utgifterna. Man förmår inte att pressa tillbaka arbetslösheten, som jag har nämnt. Hade den bara utvecklats som snittet i EU under den tid som Magdalena Andersson varit finansminister hade vi haft 42 miljarder mer i offentliga finanser varje år.

Arbetslösheten måste man komma till rätta med, men man kan också prioritera annorlunda bland statens utgifter. Det går att säga nej till ineffektiv politik som kostar skattebetalarna massor av pengar i stället för att föreslå skattehöjningar för dem.

Det går att pressa ned utgifterna. Jag har många gånger här i kammaren nämnt flera saker som man kan göra för att minska utgifterna. Det går ock-

så att komma till rätta med läckaget från välfärdssystemen till de kriminella – det har särskilt funnits under de senare åren. Man kan till exempel se till att det i permitteringslagstiftningen finns en särskild straffbestämmelse som gör det olagligt att fuska med permitteringsstöd.

Det är några exempel på vad man kan göra innan man kommer med förslag om att straffa hårt arbetande människor. Jag förstår att många reagerade när finansministern lyfte förslaget om att kraftigt begränsa ISK. Hårt arbetande människor ställer klockan varje dag. När de får sin lön sparar de en liten del av den. När man som finansminister skickar en signal om att det ska bestraffas skickar man fel signal till svenska folket. De betalar mycket skatt. De vill få ut mer av de pengarna.

Se till att pressa ned arbetslösheten! Kom till rätta med utgifter! Då kommer vi att klara framtidens finansiering.

Anf. 41 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Att Moderaterna inte har några problem med att skära ned vet vi. Man vill ju sänka a-kassan för vanliga löntagare med 6 380 kronor i månaden. Det är en privatekonomisk katastrof för de allra flesta, men det är Moderaternas förslag på a-kassesänkning. Det är 3 190 för dem som har allra lägst a-kassa. Detta vill man mitt under denna kris.

Varje gång jag påpekar att det är fler som jobbar än när Elisabeth Svantesson var arbetsmarknadsminister säger hon: Ja, det är klart. Vi är fler svenskar.

Men Elisabeth Svantesson vet att det inte bara är fler i antal. Det är också en högre andel. Då blir frågan: Varför säger Elisabeth Svantesson detta varje gång när hon vet att det också är en högre andel? Är det ett sjyst sätt att föra debatt på, Elisabeth Svantesson? Det är en högre andel än när du var arbetsmarknadsminister. Varför låtsas du som att det bara handlar om antal? Har Elisabeth Svantesson inga bättre argument? Har du, Elisabeth Svantesson, så lite när du ska ge dig på regeringen att du måste försöka suddas till begreppen? Både antal och andel, båda begreppen, är högre.

Detta gäller också vad Elisabeth Svantesson säger om ISK. Elisabeth Svantesson har ett Facebookinlägg som säger att vi försvårar för vanligt folk som sparar till pensionen. Det finns inget sådant förslag. Antingen har Elisabeth Svantesson inte läst på ordentligt eller så sprider Elisabeth Svantesson medvetet falsk propaganda på Facebook.

Nu berättar jag för Elisabeth Svantesson: Det finns inga sådana förslag ens från en socialdemokratisk arbetsgrupp. Elisabeth Svantesson är välkommen att plocka ned det inlägget, eller så får Elisabeth Svantesson stå för att hon sprider felaktigheter på Facebook på samma sätt som hon försöker ludda till begreppen.

Faktum är att det nu under den här regeringen är en högre sysselsättningsgrad än det var när Elisabeth Svantesson var arbetsmarknadsminister.

Anf. 42 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Jag börjar med att tacka Magdalena Andersson för insatser under krisen och inte minst för samarbetet med riksdagen, framför allt under förra våren, som jag på många sätt tyckte var bra.

Tyvärr tycker jag att den förmågan har mattats av, och insikten i företagens verklighet har blivit svagare under krisens gång – eller den har kanske aldrig funnits. Och civilsamhället har inte fått det stöd som det borde

ha haft under krisen. Det finns fortfarande möjligheter att göra någonting åt detta.

Ett större problem är att regeringen och finansministern saknar politik för att möta de stora utmaningar vi står inför när det gäller kriminaliteten och när det gäller vården. Man saknar en plan för hur personal ska få återhämtning och inte minst för hur vi ska klara vårdskulden. Det är många personer som står i vårdköer och som inte har kunnat söka vård under pandemin.

Detta gäller också arbetslösheten. Finansministern gjorde själv en analys: Gruppen med en svag ställning på arbetsmarknaden, unga och utrikesfödda, har fått en svårare situation. Det är helt korrekt, men regeringens politik har också bidragit till denna svåra situation. Det är Finanspolitiska rådet som konstaterar att de som har tidsbegränsade anställningar i högre grad har förlorat sina arbeten på grund av regeringens politik. Det är inte jag som säger det. Det är Finanspolitiska rådet som säger det.

Det är en väldigt stor klyfta mellan dem som har ett arbete och dem som inte har ett arbete. Problemet är också att vårpropositionen saknar stora reformer för att komma till rätta med den klyftan. Det vi måste göra nu är ju att bekämpa klyftan mellan dem som har arbete och dem som inte har arbete. Men vi måste också, tycker jag, ta tag i klyftan mellan dem som har tillgångar och dem som inte har tillgångar. Där har jag heller inte sett några förslag från Magdalena Andersson.

Anf. 43 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag vill också tacka Jakob Forssmed för ett gott samarbete. Jakob Forssmed har ofta bra poänger och en djup kunskap och en bred erfarenhet som även nuvarande regering har nytta av, bland annat i de diskussioner vi har haft i finansutskottet.

Vårpropositionen innehåller viktiga reformer för personer som nu har det tufft på arbetsmarknaden. Låt mig bara nämna några! En viktig grupp är naturligtvis ungdomar. Vi vet att det inte är bra att börja sitt vuxna liv i arbetslöshet. Vi vet också att det är viktigt att ungdomar kan få den där första raden på sitt cv. Här har regeringen i vårpropositionen byggt vidare på de stora utbildningssatsningar som vi hade i höstens budget men som inleddes redan under förra mandatperioden. Det handlar om det stora Kunskapslyftet. Det kom ytterligare satsningar nu i budgeten på folkhögskolor men också på sommarkurser på universitet och högskolor, utöver 15 000 ytterligare möjligheter till sommarjobb för ungdomar.

Vi hade en särskild satsning på funktionshindrade i vårändringsbudgeten när det gäller deras möjligheter att komma i arbete. Vi hade också särskilda satsningar på utbildningar som har visat sig väldigt effektiva för nyanlända – man kombinerar yrkesutbildning med svenska för invandrare. De första preliminära studierna tyder på att det är en effektiv åtgärd. Därför har vi valt att satsa särskilt mycket på den åtgärden.

Här finns alltså satsningar, och jag ser framför mig att vi naturligtvis kommer att fortsätta att arbeta för att få fler av dessa människor i arbete.

Där finns också kommunerna. Det är naturligtvis viktigt att kommunerna har möjligheter att anställa personer till exempel i äldreomsorgen via extratjänster. På så sätt kan man där kombinera yrkesutbildning med arbete.

Prot. 2020/21:142

16 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar under juni–augusti 2021

Anf. 44 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att jag inte heller denna gång i ett replikskifte får några vettiga argument för att tidsbegränsat anställd personal ska ha ett långt sämre skydd och till och med ska kunna bli föremål för utslagning av regeringens politik i korttidspermitteringssystemet. Det hade varit bra om den regeln inte hade införts. Det är dåligt att den har funnits, helt enkelt. Det bidrar till en ökad klyfta mellan personer som har jobb och personer som inte har jobb, även om det naturligtvis bara är en delförklaring.

Jag tycker att Magdalena Andersson har ett engagemang för minskade klyftor, men hittills har det engagemanget mest tagit sig uttryck, som vi har hört tidigare i debatten, i att hon ger sig på personer som redan sparar eller som på olika sätt har kapital, till exempel i fastigheter. Samtidigt ger man sig på verkningsfulla jobbreformer – eller vill göra det – genom att ta bort jobbskatteavdragets drivkrafter eller begränsa rutavdraget. Det kommer att leda till färre jobb, inte fler.

Därför skulle jag vilja fråga Magdalena Andersson om hon inte ser problemet kring frågan om att fler personer borde kunna äga tillgångar. I en debattartikel bara för någon vecka sedan påpekades att det är här den stora klyftan går – mellan dem som har respektive dem som inte har tillgångar.

Vad är förslagen för att minska klyftan mellan dem som har och inte har tillgångar? Det är min konkreta fråga.

Anf. 45 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Att kommentera regeln om att tidsbegränsat anställda inte kan vara korttidspermitterade är svårt, eftersom tidsbegränsat anställda visst kan vara korttidspermitterade. Däremot har de varit det i lägre utsträckning än andra.

Jag tycker också att det här borde föranleda en diskussion, kanske inte minst inom restaurangbranschen där ju många har varit tidsbegränsat anställda, om det är lämpligt att det ska vara på det sättet i restaurangbranschen eller om fler kanske skulle ha fast anställda. Det finns ju också många i restaurangbranschen som är tidsbegränsat anställda, som har jobbat på timmar och som har blivit smittade av covid, kanske på jobbet, men som inte får någon sjukförsäkring på grund av att arbetsgivaren inte har ordentliga scheman utan bara har dem som tidsbegränsat anställda. Det är ett stort problem.

Jakob Forssmed säger att vi inte gör någonting för att minska klyftorna eller för att förbättra för dem som har små förutsättningar. Låt mig bara rabbla några av de reformer som regeringen har genomfört.

Vi har höjt bostadstillägget för pensionärer. Vi har höjt garantipensionen för de pensionärer som har den allra lägsta pensionen. Nu i september kommer pensionstillägget för dem som har jobbat ett helt långt yrkesliv men ändå har en låg pension. Detta är väldigt tydliga fördelningspolitiska förslag.

Vi har också höjt underhållsstödet för ensamstående föräldrar, vilket är mycket träffsäkert. Under krisen har vi också höjt bostadsbidraget, en annan ytterst träffsäker reform.

Vi har även höjt barnbidraget, vilket är bra för alla barnfamiljer men naturligtvis betyder allra mest för dem som har små marginaler.

Det är klart att om man ska göra alla de här reformerna behöver man också finansiera dem. Då behöver fler arbeta, och därför har regeringen drivit en politik för fler i arbete. Före krisen var det 350 000 fler som arbetade jämfört med när Stefan Löfven blev statsminister och Jakob Forsmed jobbade i Regeringskansliet, och, som vi talade om tidigare, också en högre andel av befolkningen.

Därutöver har vi också sett att de som är förmögna och har stora skatterabatter i dag kan bidra lite mer för att kunna förbättra inte minst för våra fattigpensionärer.

Anf. 46 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Magdalena Andersson sa i sitt anförande att oavsett problem går de inte att lösa med fler marknadsexperiment. Sedan är hon beredd att införa marknadshyror, mot sina egna väljares vilja, ja, till och med emot vad Centerns och Liberalernas vilja. Det är en politik som Socialdemokraterna gick till val på att motverka. Man var emot marknadshyror.

Nu ska man genom lagstiftning avskaffa den svenska modellen, där parter förhandlar. Den ena parten ska inte längre få sitta vid förhandlingsbordet. Man tar därmed bort hela grunden för Hyresgästföreningens existensberättigande.

Den utredning om marknadshyror som Socialdemokraterna vill gå vidare med och skapa regeringsskris för är som en beställning från Fastighetsägarna. Centern jublar, Liberalerna jublar. En våt dröm är på väg att gå i uppfyllelse. Det är en reform som Anders Borg vägrade att införa men som Magdalena Andersson nu är på väg att genomföra – en reform som kommer att urgröpa folks plånböcker. Många hårt arbetande människor kommer att få det väldigt tufft ekonomiskt med flera tusen kronor i högre hyra.

Kapitalet höjer hyrorna och staten bostadsbidragen. Det är pengar som går rakt ned i fastighetsägarnas fickor. Bli det som i Finland kommer kostnaderna för bostadsbidragen att åttafaldigas – ungefär 35 miljarder. Vill man att folk ska få det dåligt ekonomiskt inför man marknadshyror. Vill man fortsätta att underfinansiera välfärden inför man marknadshyror och lägger pengarna på bostadsbidrag till fastighetsägarna.

Varför vill ni lägga pengar på bostadsbidrag till fastighetsägarna i stället för att satsa på välfärden? Varför vill ni chockhöja folks hyror?

Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet och Ulla Andersson fortsätter i dag med felaktiga påståenden om regeringens politik vad gäller hyressättningen. Vi kommer aldrig att acceptera några marknadshyror. Vi står bakom partsmodellen, där hyresgästerna och fastighetsägarna kommer överens om hyrorna. Vi värnar hyresgästernas ställning och också hyresrätten som boendeform.

Det innebär också att påståenden om kraftiga hyreshöjningar för människor som i dag bor i hyresrätt helt enkelt inte är korrekta. Däremot bidrar det naturligtvis till att skapa otrygghet bland hyresgästerna.

Här är det också viktigt att påpeka att regeringen inte har presenterat några förslag, utan det är en utredning som har kommit och som har skickats på remiss. Vi har varit tydliga med att vi ser problem med att utredningen varken lever upp till direktiven eller till januariavtalet i alla delar. Därför pågår ett arbete med att ta fram nya förslag som syftar till att stärka

hyresgästernas ställning. Det här är någonting som Morgan Johansson redogjorde för redan när han tog emot utredningen.

Däremot delar jag Ulla Anderssons uppfattning att vi behöver fler hyresrätter med rimliga hyror. Därför har regeringen i samarbete med Vänsterpartiet också tagit fram ett särskilt investeringsstöd för hyresrätter, där ett av kraven är att det finns ett tak på hur hög hyran kan vara för att man ska kunna få del av stödet. Tack vare det har 46 000 bostäder beviljats detta hyresstöd, och det är en politik som jag gärna ser att den fortsätter.

Anf. 48 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Morgan Johansson och även Magdalena Andersson säger att det inte finns något förslag om marknadshyror. I nästa andetag säger man att man ska genomföra januariöverenskommelsen. Annie Lööf och Emil Källström säger att det här inte kommer att ha någon påverkan alls. Magdalena Andersson säger samma sak här.

Ändå är man beredd att utlösa en regeringskris över förslaget. Men om det nu inte har någon påverkan alls, varför ska man då genomföra det?

Faktum är att utredningen är en beställning från Fastighetsägarna. Faktum är att man från Centerpartiet har varit väldigt tydliga med att det här är första steget mot marknadshyror. Faktum är att hela utredningen säger att man ska förbjuda den ena parten att sitta vid förhandlingsbordet, nämligen Hyresgästföreningen, vilket undergräver hela dess existensberättigande. Faktum är att inget land har klarat av att införa fri hyressättning i nyproduktion utan att sedan gå vidare till marknadshyror i hela beståndet.

Detta vet Magdalena Andersson. Magdalena Andersson vet att det här chockhöjer folks hyror och ökar trångboddheten och segregationen. Det leder absolut inte till att fler hyreslägenheter blir byggda, eftersom just bostadsbristen och marknadshyror är mumma för fastighetsägarna. Det är ju det som de kommer att tjäna de stora pengarna på.

Det är sorgligt att vi har en socialdemokratiskt ledd regering som är redo att avskaffa partsmodellen på bostadsmarknaden. Det är sorgligt att Socialdemokraterna vill avskaffa Hyresgästföreningen och chockhöja folks hyror. Det är sorgligt att man inte lyssnar på det folkliga motstånd som finns mot den här reformen.

Ta och lägg det här förslaget i papperskorgen, och låt oss se till att vi bygger hyresrätter som folk har råd att efterfråga!

Anf. 49 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! När det gäller att bygga hyresrätter som folk har råd att efterfråga är jag helt enig med Ulla Andersson. Men i övrigt upplever jag nog att Ulla Andersson tillverkar halmdockor utan relevans för vad som står i januariavtalet, eller vad regeringen kommer att genomföra, för att sedan slå på dem.

Vi står som sagt bakom partsmodellen. Det vi har pratat om är fri hyressättning i nyproduktion. Det kommer alltså inte att påverka någon av dem som i dag bor i en hyresrätt. Det gör också att Ulla Anderssons påståenden om tusenlappar i hyreshöjning helt enkelt inte stämmer överens med regeringens politik. Det är också någonting som Morgan Johansson har varit tydlig med vid ett flertal tillfällen.

Anf. 50 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Sverige är det land i Europeiska unionen där arbetslösheten har ökat mest sedan 2014. Sverige är ett av de länder i Europeiska unionen som har haft den lägsta ekonomiska tillväxten sedan den här regeringen tillträdde. Brottsligheten fräter på samhället. Skattepolitiken borde användas för att möta de problem som Sverige har. Skattepolitiken borde användas för att pressa ned arbetslösheten, för att ge ökade möjligheter till ekonomisk tillväxt och för att klämma åt de människor som fuskar och begår brott och därmed förstör vår trygghet och vardag. I stället är det precis tvärtom.

Jobb och företagande möter nya och högre skatter. Det är ständigt tal om nya och högre skatter för alla som arbetar, anstränger sig och driver företag. Bidragssystemen byggs ut, och bidragsnivåerna höjs. Fuskare och kriminella stjälar motsvarande 20 miljarder kronor årligen från välfärden. Brottsligheten kostar åtminstone 200 miljarder kronor varje år.

I det här läget vill regeringen med Socialdemokraterna i spetsen beskatta alla som jobbar, sparar och äger sitt boende ännu mer. Det är dåligt för Sverige, och det är omoraliskt. Medan Socialdemokraterna jagar ärliga skattebetalare tänker vi i Moderaterna jaga fuskare och kriminella.

Fru talman! Sverige har en av EU:s högsta arbetslöshetsnivåer. Den har ökat mer här än i något annat EU-land sedan 2014. Sysselsättningen har utvecklats sämst i hela Europeiska unionen. Långtidsarbetslösheten har ökat med 30 procent. Varannan invandrare, eller 675 000 personer, klarar inte av att försörja sig själv.

I det här läget väljer regeringen med Socialdemokraterna i spetsen och med Centerpartiets stöd att höja bidrag och skatter och därmed transformera ännu fler av dem som är arbetslösa och befinner sig i utanförskap till att bli kostnader i de offentliga utgifterna i stället för att frigöra den förmåga som finns i Sverige och se till att fler människor hamnar i arbete, försörjer sig själva och bidrar till det gemensamma.

Regeringens skattepolitik gör ingenting av det den borde göra. Vi moderater föreslår att det ska bli mer lönsamt att arbeta och att alla jobb ska löna sig med 500 kronor mer. Då blir det mer lönsamt att arbeta, och fler arbeten blir också lönsamma. Regeringen gör i stället tvärtom. Den verkar ha ett tema för sin skattepolitik som är mer, mer, mer, fler, fler och fler. Det är inte nog med de skatthöjningar som redan är genomförda, utan man har försämrat jobbskatteavdraget, man har genomfört symbolpolitik i termer av plastpåskatt och man har lagt nya och fler skatter på bilen. Den här regeringen förbereder också skatter på hämtmat, kläder och skor. Man höjer energiskatten för skogsbruk och industri, man höjer fordonsskatt och man beskattar tjänstebilar hårdare. Man vill införa en särskild riskskatt för alla som vill låna pengar till investeringar.

Socialdemokraterna har nyligen lagt fram nya skatteförslag om att ytterligare försämra jobbskatteavdraget, med fler skatthöjningar för företagande och nya förmögenhetsskatter. Det pratas om att återinföra fastighetsskatten, försämra rutavdraget och försämra ränteavdraget. Allt detta sker med mycket stora kostnader för svensk tillväxt, för svenska hushåll och för svenska skattebetalare. Det är dags att göra om politiken och föra Sverige mot full sysselsättning och bättre integration.

Fru talman! Skattesystemet ska givetvis se till att vi klarar av att finansiera det som ska vara gemensamt; sjukvård, skola, polis och försvar. När

Prot. 2020/21:142

16 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar under juni–augusti 2021

man gör det ska skatterna utformas på ett sådant sätt att de ger rätt drivkrafter för människor, så att de ger drivkrafter för dem som inte bara vill att Sverige ska vara som det var förr eller som det är i dag, utan för alla dem som vill anstränga sig för att göra inte bara sitt eget liv utan hela vårt land bättre.

Det finns en tydlig skillnad mellan dem som tycker att det ska löna sig mer att leva på bidrag och inte ta ansvar vare sig för sig själv eller för andra och oss som tycker att det ska löna sig mer att arbeta, ta ansvar för sig själv och bidra till det gemensamma.

En viktig dygd och en nödvändighet för ett framåtskridande samhälle är att det finns människor som vill spara. Någons sparande blir till någon annans investering. När finansministern och Socialdemokraterna ger sig på sparandet ger man sig på en viktig hörnsten i vad som bygger Sverige starkt. Människor som kan spara och ha en slant på banken är motståndskraftiga mot sämre ekonomiska tider. Människor som sparar en slant på banken blir inte utsatta när de blir pensionärer eller när de blir sjuka. Människor som sparar en slant på banken kan möta tillfälliga motgångar i livet. Människor som sparar en slant på banken ser till att det finns pengar för dem som vill starta nya företag och skapa fler arbetstillfällen.

Att ge sig på sparandet är en oerhört dum idé för att det försämrar hur ekonomin fungerar, för att det försämrar för jobbskapandet och för att det ger människor fel drivkrafter.

Det finns de som står långt till vänster som tycker att människor ska vara mer eller mindre barskrapade. Går det dåligt ett kort tag ska man vara direkt hänvisad till kommunen, staten eller någon form av offentligt skyddsnet. På så sätt blir människor lite rädda och oroade för staten. Man blir helt beroende av politiken.

Den människa som har sparat en egen slant blir friare och lite mindre bekymrad över vad politiken håller på med. Det kan givetvis upplevas som en mardröm för vänstervridna socialdemokrater, men i grunden är ett samhälle där människan har en egen trygghet och besparing ett bättre fungerande samhälle där staten och vi tillsammans bättre kan stå emot olika typer av problem och kriser.

Finansministern har berättat att man ska försämma investeringssparkontot. Investeringssparkontot används av nio av tio sparare för att spara till pension eller boende. Vi vet att det finns problem med många pensionärer som har dåliga ekonomiska marginaler. Om det inte ska bli så i framtiden är det alltså bra att människor pensionssparar. På grund av överregleringar på bostadsmarknaden på många olika sätt finns stora problem med bostadsköer. Att då försämma människors möjligheter att bospara är alltså dåligt för Sverige.

Fru talman! Det är dags att göra om, göra rätt och använda skattepolitiken för att lösa Sveriges befintliga problem, inte skapa nya.

Anf. 51 DAVID LÅNG (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna vill prioritera tillväxt, företagande och jobbskapande. Vi vill prioritera välfärd och trygghet. För att uppnå detta behöver vi satsa på goda förutsättningar för svensk industri och svenska småföretag.

Industrin är av avgörande betydelse. Småföretagandet kan bli avgörande för att minska arbetslösheten i framtiden. Det gäller såväl i städer som på landsbygden.

Förutsättningen är att industrin är konkurrenskraftig och att de mindre företagen lyckas återhämta sig efter pandemin och får förutsättningar att växa. För det behövs rimliga skattenivåer och ett skattesystem som uppfattas som rättvist.

Sverige behöver ett skattesystem som främjar arbete och företagande, och i dessa tider behövs en skattepolitik som underlättar återhämtning i alla delar av ekonomin efter den svåra period som orsakats av pandemin.

Under pandemin har det visat sig, föga förvånande, att ekonomin backat i termer av många konkursade företag och växande arbetslöshet. Sverige ligger i topp i Europa vad gäller hög arbetslöshet. Behovet av att ge energi till återhämtningsprocessen är påtagligt.

Sverigedemokraterna föreslår därför att det så kallade jobbskatteavdraget förstärks med 10 miljarder kronor. Det ska innefatta både inkomst av tjänst och inkomst av pension för att inte skapa en ny skattekllyfta mellan arbetande och pensionärer. För en medelinkomsttagare skulle förslaget innebära 1 300–1 400 kronor mer i plånboken varje år samtidigt som personer med lägre inkomster skulle få en relativt stor skattesänkning.

Redan före pandemin var kommunsektorn och regionerna pressade av bland annat långa sjukvårdsköer. Nu när pandemin har slagit till och påverkat beskattningsunderlaget negativt står vi i ett läge där sjukvårdspersonalen har ansträngts under tuffa arbetsförhållanden samtidigt som regionerna riskerar att komma in i en period av ännu tuffare villkor.

Sverigedemokraterna vill därför stärka regionernas ekonomi genom att flytta över statliga skatteinkomster från industrifastigheter och elproduktionsenheter till regionerna. För 2021 skulle det kunna innebära en förstärkning av regionernas ekonomi med ungefär 3,4 miljarder kronor och därefter varaktiga årliga inkomster till regionerna, som också skulle få tydligare incitament att attrahera investeringar från både svenska och utländska investerare i fastigheter av den här typen.

Inkomsterna till regionerna blir mer generella budgetförstärkningar, vilket skulle förbättra förutsättningarna att tillhandahålla god sjukvård och upprätthålla och utveckla infrastruktur utifrån behov. Förslaget gynnar alla regioner i Sverige.

Dessutom finns en nord-syd-dimension och en skillnad mellan stad och landsbygd där de norra delarna av Sverige har en tydligare glesbygdsprägel än de södra delarna. Södra Sverige och storstadsregionerna får ett tillskott på mellan 150 och 310 kronor per person och år medan exempelvis Jämtland får 1 350 kronor per person och år. Det kompenserar för det mindre beskattningsunderlaget i norra Sverige och gör det möjligt att erbjuda god sjukvård på likvärdiga villkor i hela landet.

Fru talman! Regeringen anför i sin vårbudget att en grön återhämtning ska genomföras med investeringar som minskar klimatutsläppen och skapar jobb, där Sverige tar en ledande roll i klimatomställningen. Det är vackra ord, förvisso. Dessvärre verkar det som att regeringen också tar sikte på att Sverige ska ha en ledande roll i fråga om skattetryck, alltså skatten som andel av bnp.

På sikt kommer Sverige med regeringens ständiga skatthöjningar att ha chans att ta täten i denna negativa typ av jämförelse, något som vore

mindre gynnsamt för vår förmåga att skapa egna jobb och dessutom för vårt internationella anseende och vår förmåga att attrahera investeringar för jobbtillväxt.

Regeringen fortsätter att bedriva en politik för kraftigt ökade migrationskostnader samtidigt som man höjer skatter för att finansiera detta, och vi har sett att beskattningsunderlaget gett vika under pandemin. Den kombinationen är direkt skadlig för samhällsekonomin på både kort och lång sikt.

Varje ekonomiskt sund regering hade förstås tagit sitt förnuft till fånga och valt att skära ned på kostnader som ligger utanför vad som kan anses vara offentlig sektors centrala uppgifter för dess medborgare, inte minst i en period av ekonomisk tillbakagång. Den här regeringen höjer i stället den ena skatten efter den andra, vilket i sig riskerar att ytterligare spä på den ekonomiska nedgången.

Vad som behövs, fru talman, är att dra ned på de onödiga kostnaderna. Det behövs ett totalstopp för inflödet av utländska bidragstagare. Det behövs en successiv minskning av det utländska biståndet – 50 miljarder kronor per år i utländskt bistånd gynnar inte de svenskar som har de allra lägsta inkomsterna.

Det börjar nu också stå helt klart för alla att det svenska pensionssystemet kommer att knäckas. Det svenska pensionssystemet, som skulle vara oknäckbart, som skulle vara hållbart på längre sikt, kommer att knäckas av att utlandsfödda i hundratusental som inte betalar in till systemet ändå får rätt till en lägstanivå, rätt till äldreförsörjningsstöd och rätt till bostadstillägg. Det gynnar inte de svenska fattigpensionärerna.

Jag kan heller inte låta bli, fru talman, att nämna de 150 miljarder kronor som regeringen skickade till EU:s coronafond för att stödja andra länder som misskött sina ekonomier. Det gynnar inte de svenska skattebetalarna. Det gynnar inte den svenska välfärden. Det möjliggör inte ett skattesystem för jobb, företagande och tillväxt.

Med en sund politik på kostnadssidan är ett svenskt välfärdssystem möjligt. Då är det möjligt att ha skattenivåer som gynnar jobbskapande, företagande och tillväxt.

Sverigedemokraternas förslag, som jag nämnt delar av, återfinns i vår motion med anledning av vårpropositionen. Jag yrkar bifall till vår reservation nummer 2 i betänkande FiU20.

Anf. 52 TONY HADDOU (V):

Fru talman! När vi debatterar riktlinjerna för den ekonomiska politiken här i riksdagens kammare hör vi den mest storslagna retoriken från regeringen och dess samarbetspartier, som är fast beslutna att fortsätta med den orättvisa skattepolitik som de senaste decennierna urholkat den svenska välfärden och ökat ojämlikheten och som inte har något annat att erbjuda än stora skattesänkningar för de rika och fler privatiseringar, marknads-skola och marknadshyror – experiment efter experiment.

Just denna politik har misslyckats i decennier, och just denna politik administrerar Socialdemokraterna samtidigt som det råder massarbetslöshet och samtidigt som välfärden, sjukvården och skolan lever med eviga nedskärningar. Det går inte ihop. Sverige håller på att slitas isär av denna nyliberala politik, som tar ojämlikheten till nya nivåer.

Medan välfärds- och vårdpersonalen sliter och länge varit under hårt tryck har Sveriges rikaste gynnats av coronakrisen. Dollarmiljardärernas förmögenheter har rusat under pandemin, från 20 till närmare 30 procent av vår totala bnp, och klassklyftorna ökar snabbare i Sverige än i något annat jämförbart land.

Den växande ojämlikheten i Sverige drivs till största del av oviljan att beskatta de förmögna kapital och ägande. I stället investerar detta fåtal pengarna i vräkiga hus, dyra bilar och lyxbåtar. Det är kanske ett bra system om man tycker att man ska fylla de rikas aktieportföljer. Men det är ett väldigt dåligt system om man vill ha fungerande skolor, sjukhus och äldreomsorg. Då är det ett betydligt sämre system.

Det är därför vi måste få en skattepolitik som omfördelar och jämnar ut de ekonomiska klyftorna, som beskattar de största tillgångarna, som kraftfullt pressar ned arbetslösheten och som klarar av att investera i välfärden och klimatomställningen. Det är den här regeringen totalt oförmögen att leverera.

Det är när man håller ihop ett samhälle som man också bygger framtidstro och hopp och minskar klyftorna mellan stad och land, mellan arbetande och arbetslösa, mellan friska och sjuka och inte minst mellan den som lever i överflöd och den som lever på marginalen. Det är det Sverige behöver just nu – minskade ekonomiska klyftor och stora investeringar för ett samhälle som håller ihop.

Då måste man ställa stora skattesänkningar åt sidan och se till att de som gynnats av den förda skattepolitiken faktiskt börjar betala tillbaka så att vi kan säkra välfärdens långsiktiga finansiering, investera i barnens förskola och skola och rusta upp sjukvården över hela landet.

Här har regeringen inte fullgjort sina välfärdsåtaganden, och här saknar vi permanenta investeringar på lång sikt. De saknas.

Fru talman! Coronakrisen har visat hur skör samhällets motståndskraft är på många områden. Vi vet att det är skattesänkningar och privatiseringar som dränerat välfärden på resurser. Likaså har underbemanning, timanställningar, otrygga jobb och hög personalomsättning försämrat våra förutsättningar att möta en kris. Detta har fått förödande konsekvenser.

Vi ser också hur krisen blottlagt det svenska klassamhället. Många tjänstemän och akademiker kan skydda sig från smittan genom att arbeta hemma, vilket personer med arbetaryrken sällan kan. Framför allt kvinnliga arbetare har betalat ett högt pris under pandemin, både ekonomiskt och arbetsmiljömässigt. Och inte ens deras villkor, deras verksamheter eller deras välfärd kan den här regeringen säkra på lång sikt.

I vårbudgeten borde regeringen ha tagit tillfället i akt att sjösätta eller åtminstone peka på ett massivt investeringsprogram för välfärden, för klimatomställningen och för en riktig nystart som Sverige behöver, med full sysselsättning och jämlikhet, som kommer från att trygga och starka löntagare bygger landet och som inte lämnar någon efter. Det är hög tid att vi lämnar gårdagens ekonomi bakom oss och skapar utrymme för stora investeringar och sociala reformer.

Fru talman! Vänsterpartiets riktlinjer för skattepolitiken syftar till att bryta klassamhället och den farliga trend med ökade klyftor som regeringen först spår på och sedan blundar för. Vi inte bara inser utan agerar också utifrån att ekonomisk jämlikhet är nödvändig för att få ett Sverige där vi alla kan känna tillit och hopp inför framtiden.

Skattesystemet ska inte vara riggat för den rikaste procenten. Sverige liknar alltmer ett fåvälde där förmögenheter och kapital koncentreras till de allra rikaste. Det är bland det mest omoderna vi kan tänka oss.

Därför krävs det en radikal omläggning av skattepolitiken, där vi också rullar in miljardärklassens pengar till vårt gemensamma och där tillväxten och ekonomin kommer flertalet till del, inte bara en klick på toppen. Då kan staten också kliva fram med kraftfulla offentliga investeringar. Sjukvården behöver rustas upp, bostäder måste byggas och räls måste läggas. Och faktum är att om vi haft samma skattekvot som vid millennieskiftet hade vi haft 300 miljarder mer att röra oss med.

Detta är skillnaden mellan en väl fungerande och en krisande välfärd. Det är skillnaden mellan ett samhälle som dras isär och ett som håller ihop. Tittar vi på förmögenheterna ser vi nämligen att de rikaste drar ifrån snabbare än någonsin förr. Tittar vi på kapitalinkomsterna ser vi samma utveckling. Tittar vi ännu närmare, på arv, ser vi att mer än hälften av svenska förmögenheter kommer just från stora arv som inte beskattas.

Det är de topprikas privata förmögenheter, kapital och välmående som har prioriterats och deras skatter som sänkts eller slopats samtidigt som andelen fattiga barn har ökat kraftigt. Vissa familjer har inte ens pengar för att sätta mat på bordet eller betala hyran. De har inte råd med vinterjacka eller fodrade stövlar till sina barn. Men ändå väljer den här regeringen att prioritera de allra rikaste. Att inte beskatta topprika för att göra det bättre för löntagare och barnfamiljer och för välfärden kan inte vara ett alternativ.

Att beskatta topprika måste vara av högsta prioritet, och detta kliver Vänsterpartiet fram med. Här beskattas förmögenheter, stora arv, kapital och dyra fastigheter progressivt. Det finansierar rejält tilltagna, permanenta investeringar för jobben och framtiden – för att detta är rätt och riktigt.

Så låt oss bygga ett bättre och mer hoppfullt samhälle för oss människor, med insikten om att vi alla behöver varandra. Det är dags att välfärdsarbetarna och sjukvårdspersonalen får den status de förtjänar, bättre och trygga arbetsvillkor, rimliga scheman och arbetstider som går att kombinera med familjeliv och fritid. Låt oss rusta upp våra försäkringssystem så att de håller när livet krisar och vid sjukdom och arbetslöshet och inte låter någon bli fattighjon utan garanterar de starkaste skyddsnäten! När vi gör saker tillsammans står vi nämligen starkare än när vi gör saker var och en för sig. Detta har inte minst krisen under pandemin bevisat.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag rikta ett stort tack till utskottet och utskottspersonalen och önska er en fin sommar.

Anf. 53 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! Jag tänkte inleda med en väldigt glad nyhet. I mars förra året var många övertygade om att intäkterna till organisationer som Cancerfonden, Rädda Barnen och Hjärt-Lungfonden med flera skulle minska på grund av coronaviruset. I början av krisen bedömde 55 procent av medlemmarna i branschföreningen Giva Sverige att detta skulle ske. Farhågorna har också besannats till viss del när det gäller företagsgåvor, som har minskat under krisen. Men allmänhetens gåvogivande har ökat – så mycket att de totala intäkterna till dessa organisationer ökar, trots coronakrisen.

Förklaringen till detta är gåvoskatteavdraget, som återinfördes efter att Kristdemokraterna fick in det i den gemensamma KD-M-budgeten, som riksdagen beslutade om i början av mandatperioden. Gåvoskatteavdraget innebär att den som ger gåvor till en godkänd organisation kan göra en skattereduktion på upp till 1 500 kronor per år. Detta infördes första gången 2012 och fanns till dess att den rödgröna regeringen tog bort det 2015. Under dessa år ökade givandet kraftigt. När det togs bort mattades den positiva utvecklingen av rejält. Därför var det självklart för oss kristdemokrater att återinföra gåvoskatteavdraget när vi hade chansen, och nu ser vi de positiva effekterna av detta. Trots en mycket djup ekonomisk kris ökade intäkterna till dessa organisationer. Gåvoskatteavdraget gör alltså återigen succé!

Nu är det hög tid att börja utveckla det. Vi kristdemokrater vill att taket höjs kraftigt så att fler kan ge större gåvor. Samtidigt behöver den undre beloppsgränsen för en enskild gåva sänkas, och det är viktigt att fler typer av organisationer kan omfattas. Gåvoskatteavdraget är en succé, men det kan bli ännu bättre.

Fru talman! Vårt samhälle bygger på att människor gör investeringar. Om det inte finns någon som gör investeringar skapas det inte heller några jobb. Och finns det inga jobb blir det inte heller några skatteintäkter. Utan skatteintäkter faller vårt sätt att finansiera vård, äldreomsorg, skola, polis och försvar. Allt detta bygger i grunden på att någon har gjort en investering.

Om vi vill att samhällsfunktioner som vård och polis ska fungera och få mer resurser krävs det ett klimat som uppmuntrar just investeringar och arbete. Det krävs ett skattesystem som uppmuntrar investeringar och arbete.

I de skattedebatter vi har här brukar jag lyfta fram att alla skattepengar i grund och botten tillhör folket – att det är de som betalat in skatten som är pengarnas egentliga ägare. Därför är det också ett mål i sig att sänka skatterna.

Men sänkta skatter ökar också tillväxten. Det skapar fler jobb, och skattesänkningar som stimulerar till arbete leder också till att kommunernas ekonomi stärks långsiktigt. Då kan kommuner och regioner upprätthålla och utveckla välfärden.

Vi kristdemokrater vill fortsätta sänka skatterna på arbete och pension. Detta skapar fler jobb och stärker välfärden, men det är också rätt utifrån att skattepengarna i grund och botten tillhör dem som har arbetat ihop dem.

Fru talman! Som jag sa tidigare börjar allting med att någon gör en investering. Vi måste därför ha ett skatteklimat som inte bara uppmuntrar arbete utan också uppmuntrar investeringar. Även om det givetvis finns saker som kan förbättras ligger Sverige faktiskt rätt bra till här. En lång rad världskända företag har startats här på senare år, och det ska vi vara stolta över. Dessa företag visar att vi faktiskt är ett av världens mest innovativa länder.

Ett av skälen till att dessa företag växer fram här är att det efter att arvsskatter och förmögenhetsskatter tagits bort finns förutsättningar att behålla och återinvestera kapital i Sverige. Detta är oerhört värdefullt för det svenska samhället. Vi måste verkligen värna detta positiva investeringsklimat och se till att det blir ännu bättre. Ett bättre investeringsklimat ger fler arbeten, och fler arbeten ger som sagt bättre välfärd.

Därför är det oerhört illa när finansministern pratar om högre kapitalsskatter. Faktum är att bara pratet om högre kapitalsskatter är farligt i sig, eftersom det skapar en osäkerhet som hämmar investeringsviljan. Därmed hämmas också framväxten av nya jobb. Halva skadan är alltså redan skedd.

Fru talman! Vi behöver en annan regering, med en finansminister som förstår att nya och växande företag är avgörande för nya jobb och som förstår vilka konsekvenser det får om man förstör förutsättningarna för detta genom höjda skatter.

Fru talman! De senaste veckorna har investeringssparkontona, ISK, debatterats flitigt. ISK är tack vare den enkla schablonbeskattningen den vanligaste kontotypen för sparande i dag. Över 3 miljoner svenskar har ett ISK.

Tyvärr gjordes två skattehöjningar på investeringssparkonton under den förra mandatperioden. Detta har försämrat möjligheterna till sparande för vanligt folk. Nu visar det sig att Socialdemokraterna inte nöjer sig med detta, utan man vill även sätta ett tak för hur mycket pengar som får sparas på kontot. Det har dock inte varit helt lätt att förstå var man tänker sig att taket ska ligga. Man har diskuterat en nivå på 100 000 kronor och en nivå på 200 000 kronor. Finansministern har senare sagt att taket ska ligga på en helt annan nivå. Uppenbarligen är vanligt folks sparande inte en så viktig fråga för Socialdemokraterna att man orkar bry sig om att fundera ut vad det egentligen är man vill.

Vårt besked är i stället att ISK ska värnas och förbättras. Sparande ska uppmuntras.

Fru talman! Det finns skäl att vara bekymrad över växande ekonomisk ojämlikhet, men att försöka lösa detta genom att försvåra för vanliga människors sparande leder helt fel. Det som i stället behövs är reformer som gör att fler människor kan äga och inte minst att de kan äga sin bostad. Det skulle bidra till ökad ekonomisk jämlikhet.

Vi kristdemokrater vill se ett system som skapar incitament till bosparande. Detta är något som finns i andra länder men som saknas i Sverige. Vi vill införa ett förmånligt bosparande som förval för alla unga mellan 18 och 34 år med en tjänsteinkomst – ett slags autobospar för unga där staten till en början kompenserar med en skattereduktion. Med en fast summa och skattereduktion per månad är det de med lägst inkomster som stärks mest i sitt sparande, och förvalet gör att de som annars inte skulle ha sparat gynnas av modellen. Fler får alltså möjlighet att äga sin bostad och ta del av värdeutvecklingen på bostadsmarknaden. Då ökar också jämlikheten.

Fru talman! Kristdemokraterna vill se en skattepolitik som upprätthåller arbetslinjen, som uppmuntrar till sparande och till givmildhet och som lockar hit investeringar. Vi ser att den ökade ekonomiska ojämlikheten är ett problem. Vi vill komma med lösningar på detta, till exempel genom att se till att fler kan äga sin bostad. Då får vi, för att använda Göran Hägglunds gamla devis, ett samhälle där ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter.

Avslutningsvis vill jag tacka talmanspresidiet och önska en trevlig sommar. Jag vill också tacka kollegorna i utskottet och önska en trevlig sommar. Detsamma vill jag säga till vårt fantastiska utskottskansli och tjänstemännen där.

Anf. 54 JÖRGEN HELLMAN (S):

Fru talman! Det är över ett år sedan pandemin fick fäste i Sverige. Sedan dess har ingenting varit sig likt. Personalen i sjukvården och i äldreomsorgen har genomgått sin kanske hårdaste prövning någonsin, och även för många andra har det varit väldigt tungt. Vaccinationen gör dock att vi kan se ljusare på framtiden.

Pandemin har ställt Sverige och hela världen inför en situation som saknar motsvarighet i modern tid. Utöver de allvarliga konsekvenserna för liv och hälsa har den slagit hårt mot jobb och företagande. Världsekonomin har drabbats av den mest dramatiska nedgången i modern tid – djupare än den under finanskrisen. För ett land som Sverige, som bygger sitt välstånd på handel, har det varit oundvikligt att dras med i denna negativa spiral.

Vårbudgeten brukar handla om att man ska staka ut den ekonomiska politiken, och vårändringsbudgeten brukar innebära att man korrigerar innevarande års budget beroende på olika händelser i landet. Så ser det inte riktigt ut i dag. Med tanke på alla ändringsbudgetar och alla initiativ i riksdagen är detta inte ett normalt år. Vi kan alla hoppas att vi nu kan återgå till en mer normal gång när det gäller budgetarbetet och statens inkomster och utgifter.

Ordnade budgetprocesser och tydliga ekonomiska mål har tjänat vårt land väl. Enstaka tillkännagivanden från riksdagen kan vara motiverade – vi socialdemokrater har själva lagt fram förslag till sådana – men när det börjar likna en ständigt pågående allmän motionsrätt är det inte bra.

Regeringen har sedan i höstas förstärkt och förlängt i princip alla tillgängliga krisstöd. Detta är åtgärder som gör att det skapas ett andrum i väntan på att det vänder. Nu syns väl tecken på att det går åt rätt håll. Sakta men säkert öppnas Sverige upp igen.

Fru talman! Redan när krisen bröt ut var vi tydliga med att inget land, hur starka statsfinanser det än har, kan rädda alla jobb och alla företag. Men bara genom korttidspermitteringen har hundratusentals svenska löntagare räddats från risken att bli av med jobbet. Tack vare höjd a-kassa slipper man oro sig för att behöva gå från hus och hem. Genom Kunskapslyftet har det också blivit fler utbildningsplatser.

Sammantaget beräknas utgifterna för de åtgärder som vidtagits sedan smittspridningen började nu uppgå till över 400 miljarder kronor.

Tack vare en ansvarsfull politik kunde Sverige, som finansministern sa, gå in i pandemin med 350 000 fler i arbete, 100 000 fler medarbetare i välfärden och den lägsta statsskulden sedan 1977. Vi har, trots alla krispaket, fortfarande starka statsfinanser.

Fru talman! Från Moderaterna och Sverigedemokraterna överdrivs det något när det gäller vårt skattetryck. Vänstern har väl en retorik som är tvärtom. Om man tittar på statistiken ser man att skattekvoten, det vill säga skatteintäkternas andel av bruttonationalprodukten, år 2021 väntas uppgå till 42 procent. Detta är en historiskt låg nivå, och det finns ingen anledning till att den ska bli lägre. Vi måste kunna värna välfärdsstaten och tryggheten för våra invånare.

När det gäller skatteintäkterna förutspås i år en återhämtning, och under 2022–2024 väntas en relativt snabb ökning av skatteintäkterna. Då kommer alla skattebaser att bidra.

Prot. 2020/21:142

16 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar under juni–augusti 2021

Läser man vårbudgeten ser man att utvecklingen är ljusare och mer positiv. Detta visas genom att skatteintäkterna har reviderats upp med 32 miljarder per år.

När det gäller vårändringsbudgeten, fru talman, är vi nu halvvägs till regeringens mål om 10 000 fler polisanställda. Detta arbete ger resultat, och därför behöver vi förstärka hela rättskedjan i kommande budgetar. I denna budget föreslår regeringen att anslaget till Tullverket ökas med 20 miljoner kronor.

Fru talman! Coronapandemin har ställt till med andra problem också. Pandemin har medfört att översynen av skattesystemet har flyttats fram. En ny, bred skattereform av samma slag som 1990/91 behövs. Det visar alla särlösningar och undantag. Det ska vara en skattereform vars fokus inte är olika skattesänkningar utan att långsiktigt och hållbart kunna finansiera kommande välfärdsbehov.

Vi ser också det som Vänsterpartiet beskrev om klassklyftor och välfärdsbrister. Det har blivit väldigt tydligt i pandemin, och det kan vi inte acceptera.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandena FiU20 och FiU21.

Anf. 55 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Fru talman! Vi kunde höra skatteutskottets ordförande Jörgen Hellman beklaga sig över de många initiativ som riksdagen har tagit eller försökt ta för att förbättra regeringens politik under den kris som har varit. Det var tydligen dåligt med så många initiativ – förutom givetvis när Socialdemokraterna tar denna typ av initiativ, för då är det ju bra.

Det här faller väl in inom den allmänna socialdemokratiska moraluppfattningen att det alltid är fel när andra gör det medan det är rätt när Socialdemokraterna gör exakt samma sak. Det gäller allt från värnskatt och begränsad invandring till fri hyressättning och mycket annat. Detta får säkert folk som tittar på debatten att dra lite på smilbanden.

Arbetslösheten har ökat mer i Sverige än i något annat europeiskt land, sysselsättningen i Sverige har utvecklats sämst i hela Europeiska unionen och tillväxten är låg.

Det är Moderaternas uppfattning att regeringens ansträngningar borde riktas mot att lösa detta. Men regeringen ägnar sig åt andra saker.

Den här regeringen förföljer människor och familjer runt om i Sverige som är beroende av bilen. Det drabbar hushållsekonomin hårt och gör vardagen svårare till nästan ingen miljönytta alls. Människor upplever att butiker, skolor och arbetsplatser har hamnat längre bort, och i nästa andetag säger de ansvariga politikerna att det ska bli ännu dyrare att ta sig dit.

Man säger att allt ska gå på el men stänger ned kärnkraften så att det inte finns någon el. Det råder till och med elbrist.

Bensinupproret 2.0 samlar mer än en halv miljon människor på Facebook. Moderaterna har lyssnat på dem och föreslår sänkt skatt på bensin och diesel med 1 krona.

Är det helt uteslutet att få med Socialdemokraterna på det?

Anf. 56 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Fru talman! När det gäller arbetslösheten har Sverige enligt senaste tillgängliga data högst andel av den vuxna befolkningen i arbete och i ännu

större utsträckning deltagande i arbetskraften. Att andra länder har lägre arbetslöshet beror helt enkelt på att människorna där, oftast kvinnor, har slutat söka jobb.

Det är mycket dåligt att argumentera utifrån att statistiken ska förbättras. Det viktigaste på vårt område är ju att vidta åtgärder för att nå dessa grupper. I budgeten har man försökt lösa detta genom kraftiga utbildningsinsatser i kunskapslyft och sådant.

Så till bilen. Den klimatomställning som krävs för att vi ska kunna överleva här på jorden fordrar en omställning från bensen och diesel till mer miljövänliga drivmedel. Denna process är vi mitt uppe i, och då gäller det att hela tiden skatteväxla så att de som har bilar, som jag, väljer en mer miljövänlig bil nästa gång. Att som nu blanda in mer inhemska produkter i bensen och diesel är ett bra sätt att styra över till mer miljövänliga bilar.

Anf. 57 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Fru talman! Regeringen jagar familjer runt om i landet som är beroende av bilen. Det blir dyrt, och miljönyttan är låg eller ingen alls. Vi ska självklart ställa om till ett hållbart och grönt samhälle, men kostnaderna för det kan inte fördelas hur orättvist som helst.

De höga kostnaderna och skatterna för att ha bil driver en orättvisa genom Sverige mellan dem som bor i stora städer och kan åka kollektivtrafik och dem som bor på landsbygden och är beroende av bilen för att få livet att gå ihop. Det är orättvist att låta dem som bor utanför städerna och på landsbygden bära en så stor del av bördan för omställningen.

En bättre miljöpolitik vore att inte stänga ned kärnkraften och säkra god tillgång på el framöver.

Alla de som engagerar sig för ett lägre bensinpris, nyss nämnda bensinupprors halva miljon följare på Facebook och många andra, har blivit hörsammade av åtminstone Moderaterna. Vi vill sänka kostnaden för att tanka med 1 krona litern oavsett om det är bensen eller diesel. Därtill vill vi göra kraftfulla klimatåtgärder som inte bara är symbolpolitiska utan som faktiskt på riktigt minskar utsläppen.

Det är tråkigt att Socialdemokraterna inte vill bidra till en mer rättvis och sammanhållen politik på området.

Med detta sagt vill jag önska talmanspresidiet, kansliet och ordföranden en glad sommar. Vi må tycka olika om mycket i politiken, men Jörgen Hellman har gjort ett fantastiskt arbete med att leda utskottet under dessa besvärliga tider. Det har fungerat alldeles utmärkt. Jag önskar dig och alla andra kollegor i utskottet en glad sommar.

Anf. 58 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Fru talman! Till Niklas Wykman, andre vice ordförande i skatteutskottet och moderat, vill jag säga att han representerar en retorik om sänkta skatter som verkligen är en tradition inom Moderaterna.

Jag tittade på gamla valaffischer från Moderaterna, och för exakt 100 år sedan sa de tydligt att skattebördan måste lättas. På 20-talet var temat lägre skatter och på 30-talet sänkta skatter. Men sedan hände något. Moderaterna började fråga vart pengarna gick för att sedan toppa med den lustigaste: ”Sträng sparsamhet, inte Strängs skatter”.

Under 100 år har Moderaternas retorik handlat om att sänka skatter, så det har nog gått fram. Problemet är att de också måste få in pengar till det som behöver göras. Det är lätt att säga att skatterna ska sänkas, men då får man inte in pengar till bland annat omställning till ett grönare sätt att köra bil.

Jag önskar Niklas Wykman, talmanspresidiet, utskottsgruppen och personalen en trevlig sommar.

Anf. 59 MIKAEL LARSSON (C):

Fru talman! Det ska bli intressant och roligt att få vara med i den här debatten om skatterundan inom den ekonomiska politiken. Jag tjänstgör vanligtvis inte i skatteutskottet, men det ska bli väldigt intressant att få vara med.

Fru talman! När vi samlas för denna debatt befinner sig Sverige i ett speciellt, för att inte säga historiskt, svåranalyserat läge. Å ena sidan gick den svenska ekonomin in i pandemin som en av Europas allra starkaste. Få eller inga länder slår Sveriges resultat när det gäller stabila statsfinanser. Å andra sidan är det oerhört svårt att sja om vilken verklighet vi ser när pandemin är över. Frågan om vilka nya trender eller arbetssätt som blir kvar och som kommer att förstärkas väntar på ett svar som kan förändra samhället i grunden.

Fru talman! Nu när vi går mot en sommar då en allt större del av befolkningen, inte minst äldre och de som tillhör riskgrupper, har fått sina sprutor finns det anledning att fundera över det senaste årets skatte- och finanspolitik.

Den betydande trygghet vi har haft i krishantering har sin grund i en av världens lägsta statsskulder. I Sverige har vi inte, som i många andra länder runt om i världen, behövt fundera så mycket i termer av om vi har råd, för det har vi. Vi har haft råd, och mer därtill, att ta de historiskt stora steg som vi gjort när det gäller skattesänkningar, genom sänkta arbetsgivaravgifter och fortsatt sänkta skatter på inkomster.

Fru talman! Tidigare i debatten har representanter från finansutskottet debatterat budgetalternativens allmänna innehåll. Låt mig därför kort fördjupa mig i några frågor som är särskilt relevanta för skatteutskottet.

Unga människor har drabbats skoningslöst av pandemin, och de företag som anställer unga finns till stor del inom branscher som drabbats värst av pandemin, ofta inom restaurang- och besöksnäringen. Nu sänks arbetsgivaravgifterna kraftigt för unga upp till 23 år. Sänkta arbetsgivaravgifter för unga är en bra och klok politik, inte bara för ungas jobb. Det är en politik som även gynnar andra på arbetsmarknaden, helt enkelt eftersom det också är en generell stimulans till företagandet, en lägre tröskel in på arbetsmarknaden, som framdeles kan gynna också dem som inte är unga.

Välståndet skapar jobb. Ibland kan vi tro att det är vi här inne i kammaren som faktiskt skapar arbeten, men så är det inte. Fyra av fem jobb skapas av småföretagen, och Sverige behöver ett parti som konsekvent arbetar för bättre villkor för dessa företag, framför allt mitt under brinnande kris. Jag och vi är stolta över att detta parti är Centerpartiet.

Tillsammans med Alliansen såg vi till att under åtta år stärka välfärden och samtidigt sänka skatten för människor och företag. Det var en bra politik som gav både mer pengar i plånboken åt fler och en bättre sjukvård, omsorg och skola. Vi fortsätter den politiken även nu när vi sänker skatten

med över 30 miljarder och samtidigt stärker välfärden kraftigt. Vi kommer att fortsätta att driva på för detta även i kommande budgetar.

För att Sverige ska kunna befästa och förstärka sin roll i den globala ekonomin måste vi fortsätta vårt reformarbete. Sänkta skatter på jobb och företag kommer att vara centralt för att jobben ska fortsätta att växa till.

Fru talman! Även om vi i termer av smittspridning och vaccinationsgrad kanske kan börja skönja ljuset i tunneln är det just nu som arbetet börjar för många i Sverige. Det är ett arbete för att ta sig tillbaka på banan och fokusera på att få företag att växa. En av de viktigaste frågorna i detta sammanhang är återbetalningen av de omfattande skattekrediter som infördes som ett tillfälligt pandemistöd.

Detta är en fråga som i realiteten inte kommer att aktualiseras förrän en bit in på nästa år, men för mig och Centerpartiet är det oerhört viktigt att vi från politiken tidigt kan ge besked om hur återbetalningen ska gå till. En vanlig butik eller restaurang har inte många procents marginal på sista raden när alla kostnader är betalda, och vi vill absolut inte se att livskraftiga företag i pandemins efterföljd kastar in handduken.

Bara för besöksnäringen handlar det om uppskjutna skattebetalningar hos cirka 6 000 företag till ett värde av 4,5 miljarder kronor. Det får inte bli en stupstock i mars 2022 då allt ska betalas på en gång. Därför måste vi redan nu gå ut och slå fast en återbetalningsplan som funkar och förlänga tiden.

Fru talman! I höstens budget sänkte vi skatten på jobb och företag med över 30 miljarder kronor. Nu fortsätter vi framåt i arbetet för att värna jobb och företag. Vi förlänger många av de oerhört viktiga krisstöden till våra företag och lyfter av kostnader samtidigt som vi gör det billigare att anställa unga. Detta ger företagen lägre kostnader och bättre möjligheter att anställa och investera i sin verksamhet. Så får vi våra företag på fötter igen, så värnar vi jobben och så rivstartar vi ekonomin.

Krisen är långt ifrån över, men om vi ska komma tillbaka till ett Sverige som är starkare än vad vi var när vi gick in i pandemin måste vi göra allt för att rivstarta vår ekonomi igen. Det måste vara punkt ett, punkt två och punkt tre på vår prioriteringslista.

Fru talman! Det är viktigt och bra att vi är många som pratar om hur vi ska få en ekonomisk nystart i Sverige. Men det måste också omsättas i praktisk politik som ger våra företag bättre villkor och lägre kostnader. Det är de som skapar jobben och som får hjulen att snurra. Höstens budget och den vårändringsbudget som vi tillsammans med Liberalerna och regeringen nu har lagt fram gör just detta – sänker skatten för dem som anställer och investerar, förenklar regler och gör att fler hittar kraft och mod att köra igång på allvar igen.

Det är ju våra företag och människors jobb som skapar de skatteintäkter som vi kan lägga på välfärden. Om vi inte investerar i våra företags överlevnad kommer vi snart till en punkt där vi inte har några pengar att investera i välfärden.

Fru talman! Människor med små marginaler behöver få ekonomin att gå ihop i slutet av månaden och känna trygghet. När vi nu sänker skatten för över 7 miljoner människor, för löntagare och pensionärer, ger vi ännu fler människor den tryggheten.

Prot. 2020/21:142

16 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar under juni–augusti 2021

Samtidigt som vi sänker arbetsgivaravgifterna kraftigt för alla upp till 23 år i sommar fortsätter vi att investera i den svenska landsbygden och i ny, grön teknik. Allt detta gör skillnad för fler, på riktigt.

Tack vare Centerpartiet kan vi få en ekonomisk rivstart i hela landet. Vi räddar och förstärker landsbygdsprogrammet, vi miljardinvesterar i bredband, i bättre vägar och järnvägar och i landsbygdens företag. Så håller vi ihop Sverige, och så tar vi hela landet igenom krisen.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag önska alla en riktigt glad och trevlig sommar.

Anf. 60 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Fru talman! Man får ge Centerpartiet viss kredd när det kommer till att leva upp till begreppet omställning, men kanske inte nödvändigtvis på det sätt som Centerpartiet själva menar med omställning. Det är rätt stor skillnad på att först ingå i en moderatledd regering som hanterade en kris bäst i världen, blev utsedd till Nordic light, hade högst sysselsättning i Europeiska unionen, skapade mängder av nya arbetstillfällen och så vidare och att sedan bli ett stödhjul åt en vänsterregering som ökar arbetslösheten mest, har sämst sysselsättningsutveckling och hela tiden försvarar, hotar och skrämmer företagare runt om i landet.

Man får också ge Centerpartiet att de har varit väldigt skickliga på omställning när det gäller att byta ut sin väljarkår. Från att ha vänt sig till hårt arbetande småföretagare på landsbygden har Centerpartiet genom nya pålagor på företagande och framför allt mycket stora pålagor på att vara beroende av bilen i stället vänt sig till en mer välbemedlad innerstadskrets i Stockholm med identitetspolitiska förtecken.

Mycket omställning har präglat Centerpartiet de senaste åren, dock kanske inte så mycket den svenska miljöpolitiken.

När vi blickar framåt ser vi att Socialdemokraterna har rullat ut en bombmatta av skattehöjningar inför nästa mandatperiod. Centerpartiet är relativt tydliga med att man tänker fortsätta att stödja Stefan Löfven som statsminister. Min fråga är därför: Kan Centerpartiet lova att inte stödja en regering som återinför fastighetsskatten och avskaffar ränteavdragen?

Anf. 61 MIKAEL LARSSON (C) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Wykman, för frågorna!

Jag vill börja med att kommentera vår väljarbas och var vi har våra väljare. Centerpartiet är ett parti för hela landet. Jag vill inte ställa väljargrupper mot varandra, oavsett om de bor i staden eller på landsbygden. Det tycker jag inte heller att vi ska göra. Det finns många som röstar på Centerpartiet och som bor i städer, och det finns väldigt många som röstar på Centerpartiet och som bor på landsbygden.

Vi har sagt att vi är beredda att stödja en socialdemokratiskt ledd regering. Men vi kan självklart också tänka oss att sitta i en moderatledd regering. Detta har vi varit väldigt tydliga med.

Vi har också sagt att vi inte vill återinföra den fastighetsskatt som tidigare har tagits bort. Detta har kommunicerats väldigt tydligt från vår partiledare Annie Lööf med flera, liksom diskussionen om ISK-konton.

Anf. 62 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Fru talman! Det förs många diskussioner om att återinföra fastighetsskatten. Till exempel har Stefan Löfvens statsråd Anders Ygeman och Socialdemokraterna i Stockholm lagt fram ett förslag om återinförande av fastighetsskatten. Det hörs samma tongångar från Socialdemokraterna i Skåne och från Socialdemokraterna i Göteborg. Det är helt enkelt många krafter till vänster i politiken som nu vill återinföra fastighetsskatten.

Många kommer ihåg fastighetsskattens konsekvenser, innan skatten avskaffades av den moderatledda regeringen. Fastighetsskatten ledde till att människor fick lämna sina hem, den ledde till att pensionärer inte hade råd att bo kvar och den ledde till en stor osäkerhet och otrygghet kring det egna boendet.

Moderaternas position är glasklar. Hemmet ska vara en trygg plats omgärdad av trygga villkor. När nationalekonomer pratar om ökad rörlighet på bostadsmarknaden handlar det många gånger om att människor ska behöva flytta från sitt hem för att de blir pensionärer. Det tycker vi är en felaktig politik. Bostaden är mer än en ekonomisk institution som politiker ska leka runt med.

Förslaget från Socialdemokraterna i Stockholm om återinförande av en fastighetsskatt slår väldigt hårt mot hushållens ekonomi, inte minst här i huvudstadsregionen. En vanlig barnfamilj skulle om fastighetsskatten återinförs och om ränteavdragen avskaffas tvingas betala 5 000–10 000 kronor mer i månaden i skatt.

Kan Centerpartiet lova att man inte kommer att stödja eller sitta i en regering som återinför fastighetsskatten?

Anf. 63 MIKAEL LARSSON (C) replik:

Fru talman! Som jag sa i tidigare replikskifte har vi vid tidigare tillfällen och även under denna vår sagt nej till ett återinförande av fastighetsskatten. Det står vi självklart fast vid även i dag.

Oavsett vilken konstellation som man ingår i och vilka frågor som man gör upp om är det alltid en förhandling om de frågor som man vill prioritera och om vilka skatter som ska höjas respektive sänkas.

Men svaret på frågan från Niklas Wykman om fastighetsskatten är nej. Det har det varit hittills och kommer att vara i fortsättningen också.

Anf. 64 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Centerpartiets egen bostadspolitiska talesperson har gjort ett erkännande om marknadshyrorna. Han har sagt: Det är en pågående process att liberalisera och förändra hyressättningssystemet, och jag tror att det är bra att börja med nyproduktion och införa en modell som går att successivt implementera i det befintliga beståndet.

Varför vill Centerpartiet genomföra ett systemskifte i politiken och chockhöja folks hyror?

Anf. 65 MIKAEL LARSSON (C) replik:

Fru talman! Den utredning som är gjord om fri hyressättning gäller alltså just nyproduktion av lägenheter. Det är också det som regeringens proposition handlar om. Detta gäller alltså i nyproduktion.

Jag skulle vilja veta exakt vem det är som kommer att få höjd hyra. Det kommer inte att bli höjda hyror i det bestånd som redan finns i dag, utan man kommer att kunna ha en marknadsmässig och fri hyressättning i det bestånd som kommer att byggas framöver men inte i det som finns i dag.

Anf. 66 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Jag har precis refererat vad Centerpartiets bostadspolitiska talesperson har sagt, och det handlar om just marknadshyror. Och det slår på hela beståndet. Men det leder inte till fler bostäder. Tvärtom leder det till fattigare hyresgäster. För Sveriges hyresgäster vore marknadshyror en katastrof. Sju av tio svenskar säger nej till marknadshyror.

I min hemstad Göteborg skulle hyrorna chockhöjas med över 50 procent. I vissa områden skulle de höjas med 70 procent och i andra områden med 60 procent. Vem har råd med det? Kan Centerpartiet svara på det? Varför vill ni öka utsattheten på bostadsmarknaden? Varför vill ni öka bostadssegregationen? Varför vill ni öka klassklyftorna på detta sätt? Svara på det!

Anf. 67 MIKAEL LARSSON (C) replik:

Fru talman! Vi behöver bygga fler bostäder i Sverige, och vi behöver bygga över hela landet – i städer och på landsbygden. Det behöver finnas en kombination av bostäder, både bostadsrätter och hyresrätter. Det behöver finnas bostäder för alla människor, oavsett om man är gammal eller ung, om man studerar, om man är mitt i livet och om man har familj. Bostaden ska vara en trygghet.

Det förslag som föreligger om fri hyressättning rör nyproduktion av lägenheter. Jag kan inte se att det kommer att drabba någon och öka klassklyftorna i Sverige. Vi kommer snarare att få mer produktion och en bättre rotation på bostadsmarknaden, vilket behövs. Det är där det finns skillnader mellan Centerpartiets och Vänsterpartiets ingångar i detta.

Det är i nyproduktion som det kommer att kunna råda en fri hyressättning. Men självklart kommer det också att kunna vara förhandlingar när det gäller det gamla beståndet. Men jag tror ändå inte att det kommer att skapa de problem som Vänsterpartiet tar upp här. Detta kommer snarare att se till att det blir en bättre rörlighet på bostadsmarknaden, att fler bostäder kommer att kunna byggas och att vi kommer att få ett bättre bostadsbestånd i hela landet.

Anf. 68 GULAN AVCI (L):

Fru talman! Det har varit intressant att den senaste timmen sitta här och lyssna på kollegorna som stundtals, vissa av dem i alla fall, haft ett ganska högt tonläge, inte minst Vänsterpartiets Tony Haddou som fått ur sig ganska många formuleringar på ett bräde utan att ta några djupa andetag.

Vi kunde i går se hur Vänsterpartiet i en ganska svår tid tog ytterligare ett steg i att skapa mer polarisering och mer sandlåda i riksdagen. Man ställde ultimatum till regeringen att svara inom 48 timmar. Det tog knappt två minuter innan man fick ett besked om huruvida Sverige ska ha ett extraval eller inte. Men jag ser fram emot fortsättningen på den resan och hur Vänsterpartiet kommer att hantera sina ultimatum framöver.

Men, fru talman, det var inte det som jag hade tänkt prata om. Det som är viktigt att framhäva i denna debatt är de senaste 16 månaderna med en pandemi som har svept in över vårt land och ställt hela samhället inför väldigt stora prövningar. Sedan pandemin svepte in är ingenting sig likt längre.

Det har varit en prövande tid. Över 14 500 människor har dött bara i Sverige. Många har förlorat anhöriga och nära och kära. Många har inte heller kunnat ta farväl av dem på grund av restriktionerna. Många äldre har varit isolerade i sina hem eller på äldreboenden. Och insikten om hur utbredd den ofrivilliga ensamheten har varit är hjärtskärande.

Unga människor har inte fått uppleva studentfester, utspring från grundskola eller gymnasium och mottagningar för att fira att man faktiskt fått en examen – högtidliga stunder som vi normalt sett är vana vid under denna del av året.

Utsattheten har dock tagit sig uttryck även på många andra sätt, fru talman. Vi har sett bilder på desperata människor som har ställt sig i kö för att få matkuponger. Människor har förlorat sina jobb, och företagare har fått se sina livsverk gå upp i rök utan att kunna rädda dem.

De branscher som har tagit mest stryk under pandemin är framför allt kulturen, idrotten, restaurangbranschen, besöksnäringen, hotellbranschen och taxibranschen. Det är också framför allt inom dessa branscher som människor har blivit av med sina jobb – främst unga, lågutbildade och utrikes födda. Det är tre grupper som i vanliga fall har en ganska svag förankring på arbetsmarknaden.

Vi i Liberalerna har tillsammans med vårt samarbetsparti Centerpartiet och regeringen presenterat otaliga krispaket för att rädda så många företag vi har kunnat. Det har handlat om att skydda jobben så att inte fler blir arbetslösa. Vi har stärkt välfärden, skolan, rättsväsendet, sjukvården och äldreomsorgen, och vi har vidtagit flera åtgärder för att minska den ekonomiska nedgången.

Vi har stärkt de sociala skyddsnäten för att skapa trygghet och för att fler ska klara sig under den här svåra tiden. Vi har öppnat upp a-kassan för dem som inte är medlemmar så att de ska slippa känna ekonomisk otrygghet. Vi har också öppnat upp sjukförsäkringen för dem med dåliga anställningsvillkor, inte minst timanställda inom äldreomsorgen, för att de ska slippa känna ekonomisk otrygghet när de ligger hemma i sjukdom.

Egentligen borde inte detta vara något som man behöver lyfta fram i debatten. Oavsett vilka partier som hade suttit i en regering under en världspandemi tror jag att alla hade agerat precis likadant. Det handlar om att se till att den ekonomiska utvecklingen inte går nedåt, för att rädda företag undan konkurser och skydda jobb så att inte fler blir arbetslösa.

Fru talman! Jag är stolt över att mitt parti har tagit ansvar, även om vi har fått betala ett högt pris för vårt ansvarstagande. Men som jag har uttryckt även vid andra tillfällen är jag också tacksam över att det har funkade så bra i samarbetet mellan riksdagens åtta partier – även om det nu märks att vi är på väg in i ett valår och att tonläget börjar ändras. Det tål att upprepas än en gång att det finns väsentliga skillnader mellan att vara ett renodlat oppositionsparti och att vara ett parti som ingår i ett samarbete. Är man i opposition kan man kliva in och ta ansvar när man behagar, men utgör man underlag för en regerings budget tar man ansvar hela vägen. Det är precis det vi i Liberalerna har gjort.

Fru talman! Vi börjar se ljuset i tunneln. Men trots att allt fler människor blir vaccinerade och restriktionerna börjar lättas upp kommer vi inte att kunna återgå till det normala. Vi kommer att vara påverkade av pandemin under ganska lång tid, och den som tror att vi kan återgå till det normala misstar sig. Visst ser vi att ekonomin har börjat återhämta sig på vissa delar av arbetsmarknaden, men den historiskt höga arbetslösheten kan vi inte ta med en klackspark.

Inte heller kan vi ta de stora problem som finns inom välfärden lättvindigt. Vi har sett hur bristerna inom äldreomsorgen har synliggjorts under pandemin och hur skolstängningar och distansundervisning har påverkat elevers kunskapsresultat och psykosociala hälsa. Vi har sett hur sjukvården går på knäna – just nu befinner sig en hel yrkeskår på randen till utbrändhet efter 16 månaders tufft arbete för att rädda människoliv.

Fru talman! Ska Sverige bli ett tryggt land för alla människor att leva i måste vi en gång för alla göra upp med den kriminalitet som breder ut sig i samhället. Vi måste ta i med hårdhandskarna mot de gängkriminella som sprider skräck och förpestar livet för så många oskyldiga människor, inte minst i våra socialt utsatta områden. Det kräver dock att vi är beredda att ge rättsväsendet de verktyg som krävs och att vi inte är beroende av andra länders säkerhetstjänster för att kunna bura in skurkarna i finkan.

Ska vi kunna lösa många av de samhällsproblem som har förstärkts under krisen kräver det fortsatt ett högt reformarbete, men den akuta krisen ligger i att få ned den höga arbetslösheten så att inte fler blir långtidsarbetslösa. Därför blir jag genuint provocerad när jag gång på gång hör Sveriges finansminister hitta lösningen i att höja skatten för vanligt folk i stället för att se till att fler kommer i arbete.

Jag är överens med finansminister Magdalena Andersson om att vi behöver minska klassklyftorna och avsätta mer pengar till välfärden för att den ska fungera och finnas till för alla, men receptet kan inte vara att höja kapitalskatterna, återinföra den gamla fastighetsskatten eller ge sig på det sparkapital som hårt arbetande människor har byggt upp under ett helt yrkesliv för att skapa sig en trygg framtid.

Fru talman! Jag kommer att dra över min anmälda talartid; jag säger det på en gång.

Det enda sättet att minska klassklyftorna är att fler tillåts göra klassresor – att skolan blir den samhällsinstitution som garanterar alla barn tillgång till en bra utbildning och samma livschanser oavsett föräldrarnas bakgrund eller tjocklek på plånboken. Liberalerna kommer även i fortsättningen att sätta skolan först, för det är grunden för ett välfungerande samhälle. Det är garanten för att dagens unga blir morgondagens arbetstagare. Skolan är biljetten till en framtid och till individuell frihet.

Jag är stolt över att Liberalerna har satt stopp för alla skattechöjningar under den här mandatperioden och över att vi har tvingat regeringen att sänka skatterna på inkomster för löntagare. Vi har stärkt det svenska näringslivet och skapat bättre villkor för företagandet i Sverige. Men det verkar som att Socialdemokraterna skäms för den politik de har drivit tillsammans med oss. Det får givetvis stå för dem, men Liberalerna kommer aldrig att bidra till en politik som innebär en skattechock för landets löntagare eller småföretagare, som är viktiga arbetsgivare.

Liberalerna kommer aldrig att acceptera en politik som inte premierar sparande för folk som går till jobbet varje dag – som jobbar hårt, tar ansvar och sätter av en liten del av sin lön varje månad för att trygga sin pension. Inte minst är det viktigt för kvinnors ekonomiska frihet att den möjligheten finns även i fortsättningen.

Fru talman! När vi återses efter sommaren kommer det att vara ett år kvar till riksdagsvalet. Lika stolt som jag är över det samarbete jag har haft med Centerpartiet och regeringen, lika angelägen är jag om att få till ett maktskifte. Ingen regering som har suttit vid makten i två mandatperioder orkar hålla ett högt reformtempo, inte ens Socialdemokraterna. Nu hotar de dessutom att riva upp alla viktiga liberala reformer som mitt parti har drivit igenom under den här mandatperioden, och det hotet tar vi på allvar.

Det handlar också om demokratin. Ingen välmående demokrati mår bra av att samma parti styr landet i långa perioder. Jag vill inte ha en återgång till 1900-talet, då Socialdemokraterna kunde prenumerera på statsmakten. Därför kommer vi i höst att lägga fram vårt sista budgetförslag, och sedan kommer januariavtalet att upplösas under ordnade former. Sedan går vi till val på en liberal reformagenda där vi sätter skolan först och byter spår för integrationen så att det utanförskap som drabbar framför allt invandrade personer bryts.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag tacka alla kollegor i utskottet. Jag kom in under en dramatisk tid och har inte fått vara med om något fysiskt sammanträde, men förhoppningsvis blir det ändring på det i höst. Jag hoppas att vi då kan ses under trevligare former.

Jag vill också tacka alla de tjänstemän i utskottet som har tagit hand om mig på ett väldigt bra och professionellt sätt och hjälpt mig när jag har behövt det.

Fru talman! Självklart vill jag även tacka alla talmännen, och hela presidiet, för att ni har sett till att arbetet har kunnat fortsätta i demokratins högborg och att vi inte varit tvungna att ställa in det.

Trevlig sommar på er, allihop!

Anf. 69 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Det har varit ett annorlunda år på i princip alla sätt. Den här debatten handlar om Sveriges budget och ekonomiska inriktning och om hur den har fått anpassa sig till en annorlunda tid. Det finns många åtgärder som har vidtagits. Stödåtgärderna under pandemin har kostat cirka 400 miljarder kronor hittills, och globalt sett har pandemin kostat världen cirka 85 biljoner kronor.

Fru talman! Det har debatterats under flera timmar här om att höja eller sänka skatten. Det har debatterats mellan januariavtalsparter och opposition. Man har debatterat om marknadshyror, företagens situation och vård. Jag kommer därför att belysa frågor som inte har tagits upp och ägna mitt anförande åt dessa – inte för att de andra inte är viktiga, men jag vill belysa frågor som inte har tagits upp.

Fru talman! En av de viktigaste sakerna med en katastrof är att dra lärdom: Hur gör vi för att inte hamna här igen? Och om något liknande skulle inträffa igen, hur kan vi mildra effekterna?

Vi ser alla med glädje och lättnad ljuset i tunneln, med ökad vaccinering och lättade restriktioner. Men skörheten i samhället går inte att vaccinera sig emot. Vi måste se på risker och brister med öppna ögon. För att minska risken för pandemier vill jag ännu en gång påminna om deras uppkomst och grundorsak, nämligen vårt respektlösa sätt att hantera djur och natur på.

Det finns i dag uppskattningsvis 1,7 miljoner okända virus hos däggdjur och fåglar. Upp till 827 000 av dessa tros kunna infektera människor. Runt 75 procent av de nya smittförande sjukdomar vi får kommer ursprungligen från djur. Varför händer då detta? Jo, när djur trängs ihop på ett onaturligt sätt och sätts i burar ökar risken för att virusen överförs. Det gäller både i djurindustrier och i det krympande vilda.

Ju mer vi pressar ihop arter genom exploatering på bekostnad av deras välfärd och ekosystem, desto större risk att vi snart får återse de viruskrafter som vi så väl lärt känna det senaste året.

Fru talman! Att jobba förebyggande i politiken är tyvärr inte särskilt lönande, men det skulle spara mycket lidande och många liv. Att jobba förebyggande och se till att bevara den biologiska mångfalden, respektera djurvälfärd och säkerställa att olika arters livsmiljöer får finnas kvar är ett av de effektivaste sätten att begränsa och minska risken för pandemier i framtiden. Det skulle dessutom spara oss enorma summor pengar.

Jag vill också påminna om att risken för virus som kan gå från djur till människa inte bara finns på wetmarkets på andra sidan jorden, utan det är en risk också med minkfarmer och burhöns och med den djurhållning vi har även i Sverige.

Fru talman! För mig handlar djurvälfärd och artbevarande i ärlighetens namn främst om en moralisk skyldighet som vi behöver svara upp mot. Även för dem i den här kammaren och i svensk politik som inte delar denna åsikt borde det nu stå klart att det respektlösa sätt vi hanterar djur och natur på kommer att drabba människor.

Fru talman! Om en pandemi ändå skulle inträffa behöver vi stå rustade. Det handlar om resiliens, vårt samhälles förmåga att klara sig. Självförsörjningsgraden måste öka, både vad gäller matförsörjning och vad gäller energiförsörjning. I dag kan man lite förenklat säga att varannan tugga vi äter i Sverige är importerad. Det kan jämföras med Finland, som har en självförsörjningsgrad på 80 procent. I en orolig värld kommer graden av självförsörjning snabbt att bli avgörande.

Den civila beredskapen behöver stärkas, och civilsamhället behöver förutsättningar för att kunna bistå samhället – särskilt under kristid. Vi behöver också en aktiv politik.

Det är nu vi måste gå fram med nya förslag och starka visioner som bygger på andra värdegrunder än att en exponentiellt växande ekonomi är målet och att vi har en dominanslogik som återspeglas både i det kapitalistiska ekonomiska systemet och i vårt aktiva bidrag till klimatkris och naturkris.

Fru talman! I en globaliserad värld får kriser konsekvenser över nationsgränser. Det är därför viktigt att vi också ser bortom vårt eget relativt trygga närområde och stöttar andra länder, så kallade utvecklingsländer. Jag beklagar djupt hur Sverigedemokraterna konsekvent drar ner på biståndet. Oavsett vad man tycker om vårt moraliska ansvar och hur långt

det sträcker sig borde det vara uppenbart att nationsgränserna är en social konstruktion som inte spelar någon roll för virus.

Fru talman! Vi i Miljöpartiet vill inte rulla tillbaka i gamla hjulspår och fortsätta business as usual. Frågan är inte om utan när nästa kris kommer. Vi vet redan nu att klimatkrisen kommer att göra sig alltmer påmind. Artutrotningen kommer att göra våra ekosystem svagare och mer känsliga. Vi i Miljöpartiet är inte så naiva att vi tror att detta inte kommer att påverka oss och våra samhällen.

Det har gjorts många bra saker från regeringens håll under den här tiden. Det har varit satsning på natur och gröna jobb, och över hela världen talas det om en grön giv.

Men det är en tid för lärdom och för omställning – en grön omställning som står för andra visioner. Där kan lycka och välbefinnande prioriteras inom naturens och planetens gränser, och vi använder ekonomi i dess rätta bemärkelse, det vill säga hushållning av begränsade resurser.

Det behövs att vi prioriterar långsiktighet framför kortsiktighet. Det krävs att vi tar bort miljöskadliga subventioner, använder skatter för att uppnå våra miljömål och investerar i och underlättar investeringar i miljölösningar och miljövänliga företag. Det krävs att vi verkligen lagstiftar bort den värsta typen av exploatering av både djur och natur.

Fru talman! Jag vill avsluta med att yrka bifall till utskottets förslag och önska alla en fin och härlig sommar.

Anf. 70 AMINEH KAKABAVEH (-):

Fru talman! I dag diskuterar vi riktlinjerna för den ekonomiska politiken. Jag anser att Sverige behöver en helt annan inriktning än rådande nyliberal ekonomisk politik. Det svenska folkets flertal förtjänar ett jämlikare och rättvisare Sverige.

Det är mot flertalet, inte mot fåtalet, som pandemin har slagit i Sverige. Äldreomsorgen har inte lyckats skydda våra äldre. Sjukvården går på knäna. Flertalet i det arbetande folket har burit landet på sina axlar, ofta utan tillräckligt smittskydd.

Arbetslösheten har rusat i höjden. För fåtalet i toppskiktet går det däremot fint. Statliga understöd har delats ut till aktieägare i storföretag som Volvo och H & M. Börskurserna fortsätter uppåt. Tiondelen i toppen drabbas minst av den ökade arbetslösheten.

Regeringen håller fast vid den nyliberala linjen i det finanspolitiska ramverket. Det innebär i praktiken åtstramningar, nedskärningar och utförsäljningar av välfärden. Statsbudgeten ska åter gå med överskott. Om man ska strama åt kan man inte driva någon politik för flertalet. Det blir småsmulor från regeringen åt flertalet, som åtgärder mot nedskräpning och en satsning på naturnära jobb för unga.

Över 400 miljarder kronor i olika stödåtgärder har regeringen beslutat om under pandemin, mest till det privata näringslivet som i flera fall har använt pengarna till utdelningar till aktieägarna.

När EU-samarbetet måste hållas under armarna med 150 miljarder till en coronafond saknas det inte heller medel. När fåtalet behöver pengar öppnar regeringen plånboken. Till grund för regeringens politik ligger förstås den nyliberala tanken att det offentligas roll i ekonomin ska begränsas, att ekonomin finns till för att privatkapitalet ska kunna göra vinster. De förändringar som majoriteten av det svenska folket vill ha, till exempel

Prot. 2020/21:142

16 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar under juni–augusti 2021

icke vinstdrivande välfärdsföretag i vård, skola och omsorg, saknar tyvärr majoritet här i riksdagen. Det är faktiskt sorgligt att Socialdemokraterna så fullständigt delar den borgerliga synen på samhällets ekonomi.

Som socialist avvisar jag det finanspolitiska ramverket och den nyliberala ideologin. Ekonomin finns till för folket, inte tvärtom. Den ska tjäna flertalet, inte fåtalet. Det är dags att övergå till en offensiv ekonomisk politik för arbete, trygghet och bostäder åt alla.

Den ekonomiska politiken ska orienteras mot full sysselsättning av alla produktivkrafter. Statsbudgeten får gå med underskott så att målet nås.

Arbetslösheten ska bort. Alla som vill och kan ska ha ett arbete på heltid med skälig och avtalsenlig lön. Ett program för offentliga beredskapsarbeten ska inrättas, där alla som inte kunnat hitta ett arbete på annat håll ska erbjudas fast anställning. Om regeringen under pandemin hade lagt 400 miljarder på beredskapsarbeten hade vi inte stått med nästan 10 procents arbetslöshet nu.

Även under pandemin ser vi hur arbetslösheten drabbar kvinnor. Regeringen anger i den ekonomiska vårpropositionen att återhämtningen är tydligare bland män än bland kvinnor. Dagens politik är också ett oförlåligt slöseri med resurser. Om kvinnor arbetade heltid i samma utsträckning som män skulle Sveriges bnp öka med cirka 500 miljarder kronor per år. Om utrikes födda kvinnor arbetade i samma utsträckning som inrikes födda kvinnor skulle de offentliga finanserna stärkas med 37 miljarder kronor.

Fru talman! Rätten till arbete är också en viktig integrationsfråga. Arbetslösheten bland utrikes födda är mer än tre gånger så hög som bland inrikes födda. Genomsnittet av utrikes födda har lägre ekonomisk standard än inrikes födda, vilket beskrivs i den fördelningspolitiska redogörelsen i den ekonomiska vårpropositionen.

Vi har råd att sätta folk i arbete. Vi har inte längre råd att avstå från det kravet. När alla får arbete kan vi fortsätta förkortningen av arbetstiden. Målet är 30 timmars arbetsvecka. Människor ska ges mer tid att leva sina liv.

Jag tolererar inte regeringens politik för uppluckrat anställningsskydd. Jag kommer att stödja en misstroendeförklaring mot regeringen om det läggs fram ett sådant förslag. Om man inte som arbetsgivare kan erbjuda en trygg och fast anställning med god, avtalsenlig lön har man ingen framtid på svensk arbetsmarknad.

Fru talman! Bostaden är en social rättighet för flertalet, inte en handelsvara för fåtalet. Rätten till en bostad ska garanteras. Allmännyttan ska nu rustas upp, och en stor nyproduktion ska ske av allmännyttiga hyresrätter.

Rätten till en bostad är också en jämställdhetsfråga och en integrationsfråga. Bostadsbristen drabbar särskilt kvinnor med invandrabakgrund men också de kvinnor som vill lämna ett destruktivt förhållande.

Rätten till en bostad är också en helt central ungdomsfråga. När vi ger våra unga rätten till en bostad hjälper vi dem att öppna dörren till deras och vår framtid. Om man inte som hyresvärd kan erbjuda en god bostad till en rimlig hyra har man ingen framtid på svensk bostadsmarknad.

Jag kommer naturligtvis att rösta för en misstroendeförklaring mot regeringen om frågan väcks med anledning av att man vill införa marknads- hyror.

Fru talman! Coronakrisen har visat oss vilka som är de verkliga samhällsbärarna. Det är de som arbetar inom vård, skola och omsorg. I den ekonomiska vårpropositionen finns dock inte ett spår av avsikt från regeringens sida att permanent höja statsbidragen till kommuner och regioner för att stärka välfärden.

Välfärden ska ge trygghet åt alla. Statsbidragen till kommunerna och regionerna ska nu stegvis öka så att detta mål nås. Skolan, vården och omsorgen är till för folket, flertalet, inte för storfinansen, fåtalet. Vinstintresset ska bort från välfärden. Välfärdskapitalisterna har ingen framtid på svensk marknad inom svensk välfärd.

De sociala trygghetssystemen ska stärkas. Sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna ska ge trygghet i sjukdomens och motgångens stund.

En god och trygg pension ska vara en självklarhet. Pensionsöverenskommelsen mellan S, MP och de borgerliga partierna ska rivras. Ett nytt pensionssystem ska utformas i flertalets intresse. Fackförbundet Forena har visat att den allmänna pensionens andel av slutlönen kryper till under 40 procent för alla som är födda efter 1992. Sänkt levnadsstandard eller fattigdom väntar många efter pensioneringen, särskilt bland kvinnor. Det är skamligt att Sverige har hundratusentals fattiga pensionärer i dag.

Regeringen vill också höja pensionsåldern. Även detta är en politik för fåtalet och inte för flertalet. Det är dags för en pensionspolitik för flertalet. Ingen ska vara fattig för att man är pensionär och kvinna. Den allmänna pensionen ska motsvara 80 procent av slutlönen. Alla pensionärer ska ha minst 16 000 kronor i månaden kvar efter skatt.

Det är dags för flertalet att ta befälet över samhällsbygget. Stora offentliga investeringar ska göras på ett flertal områden inom välfärden.

Mycket stora investeringar ska göras i bostadssektorn. Väg- och järnvägsnät ska upp till toppklass. Elnätets kapacitet måste öka i hela landet. Energi- och transportsektorerna ska genom offentliga investeringar bli fossilfria så snart det över huvud taget är möjligt.

Det är inte en budget i balans som ska vara målet för den ekonomiska politiken, utan det ska vara en samhällsekonomi i balans och full sysselsättning genom att tillåta stora budgetunderskott tills målen nås. Höjda skatter är inte något medel som ska användas för att nå målen för den ekonomiska politiken.

Däremot har skatterna andra viktiga funktioner att fylla. Genom åtgärder på skatteområdet ska vi radikalt öka jämlikheten i samhället. Genom riktade skattehöjningar ska vi givetvis ta ifrån storkapitalet förmågan att köpa sig politiska fördelar.

Ökad beskattning av fåtalet innebär en minskad belastning på klimat och miljö, eftersom fåtalet i toppen står för en oproportionerligt stor andel av de skadliga utsläppen. Skatterna ska höjas radikalt för tiondelen, det vill säga eliten. På årsinkomsten för den som tjänar över 200 000 per månad ska skatten vara 75 procent. På årsinkomsten för den som tjänar över 400 000 kronor per månad ska den vara 100 procent. En högre inkomst än så är helt enkelt inte en rimlig ersättning för något arbete.

En förmögenhetsskatt ska tas ut på de största förmögenheterna. En förmögenhet som överstiger 1 000 prisbasbelopp, cirka 47 miljoner kronor, ska beskattas med 5 procent.

Fru talman! Detta är en politik för flertalet.

Jag står bakom min följdmotion till 2021 års ekonomiska vårproposition men kommer för tids vinning inte att yrka bifall till den.

Jag tackar allesammans så mycket och önskar trevlig sommar och ledighet.

Anf. 71 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Fru talman! I denna debatt debatterar vi även vårändringsbudgeten för 2021.

När jag lyssnar på debatten om den ordinarie vårbudgeten hör jag tydligt att pandemin av naturliga skäl fortfarande sätter sin prägel på den politiska diskussionen. Men jag tycker mig också höra en återgång, sakta men säkert, till de problem som det svenska samhället hade före pandemin och alltjämt har.

I takt med att vi nu förhoppningsvis ser början på slutet och ljuset i tunneln kommer debatten mer och mer att präglas av samhällsproblem som kriminalitet, klan- och gängkrig och välfärdsutmaningar.

Vi kommer också att se ett ökat fokus på samhällskontraktet, det vill säga avtalet mellan medborgare och stat, där den senare ska leverera en pålitlig sjukvård, en värdig ålderdom och en trygg vardag, medan skattebetalarna efter förmåga ska bidra till det allmänna. Det finns en balans mellan dessa två där man som skattebetalare förväntar sig att man får det som man har betalat för – varken mer eller mindre. Gör din plikt, kräv din rätt, som vi sverigedemokrater brukar säga.

Det som jag vill rikta fokus på i denna vårändringsbudget handlar om två politiska områden där vi i vår följdmotion i detta betänkande menar att regeringen utifrån samhällets behov borde ha prioriterat annorlunda.

Ett av dessa behov handlar om trygghet. Lika trygghet och frihet för var och en i detta land, oavsett var man bor, är en rättighet. Det är den svenska staten som genom sin del av samhällskontraktet ska garantera att svensk lag gäller överallt, hela tiden.

Vi har den senaste tiden applåderat det internationella samarbetet mellan brottsbekämpande myndigheter, som resulterat i flera pågående rättsprocesser mot kriminella gäng. Fransmännen har knäckt krypteringstjänsten Encrochat, och FBI och Europol har genomfört operation Trojan Shield, som har resulterat i att 800 kriminella har gripits runt om i världen.

En mindre smickrande siffra för svenskt vidkommande är att av dessa 800 kriminella är 155 svenskar – alltså en grov överrepresentation på en global skala. Det är ett hårt slag mot den så kallade Sverige bilden och en tydlig signal till den svenska regeringen om att förstärkningar av Polismyndigheten skulle ha varit på sin plats.

Fru talman! Förstärkningar av Polismyndigheten behövs av flera skäl. Jag nämnde klanrig i början. Om man googlar ordet klan får man upp följande beskrivning: ”Klansamhällen är en av de vanligaste samhällsformerna i världen och har stor betydelse i samhällskontexter där statliga myndigheter inte är närvarande.”

Beskrivningen passar ganska väl in på den situation som vi just nu ser i Hjällbo i Göteborg, där de kriminella klanerna har blivit en reell maktfaktor i det lokala samhället. Civila har avrättats, vägspärrar har upprättats och journalister har förhindrats att utföra sin grundlagsskyddade verksamhet. Senast i går var det skottlossning där igen.

Det här föranleder naturligtvis frågan om staten faktiskt lever upp till sin del av samhällskontraktet i Hjällbo. Just nu tyder åtminstone väldigt lite på det.

Vi har alltså ett underfinansierat rättsväsen, vi har områden i Sverige där staten inte kan upprätthålla svensk lag och vi har ett historiskt tillslag mot den organiserade brottsligheten – som Sverige har blivit serverat på ett silverfat. Men regeringen ser ändå inte de behov som finns i budgetära termer eftersom man tillför noll kronor till Polismyndigheten i vårändringsbudgeten – noll kronor!

Jag tolkar detta som att det är regeringens uppfattning att man gör tillräckligt för att säkerställa civila människors frihet och säkerhet i Sveriges utsatta områden. Jag tolkar det som att regeringens uppfattning är att EU:s tredje lägsta polistäthet är tillfredsställande. Och jag tolkar det som att regeringens uppfattning är att det åtminstone inte kan bli sämre när Sverige nu har flest dödsskjutningar i Europa.

Fru talman! Sverigedemokraterna gör en tydligare prioritering för att garantera tryggheten för medborgarna och för att säkerställa att vi har förmåga att agera om samhället behöver extra stöd. Mot bakgrund av att det i en ändringsbudget inte går att föreslå anslagshöjningar vill vi i stället att regeringen utvärderar anslaget för rättsväsendet.

Fru talman! Det andra behov som jag i dag vill belysa är behovet av att prioritera rätt, det vill säga att lägga rätt pengar på rätt saker. Därför vill vi se ytterligare en utvärdering, nämligen av om storleken på biståndsramen är för omfattande. Alla utgifter i statsbudgeten måste naturligtvis analyseras och vägas mot andra prioriteringar och behov. De måste vägas mot de satsningar som uteblir som en konsekvens av att Sverige är den näst största bidragsgivaren av internationellt bistånd inom OECD.

Biståndet och kopplingen till bni har gjort att kostnaden har ökat mycket snabbare jämfört med övriga utgiftsområden i statsbudgeten. År 2000 uppgick det internationella biståndet till cirka 13 miljarder kronor, och detta år kommer det att uppgå till 47 miljarder kronor.

När regeringen levererar en vårändringsbudget med noll kronor i tillskott till Polismyndigheten, och när regeringen pratar om hålen i välfärden, bör man som väljare ha klart för sig att det inte saknas pengar på grund av att Sverige ”bara” har världens fjärde högsta skattetryck. Det saknas pengar på grund av skyhöga utgifter på andra områden, som det internationella biståndet.

Summan 47 miljarder kronor årligen är i sig direkt provocerande när vi har ett underfinansierat rättsväsen, när vi har flest fattigpensionärer i Norden och när vi har rekordlånga sjukvårdsköer. Det är inte en hållbar utveckling.

Hur många fler poliser på gator och torg hade vi kunnat få för dessa pengar? Hur många hemlösa hade vi kunnat ge tak över huvudet? Hur mycket mer hade vi kunnat satsa på vård och omsorg? Det är frågorna som hänger i luften med denna vårändringsbudget.

Ett svar på en av frågorna finner vi kanske i dagens första anförande i denna debatt, där jag vill minnas att siffran 88 000 undersköterskor nämndes för en ungefär likvärdig summa som jag pratar om här, det vill säga 47 miljarder kronor. Det är en inte helt obetydlig förstärkning av välfärden som regeringen i stället skänker till internationellt bistånd.

Prot. 2020/21:142
16 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar under juni–augusti 2021

Åtgärder för att förbättra polisens effektivitet

Min gissning är att ingen regeringsföreträdare i denna kammare kommer att begära replik på mitt anförande och debattera denna fråga – av anledningen att man helt enkelt inte vill prata om detta.

Fru talman! Med det sagt yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas reservation och önskar fru talmannen, ledamöter och kanslipersonal en härlig sommar.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 8 Utvärdering av penningpolitiken för perioden 2018–2020

Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU24
Utvärdering av penningpolitiken för perioden 2018–2020 föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 9 Årsredovisning för staten 2020

Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU30
Årsredovisning för staten 2020 (skr. 2020/21:101 och redog. 2020/21:RR4)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 10 Åtgärder för att förbättra polisens effektivitet

Justitieutskottets betänkande 2020/21:JuU41
Åtgärder för att förbättra polisens effektivitet föredrogs.

Anf. 72 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Fru talman! Jag är som socialdemokrat och ordförande i justitieutskottet både glad och stolt över svensk polis. Vi är mitt uppe i en historisk satsning på polisen. En stor myndighet ska bli ännu större. I grunden handlar det om att vi alla, oavsett vem man är eller var man bor, ska kunna känna trygghet dygnets alla timmar.

Den grova organiserade brottsligheten och gängbrottsligheten i vårt land ska knäckas. Här är en växande polis, skärpta straff, nya befogenheter i form av exempelvis hemlig dataavläsning och ett starkt internationellt samarbete otroligt viktigt.

Efter vårens alla framgångar med färre skjutningar, hundratals nya häktade, viktiga framsteg i kampen mot narkotika, stora rättegångar med

ledande gängledare bakom lås och bom och underrättelsematerial som gör att fler kommer att möta rättsväsendet framöver funderar jag på vem som är argast: Är det de många grovt kriminella som nu sitter som på nålar och bara väntar på att polisen ska knacka på dörren, eller är det Moderaternas partiledare Ulf Kristersson? Efter förra veckans partiledardebatt tror jag att jag vet svaret.

Jag kan förstå att Moderaterna är besvikna på polisens framgångsrika arbete. Har man tänkt att vinna valet på människors berättigade oro för kriminalitet blir det förstås komplicerat när polisen lyckas.

I dagens debatt tror jag också att oppositionens mantra kommer att ta plats: Det är för lite, det är för sent och såklart skulle allting vara bättre med en annan regering. Men låt oss då komma ihåg att verkligheten i dag hade varit annorlunda om inte den moderatledda regeringen exempelvis hade skurit ned polisutbildningen med 90 procent eller om man redan under sitt regeringsinnehav hade genomfört utökning av hemliga tvångsmedel i form av HDA, för att nämna två viktiga saker som vi under vårt regeringsinnehav har haft att hantera.

Jag är stolt över svensk polis. I dag sitter över 1 000 fler grovt kriminella frihetsberövade än för två år sedan. Stora gängrättegångar pågår. Det ger oss en unik möjlighet att fortsätta samhällets offensiv mot gängkriminaliteten och att trycka tillbaka den grova organiserade brottsligheten.

Fru talman! Vi har under de senaste åren gett polisen kraftigt utökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel och ta del av krypterad information. Vi ger nu polisen fler befogenheter och tittar på ännu fler möjligheter att använda hemliga tvångsmedel.

Genom det utskottsinitiativ vi nu diskuterar vill en falsk majoritet i utskottet införa hemliga tvångsmedel utan brottsmisstanke. Ännu mer problematiskt blir det när man kräver något utan att i sak kunna säga vad det innebär eller var gränserna ska dras. Dessutom lägger man fram ett förslag som inte alls skulle få den effekt man har påstått. Resultatet av dagens utskottsinitiativ skulle inte per automatik bli några fransk-amerikanska befogenheter, som man i medierna försöker få det att framstå som. Så enkel är inte frågan.

Jag är inte beredd att som ordförande för justitieutskottet driva fram hemliga tvångsmedel utan brottsmisstanke på det begränsade underlag och den begränsade kunskap som finns. Det är inte ansvarsfullt att hantera svåra och komplicerade frågor på det sättet. Det är också därför vi kommer att rösta nej till förslaget.

Samtidigt är Moderaterna svaret skyldiga: Hur ska man, med det som man så ivrigt vill ha, säkerställa att inte helt vanliga människor, oskyldiga jägare eller människor i utsatta områden, riskerar att avlyssnas?

Fru talman! Rubriken för detta betänkande är *Åtgärder för att förbättra polisens effektivitet*. Samtidigt som Polismyndigheten växer är det såklart också viktigt att hela tiden se hur vi kan effektivisera och förstärka polisens arbete. Här kommer ett fortsatt arbete med att renodla polisens verksamhet att vara viktigt.

Samtidigt ska vi vara ärliga: Det finns inga enkla lösningar som inte redan är gjorda. Även om vi bortser från våldsmonopolet, som är unikt Polismyndighetens, och tillgängligheten 24:7, som få andra myndigheter och aktörer matchar, ska varje arbetsinsats, uppdrag eller åtgärd som flyttas från polisen genomföras av någon annan. Det innebär antingen att flytta

med resurser och personal från Polismyndigheten eller att tillföra nya resurser och ny personal till andra myndigheter. Det är en verklighet som inte ett tillkännagivande kan ändra på.

När det sedan gäller frågan om Försvarets radioanstalts förmåga att bistå Polismyndigheten tycker jag att det är problematiskt att en majoritet i utskottet väljer att lyfta in denna känsliga fråga i ett förslag till tillkännagivande i vårt utskott. Att sedan slå fast att FRA:s kapacitet är underdimensionerad innan de redan beslutade anslagsökningar som ingår i försvarsöverenskommelsen för de kommande åren fått genomslag känns mer som en killgissning än som en faktisk analys.

Slutligen vill jag bara kort beröra ärendets tre sista punkter, där vi som enigt utskott pekar på behovet av att stärka skyddet för polisens personuppgifter. Våld och hot mot poliser och rättsväsendets personal är ett allvarligt problem, ett angrepp på vårt gemensamma samhälle och något vi som samhälle aldrig kan acceptera.

Vi menar också att polisens tekniska inhämtningsförmåga måste förstärkas, att samverkan mellan olika myndigheter i vårt samhälle behöver fortsätta att förstärkas i syfte att förhindra bedrägerier mot vårt gemensamma välfärdssystem och att det framgångsrika myndighetsgemensamma arbetet mot grov organiserad brottslighet bör utvidgas till att omfatta fler.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till reservation 1 under punkt 1 med falsk majoritet.

Anf. 73 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Jag vill först av allt tacka Moderaterna och de andra som har arbetat med det utskottsinitiativ som ligger till grund för det vi nu debatterar. Tack vare ert hårda arbete med att sätta tryck på regeringen i rättsfrågorna händer det mer än vad som annars hade varit fallet.

Jag är ofta imponerad av många av förslagen som presenteras. Ibland har jag synpunkter i detaljer, och ibland tycker jag att något enstaka förslag är direkt kontraproduktivt. Men det ger oss en grund att utveckla politiken ifrån. Och ärligt talat hade regeringen annars inte satt fart med några av de viktiga reformer som nu är på väg.

Ibland har jag givit uttryck för en gnutta besvikelse över att Moderaterna, enligt mitt sätt att se det, i förtid lämnade de blocköverskridande samtal som sedan ledde fram till 34-punktsprogrammet mot gängvåldet. Men om inte det politiska trycket funnits från Moderaterna och andra hade det inte blivit några samtal över huvud taget.

Den fråga som är allra viktigast i dag är punkten om att tillåta användning av hemliga tvångsmedel utan att det föreligger någon brottsmisstanke.

Fru talman! Jag och Centerpartiet är skeptiska till förslaget av ett par olika skäl. Jag ska säga, fru talman, att jag inte utesluter att detta är en metod som under vissa förutsättningar skulle kunna vara verksam, men det finns samtidigt en hel del risker med förslaget som måste tas på allvar.

Först och främst måste vi förstå att det är oerhört svårt att i en lagtext avgränsa tillämpningen till just ”de kriminella gängen”. Jag förstår precis vilken typ av gäng som avses. Det handlar om en viss typ av individer i vissa delar av landet. Men så kan inte en lagtext formuleras. Risker är mycket stor att definitionen antingen blir alldeles för snäv, så att nästan

inga kriminella träffas, eller att den blir så bred att i princip vem som helst kan bli föremål för avlyssning.

Om man vänder på detta kan man givetvis fråga sig om det är så allvarligt om definitionen blir så bred att vem som helst kan avlyssnas.

Integritetsaspekten är viktig, och den förstår alla. Jag återkommer till den.

Men det finns också rena effektivitetsskäl. Man ska veta att det är resurskrävande att använda hemliga tvångsmedel, och utan ett bra urskilningskriterium kommer våra brottsbekämpande myndigheter att lägga mycket tid och pengar på insatser som riskerar att inte leda någonvart.

Är det då så allvarligt att bli avlyssnad? Det brukar sägas att om man bara har rent mjöl i påsen har man inget att frukta. Men så enkelt är det inte, fru talman. Vänner, nära vänner sedan många år, kan skämta med varandra på telefon på ett sätt som är både grovt och opassande. Det kan sägas saker som de båda som för konversationen begriper inte är allvar men som en person som i hemlighet lyssnar kan tolka som indikation för grova brott. Det kan sägas sådant som gör att en förundersökning måste inledas.

Förhoppningsvis kommer aldrig någon att bli oskyldigt dömd, men bara att bli delgiven misstanke om brott skulle åtminstone för mig vara en mycket obehaglig händelse. Tänk då om det går så långt att den misstänkte blir häktad och frihetsberövad. Vad skulle det göra med någon som oskyldigt drabbas av det och måste vara borta från jobbet och borta från sin familj och sina barn? ”Nej, pappa kan inte hämta från fotbollen, för han sitter häktad.” Vad betyder det för barnen?

Detta kanske låter som en absurd beskrivning hämtat från en Kafka-roman, men det händer. Det händer i Sverige, och det har gjort det nyligen.

Fru talman! Om man vänder på steken igen då? Är det verkligen så farligt om en och annan oskyldig fastnar i nätet? Är man oskyldig blir man ju ändå frisläppt efter ett tag. Kanske skulle det vara värt risken om det fanns ett gott stöd för att metoden skulle vara effektiv och om det inte fanns alternativa sätt att åstadkomma samma höjning av den brottsbekämpande förmågan som inte skulle innebära samma risker.

Men svaret på mitt första ”om” är nej. Det saknas forskningsstöd för att metoden skulle vara effektiv. Den kanske är det ändå, men det saknas forskningsstöd. Och svaret på mitt andra ”om” är ja. Det finns alternativa sätt som är både mer träffsäkra och rättssäkra.

Det ska tilläggas att förslagsställarna också dels vill ha obligatorisk häktning för många fler brott alldeles oavsett om återfallsrisk eller kollusionsfara anses råda, dels vill att det inte ska finnas någon gräns för hur länge någon kan sitta häktad.

Fru talman! Polisen och åklagarna gör ett fantastiskt jobb, och vi ska lita på att de använder de verktyg som de har till sitt förfogande på ett ansvarsfullt och korrekt sätt. Men de är människor precis som alla andra, och människor gör misstag. Vi måste konstruera lagar utifrån den insikten och så långt som det är möjligt sätta tydliga gränser.

Jag kan köpa att man värderar de här riskerna annorlunda än vad jag gör, men i den debatt som hittills har pågått verkar förslagsställarna inte ens erkänna att riskerna finns.

Fru talman! Det förekommer en del förvirring kring det förslag som ligger. Flera politiska företrädare har ställt sig upp för att låta sig bestrålas

av äran för polisoperationen Trojan Shield. Man kan tycka vad man vill om det, men det var i första hand fråga om hårt, smart och innovativt polisarbete, inte om rättspolitik.

Några verkar tro att Trojan Shield handlade om det som vi nu diskuterar, alltså hemliga tvångsmedel utan brottsmisstanke, men det är en sanning med en rejäl modifikation. Trojan Shield byggde i första hand på bevisprovokation, vilket är något som redan är tillåtet i svensk rätt. Förslaget som vi debatterar just nu har ingenting med Trojan Shield att göra. Tro inget annat.

Ett annat missförstånd som kanske mer eller mindre medvetet odlas är att Centerpartiet inte vill införa åtgärder som är integritetskränkande. Låt mig vara fullständigt tydlig: Vi är beredda att gå långt för att knäcka gängen. Det kommer att krävas åtgärder som tummar på både den personliga integriteten och viktiga principer. Men vi tänker inte medverka till sådant vi inte tror är bättre än de alternativa lösningar som finns.

Slutligen, fru talman, vill jag dela en allmän reflektion. Samarbete är inte så dumt. Vår sammanlagda kunskap blir större än summan av dess delar. Det förslag som nu är föremål för den här stundtals ganska animerade debatten hade kunnat vara så mycket bättre om vi hade kunnat visa varandra en gnutta mer ödmjukhet.

Anf. 74 LINDA WESTERLUND SNECKER (V):

Fru talman! Moderaterna är duktiga på att dra upp olika slags konfliktlinjer inom rättspolitiken. Ibland har de också tur med tajmningen. Precis när det här utskottsinitiativet skulle hanteras i justitieutskottet berättade polisen, Europol och FBI om det stora tillslag som de gjorde mot kriminella gäng, kallat Trojan Shield. Och Moderaterna är inte sena på bollen utan låter det här förslaget smidigt smälta ihop med ett förslag om att öka polisens förmåga att fälla ännu fler kriminella.

Men så enkel är inte verkligheten. Moderaternas förslag om att införa preventiv avlyssning kommer inte att innebära massarrestering av kriminella. För det här är inte ett genomtänkt förslag, eller ens sant.

Moderaternas partiledare Ulf Kristersson publicerade en bild på Moderaternas Facebooksida den 9 juni där det stod följande: "Svensk polis borde få möjlighet att avlyssna gängkriminella för att hindra brott." Det här är en väldigt stor glidning på sanningsskalan, för svensk polis får avlyssna kriminella. Det finns hur många möjligheter som helst för polisen att använda hemlig dataavläsning, telefonavlyssning och ett flertal hemliga tvångsmedel som Moderaterna har varit med och drivit igenom. Polisen får även använda brottsprovokation och bevisprovokation.

Jag har svårt att förstå vem som vinner på att utmåla svensk polis som att de står helt utan befogenheter att stoppa gängkriminalitet. Snarare står svensk polis väl rustad att både delta i och leda internationella tillslag tillsammans med Europol och FBI. 155 frihetsberövade i insatsen bara i Sverige visar tydligt på att svensk polis har användbara metoder.

Moderaternas förslag handlar alltså om en ändring i lagen om preventiv avlyssning som innebär att det inte ska krävas ett misstänkt brott som kan preciseras till tid och plats men att en åklagare ska kunna peka ut ett konkret kriminellt nätverk och rikta hemliga tvångsmedel dit.

Fru talman! Avlyssning ska kunna ske utan brottsmisstanke mot personer som är med i ett kriminellt nätverk. Det finns i dag ingen juridisk

definition av vad ett kriminellt nätverk är. Och vi har lärt oss under de här åren att nätverk ena dagen skjuter på varandra och nästa dag blir vänner. De kriminella nätverken är just nätverk och väldigt svåra att definiera.

Att avlyssna personer utan att det finns en brottsmisstanke borde få vilken liberalt sinnad person som helst att rygga tillbaka. Staten ska inte avlyssna sina medborgare utan att tro sig veta att ett brott har begåtts. Det är så brutalt enkelt att greppa. Individerna ska alltid skyddas från statens övergrepp. När så inte har skett historiskt har det också gått illa. Det är därför vi har en regeringsform om grundläggande fri- och rättigheter och en europeisk konvention om mänskliga rättigheter. Det ska också tilläggas att det redan i dag är möjligt för polisen att ägna sig åt avlyssning av personer utan brottsmisstanke, men bara om det sker för att förhindra terror-dåd eller spionage.

Fru talman! Det här är ett förslag som antagligen skulle leda till väldigt lite verkstad men väldigt mycket juridiska krumbukter. Det här är ett förslag som liksom backar in i framtiden. Vad som i stället behövs är att ge polisen resurser att utveckla sin digitala kompetens. Jag vill se en vassare polis som har digital förmåga att själv avkryptera appar och som själv kan göra ett effektivt både spanings- och brottsbekämpande arbete på nätet. Låt oss kalla det en cyber crime-enhet eller ge det något annat käckt namn.

Kriminaliteten är digital samtidigt som politiker ropar efter fler poliser på torgen. För att knäcka gängkriminaliteten måste vi komma åt pengarna, narkotikan och vapnen. Vi måste därför komma åt den krypterade kommunikationen.

Säpos Klas Friberg skrev i går på DN Debatt att han vill se ökad möjlighet att ta del av krypterad information och att lagen om HDA var ett steg i den riktningen men att mer behövs. Friberg ser att brottsbekämpande myndigheter i dag har liten eller ingen möjlighet att ta del av krypterad information.

Jag tycker att det som politiker är svårt att greppa vilken digital kapacitet brottsbekämpande myndigheter faktiskt har. Att Noa fungerar väl visar det internationella samarbetet med Europol på. Men är det så att svensk polis sitter med hemlig dataavläsning och att det tar stopp när man stöter på en krypterad mobil eller en kommunikationsapp? Det verkar ju vara just så.

Jag vill också vara tydlig med att polisens ledning önskar kunna använda preventiv avlyssning. Om jag vore rikspolischef skulle min våta dröm också vara att kunna avlyssna väldigt brett, särskilt när situationen med gängkriminalitet ser ut som den gör. Men jag tycker att vi som politiker, som lagstiftare, kan ställa högre krav på polisens ledning. Vi kan kräva förslag av polisen som inte enbart handlar om mer avlyssning och hårdare tag. Det finns ingen annan myndighet som har fått så mycket resurser som polisen har fått. Det finns inte heller någon annan myndighet som ständigt ropar efter annan lagstiftning i stället för att använda de resurser som riksdagen har gett dem. Och de resurserna är många, stora och ytterst konkreta.

Riksdagen är inte en plats dit man åker med sin önskelista över ny lagstiftning. Lagstiftning finns nämligen. Polisen måste använda den, utveckla polisiära arbetsmetoder och arbeta på det sätt som fungerar bäst. Där- efter kan önskelistan komma – eventuellt.

Med den svenska lagstiftning vi har i dag hade operationen Trojan Shield kunnat genomföras av svensk polis, med hemliga tvångsmedel och

med brottsprovokation. Jag är däremot mer tveksam till om polisen hade kunnat avkryptera den kommunikation som finns i apparna. Det är en kompetens jag efterfrågar att svensk polis ska ha.

Fru talman! Moderaternas förslag är dock en sorts falsk marknadsföring, dels om vilken lagstiftning som redan finns i dag, om vilka metoder polisen får och inte får använda, dels om vilken effekt Moderaternas förslag skulle kunna få. Jag är glad över att förslaget om den preventiva avlyssningen inte kommer att gå igenom i dag, att riksdagen kommer att avslå det. Därför yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 75 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Polismyndigheten hade, tillsammans med andra myndigheter inom rättsväsendet, under lång tid för lite resurser och inte tillräckliga verktyg. Det var länge för få platser på polisutbildningen och otillräckliga löner och villkor för poliser, vilket gjorde att för få sökte sig dit. Därtill kom en nödvändig men oerhört resurskrävande och svår omorganisation där polisen gick från att vara ett stort antal länsmyndigheter till en enda nationell polismyndighet. Det är och har varit en lång resa. Det har skett stora förändringar. Det har faktiskt kommit en bra bit, även om mycket återstår.

Fru talman! Det nationella målet om 10 000 fler polisanställda till år 2024 är en viktig del. Det i kombination med bättre villkor för polisanställda, bättre möjligheter att samarbeta och samverka med andra myndigheter, fler verktyg och sådana delar som att stärka skolan, socialtjänsten och andra myndigheter bidrar till att polisen och rättsväsendet rustas och har rustats de senaste åren.

Polisledningen i Sverige och Polismyndigheten är väldigt aktiv. Det är väldigt bra. Man tar initiativ, man tar ledande roller i internationellt samarbete och man testar nya arbetssätt. Det finns en innovationskraft och en imponerande flexibilitet. Polisen är också öppen med vad man behöver för att vässa sitt arbete ännu mer. Rikspolischefen har tidigare gett uttryck för vad som behövs i form av förebyggande arbete för att inte nya unga killar ska rekryteras till de ledande positionerna i gängmiljön när de som är högre upp i hierarkin åker fast. Man har också vid flera tillfällen tagit upp behov av regelförändringar och annat.

Fru talman! Jag tycker att vi från politiskt håll ska vara lyhörda för de behov myndigheterna ser. Polisen är på intet sätt ett undantag. Jag uppfattar också att de flesta i kammaren är det. Den fråga som har tagits upp i debatten om hemlig dataavläsning, som kom till för ett år sedan, är ett behov som polisen har sett och som vi fick till. Och det har använts mer under det här första året än man i utrednings- och beredningsskedet bedömde skulle behövas.

Att vara lyhörd innebär dock inte att vi som politiker förbehållslöst kan säga ja till allt som myndigheterna önskar. Vissa behov kan lösas på andra sätt. Andra förslag innebär nackdelar som gör att vi inte vill ha dem ifall de står i konflikt med andra saker som vi vill politiskt.

Fru talman! I fråga om det betänkande som vi nu diskuterar, utskottsinitiativet om åtgärder för att förbättra polisens effektivitet, gör faktiskt regering och riksdag det mesta av det som tas upp i punkterna i betänkandet. Att renodla polisens uppdrag, att stärka polisens arbetsvillkor och genomlysning av kapaciteten inom rättsväsendets myndigheter är områden

där det pågår arbete, och det har blivit konkreta förändringar. Det är därför tillkännagivanden som är överflödiga. Det finns nämligen ingen politisk motsättning i de delarna.

Fru talman! Det finns dock en del som vi inte är överens om. Det gäller möjligheten att använda hemliga tvångsmedel även om det inte finns någon konkret misstanke om brott. Den möjligheten finns i dag när det gäller terrorbrott och spionage, men det är begränsat till det.

Det har tillsatts en utredning som ser över användningen av hemliga tvångsmedel. Den ska vara klar i april nästa år.

Man ska vara väldigt försiktig med att övervaka medborgare utan misstanke, och man ska ta de delarna på det allvar som de förtjänar. Därför yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 76 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Det är inte första gången jag eller någon annan står i den här talarstolen och säger att vi har en väldigt bekymmersam situation i Sverige kopplad till gängkriminalitet. Det är nästan svårt att inleda någon debatt på det här temat utan just den starten. Det är tyvärr så det ser ut i Sverige i dag.

Vi har en växande otrygghet. Vi har en ungdomskriminalitet som sprider sig allt längre ned i åldrarna. Vi har också en kriminalitet som tyvärr blir allt råare.

Sverige sticker ut, och vi gör det åt fel håll. Bara för några dagar sedan kom ny statistik som visar att Sverige nu ligger i Europatoppen – och inte bara nu, utan sett över en lång tidsperiod – i den föga smickrande tävlingen, om man kalla det så, om dödligt våld. Vi ligger alltså i toppen i hela Europa.

Detta tycker jag att man kan stanna kvar en sekund och fundera kring. Hur kommer sig det egentligen? Hur kommer det sig, fru talman, att det land som vi har turen att leva i, som på så många sätt är så fantastiskt, som har så hårt arbetande människor, engagerade invånare och fantastiska företag och som befinner sig i den absoluta världstoppen på så många områden, samtidigt sticker ut så kraftigt negativt när det gäller det dödliga våldet, den grova kriminaliteten och den otrygghet som plågar det här landet?

Svaret på den frågan är komplext. Men det är otvivelaktigt så att ett av svaren är en rättspolitik som inte varit tillräckligt tuff, inte varit tillräckligt tydlig och inte gjort tillräckligt mycket i tid för att få ordning på situationen och för att lagföra de kriminella.

Jag tycker att vi har fått se flera exempel på detta här i dag. Nu vet jag inte hur mycket Fredrik Lundh Sammeli påverkar regeringens rättspolitik, men jag tycker ändå att det är intressant att socialdemokrater så öppet tar på sig skygglapparna, stoppar huvudet i sanden och på egentligen varje område blundar för den kriminalitet och otrygghet som det ju räcker, fru talman, att öppna vilken tidning som helst för att kunna ta del av. Det kan också räcka med att öppna sin egen mejlkorg, tror jag, eller se på vilket tv-program som helst.

Detta är väldigt symtomatiskt. Det är symtomatiskt för regeringens hela rättspolitik. Man vägrar se den här otryggheten. Man närmast skojar bort den. Man försöker göra sig lustig i en situation där vi har en otrygghet som aldrig tidigare varit så stor som den är i dag och där så många män-

niskor far så illa på grund av de kriminella gäng som den här regeringen under så lång tid har varit så oförmögen att hantera.

Det här ointresset har tidigare kanske framför allt varit förbehållet Miljöpartiet. Jag kan inte dra någon annan slutsats än att det nu också har letat sig in i Socialdemokraterna. Det, fru talman, är någonting som jag beklagar.

När regeringen inte orkar göra vad som krävs, när man predikar om vackert väder hela tiden, oavsett hur verkligheten ser ut, då får oppositionen träda in. Det är vad som har skett i det här fallet. Vi har gått väldigt metodiskt till väga. Vi har bjudit in rikspolischefen till justitieutskottet och ställt en enkel fråga. Vad är det som polisen behöver för att få ordning på den situation vi har just nu? Vad är det som krävs just nu för att göra Sverige så tryggt och säkert som vi nog egentligen alla vill att Sverige ska vara? Vad är det som krävs för att knäcka de kriminella gängen?

Vi fick en lång lista på förslag, och det är precis de förslagen vi valde att lägga in i det här utskottsinitiativet – varken mer eller mindre än så. Det är precis de förslag som rikspolischefen kom och satte upp på sin lista och gav till alla ledamöter i justitieutskottet.

De rödgröna partiernas svar är att det här inte behövs och att vi därför kan rösta nej till allting. Den uppfattningen kan man väl ha. Frågan jag tror att svenska folket kommer att behöva ställa sig är följande: Vem är det egentligen som vet bäst hur man ska utreda brott och vad som krävs för att göra det? Är det polisen, eller är det Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet? Vem är det egentligen som vet bäst i de här frågorna?

Fru talman! Hyckleriet blir fulländat till en närmast komisk grad när vi ser statsråd på statsråd så öppet applådera och närmast göra vågen när andra länder ger oss material som gör att polis och åklagare här hemma kan lagföra de tungt kriminella. Då är det fantastiskt. Man kallar till presskonferens. Man går till och med ut i medier och berättar om detta fantastiska innan polisen hinner göra det.

Men att ge svensk polis och svenska åklagare möjlighet att på ett betydligt tidigare stadium använda det som kallas för preventiva eller proaktiva tvångsmedel och som polisen faktiskt har begärt säger man nej till. Det är ett hyckleri av sällan skådad art. Det är tydligen inte bara okej utan rent av jättebra att andra länder ger oss information. Men man ska absolut inte ge den här typen av möjligheter till proaktiv avlyssning till vår svenska polis. Det är en argumentation som inte håller ihop.

Regeringen säger att man håller alla dörrar öppna. Det har vi hört. Men vad Socialdemokraterna i realiteten gör i dag är att visa att den enda dörr som står öppen är bakdörren. Där smyger man ut genom att rösta för avslag på inte bara ett utan alla de förslag som polisen har kommit med till oss ledamöter i Sveriges riksdags justitieutskott mitt under brinnande trygghetskris. Dem ska Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet rösta nej till. Det är inget annat än hyckleri.

Fru talman! Jag vill tacka de partier som vi har haft ett gott samarbete med under processen. Både Kristdemokraterna och Liberalerna har varit med på det här utskottsinitiativet, och vi har lagt fram det tillsammans. Vi har ett väldigt bra samarbete. Jag vill också tacka Sverigedemokraterna, som har valt att stödja initiativet och som också är en drivande kraft för att se till att regeringen gör vad den borde och för att utveckla ny politik.

Jag vill även tacka Centerpartiet, som på flera punkter har valt att stödja detta initiativ, inte minst när det handlar om att renodla polisens verksamhet, förbättra anställningsvillkoren för poliser och göra en genomlysning av kapaciteten inom hela rättsväsendet. Det är oerhört viktiga saker. Samtidigt beklagar jag naturligtvis att Centerpartiet valde att inte rösta för det som kanske var det viktigaste önskemålet från rikspolischefen, nämligen att se till att man skapar en möjlighet för proaktiv avlyssning.

Jag vill betona att det som vi tar ställning till här i dag inte är en konkret lagstiftning. Ibland har det nästan låtit så i debatten. Precis som på alla andra områden måste ju lagstiftningen också utredas. Då finns det tid och möjlighet att stöta och blöta förslag och ta fram detaljerade svar på de många invändningar som jag naturligtvis förstår finns – jag är fullt medveten om det. Men jag tror likväl att det kommer att visa sig vara ett misstag att rösta nej till den här lagstiftningen, som polisen är så tydlig med behövs, om man menar allvar med att bekämpa den grova kriminaliteten och om det ska betyda någonting, fru talman, och inte bara vara läpparnas bekännelse.

Avslutningsvis vill jag tacka våra poliser för det otroligt viktiga arbete som de utför varje dag runt om i Sverige för att lagföra kriminella, ge våra brottsoffer upprättelse och göra Sverige till ett tryggare land.

Anf. 77 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Fru talman! Jag instämmer i Johan Forssells beskrivning av det allvarliga läget i Sverige och den kritik som han framför. Men med tanke på det allvarliga läget i Sverige blir jag gång på gång förvånad över alla de förslag Moderaterna lägger fram och hur grunda de faktiskt är. Det verkar oftast vara en tanke som man kommer på ganska snabbt och sedan skickar in till justitieutskottet. Jag tycker att det märks på det här förslaget att det är väldigt mycket copy-paste från polisen om vad polisen önskar och vad polisen skulle vilja göra men att det inte riktigt hänger ihop med Moderaternas syn på vad polisen är för myndighet.

Å ena sidan verkar det som att Moderaterna är i polisens ledband. De skickar in saker, och ni nickar och säger: Jajamän, det här ska vi genast genomföra. Så kan man göra politik. Jag tycker kanske inte att det är det bästa sättet.

Å andra sidan vill ni, när jag följer dina partikamrater, sätta in militären i Göteborg för att hjälpa polisen. Det är kanske några 18-åringar som gör något slags militärtjänst som ni vill sätta in för att hjälpa polisen. Det är en intressant tanke. Det är kanske inte den lösningen som jag ser.

I Stockholm vill ni i stället sätta in ordningsvakter och ha betydligt fler ordningsvakter som inte på något sätt har den polisiära utbildning som jag anser att man ska ha för att skapa trygghet och stävja gängkriminaliteten.

Hur har Moderaterna det egentligen? Litar ni på polisen över huvud taget? Anser Moderaterna att polisen kan göra sitt jobb?

Anf. 78 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Tack, Linda Westerlund Snecker, för frågan!

Det korta svaret på frågan är att vi har ett mycket stort förtroende för våra poliser. Det har vi både för polisledningen och för alla de killar och tjejer som väljer att ta på sig uniformen och göra ett väldigt svårt men viktigt arbete.

Det vi däremot inte har förtroende för är deras förutsättningar. De förutsättningarna styr vi över här i kammaren. Det handlar om budgetbeslut, men det handlar också om den konkreta lagstiftningen.

Det är ett ansvar som man inte kan överlåta på någon annan. Det är vi som lagstiftare och politiker som måste vara beredda att ta ett kliv framåt och ta på oss det ansvaret.

Vårt reformarbete på det här området har varit mycket noggrant. Det har nu snart gått ett år sedan vi lyfte fram förslaget om proaktiv avlyssning. Vi lyfte fram det förra hösten.

Ska man vara lite noggrann med tidsräkningen lyfte vi fram det innan polisen. Det är möjligen lite svårt att säga att vi går i polisens ledband, även om jag inte har några problem med att säga att jag är en lyssnande politiker.

Det är klart att man måste fundera på, som jag sa i mitt inledningsanförande: Vem är det egentligen som vet bäst vad som behövs för att bekämpa brottsligheten? Jag tycker att man ska ha respekt för alla dem som tar på sig uniformen och alla de andra personer som befinner sig i rättsväsendet. De vet ofta väldigt mycket mer än vad vi i den här kammaren gör.

Sedan är det vår uppgift som politiker att väga olika intressen mot varandra. Det kan naturligtvis finnas andra aspekter på saker och ting. Det kan handla om rättssäkerhetsfrågor eller integritetsaspekter. Det kan också påverka andra politikområden.

Den avvägningen måste vi göra. Men jag är helt fast och fullt övertygad om att det blir betydligt svårare att göra den avvägningen på ett bra sätt om man väljer att slå dövörat till redan från början.

I en tid där vi har den rekordstora otrygghet som vi faktiskt har tycker jag inte att det är riktigt ansvarsfullt att bara slå ifrån sig de saker som polisen har kommit med till oss och det som de bett om att få.

Anf. 79 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Fru talman! Tack, Johan Forssell, för svaren!

Jag har svårt att se att ni har gjort den avvägningen angående förslaget om preventiv avlyssning. Det du säger nu är klokt, men det är inte vad Moderaternas förslag innehåller. Vad jag inte får svar på gäller de andra förslagen och om ni verkligen litar på svensk polis över huvud taget.

Å ena sidan vill ni skapa ganska långtgående möjligheter i lagen för att främst avlyssna befolkningen i Sverige utan att just ha gjort avvägningar om vad det skulle innebära.

Å andra sidan vill ni sätta in militären i Göteborg och ordningsvakter i Stockholm. Vad är det egentligen för sorts politik som Moderaterna sysslar med? Varför litar ni inte på att polisens arbete i Göteborg eller i Stockholm fungerar under polisens myndighetsparaply?

Det gör mig väldigt orolig. Det Moderaterna säger i Sveriges riksdag verkar inte riktigt stämma överens med hur polisen ska arbeta i de svenska storstäderna. Hur menar ni att polisens arbete ska fungera i Stockholm och Göteborg när Moderaterna uppenbarligen inte riktigt tror att polisen kan utföra sitt arbete över huvud taget?

Jag litar på dem i uniform. Jag litar på alla svenska poliser som har gått en gedigen utbildning. De ska genom förslag från Vänsterpartiet, som Moderaterna stöttar, även få en bättre arbetsmiljö, bland annat. Det är jätteviktiga förslag.

Men att föreslå militär hjälp i Göteborg och ordningsvakter i Stockholm är att vara ute på riktigt farlig mark. De frågorna skulle jag vilja ha svar på.

Anf. 80 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Det handlar inte om att vi inte litar på polisen. Det handlar om att vi inte litar på regeringen, den regering som har fått regera det här landet de senaste tre åren och vars enda historiska renommé kommer att bli en lång rad misslyckanden. Eller för att tala Stefan Löfvens språk: Vi såg det inte komma.

Fru talman! Det är detta som är effekterna av det. Kommuner har en skriande polisbrist, till och med kris på många sätt. Vi kan ta Stockholm som ett exempel. Där är antalet poliser i yttre tjänst i dag färre än vad det var för fem år sedan. De är alltså färre till antalet trots en växande befolkning, trots skjutningar som har blivit vardagsmat och trots en växande drogkriminalitet.

Där ser vi resultatet av vad den här regeringen för. Då kan man inta två positioner. Antingen kan man luta sig tillbaka och säga: Det där får någon annan fixa, vi tänker inte bry oss så mycket om det. Eller så kan man ta ett kliv framåt och säga: Låt oss göra vad vi kan för att ändå skapa en trygghet för medborgarna här och nu.

Sedan tror jag att det långsiktiga svaret på detta kommer att vara att rekrytera fler poliser. Där har vi till exempel frågor om den riktade lönesatsningen och den betalda polisutbildningen. Regeringen har ännu inte svarat på hur det ska bli med det, och inte Vänsterpartiet heller, tror jag.

Jag ska återvända till frågan om den proaktiva avlyssningen. Läser man vårt förslag har vi mycket noggrant beskrivit hur vi vill att det ska fungera. Man ska komma ihåg att det är en lagstiftning som redan finns i dag.

Vi får i dag information från flera andra länder utan några som helst rättssäkerhetsmekanismer. Vilka har egentligen avlyssnats? Hur har det gått till? Ingenting av det som kritikerna har efterlyst finns i det materialet i dag. Ändå är det tydligen superbra att vi får det.

Fru talman! Med vårt förslag finns en möjlighet att just ställa upp den typen av rättssäkerhetsmekanismer. Det kan vara en årlig kontroll tillbaka till riksdagen och alla partierna här i kammaren. Då kan vi också reglera det. Den möjligheten måste vi ta. Behovet av det har polisen varit väldigt tydlig med.

Anf. 81 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik:

Fru talman! Jag tappade räkningen på hur många gånger ledamoten Johan Forssell upprepade ordet hyckleri. Jag börjar bli rätt less på det höga tonläget och den ständiga jakten på politisk konflikt på det här området som verkligen skulle behöva en gemensam kraftsamling.

Jag kan också bara beklaga att Moderaterna var de första att lämna gängsamtalet för två år sedan. De var en viktig del av arbetet med hur vi i reform efter reform förstärker rättssamhället. Men det jag aldrig hörde var om det som Moderaterna är svaret skyldigt.

Hur ska ni säkerställa att inte vanliga människor, oskyldiga människor i utsatta områden, riskerar att avlyssnas? Samtidigt driver Moderaterna förslag som de säger är matchande med det system som andra länder har med kraftfulla och breda insatser.

Jag tycker att Moderaterna vilseleder med sitt förslag. De säger först: Ge svensk polis fransk befogenhet. Sedan lägger de fram ett förslag som inte ger detta och inte på samma sätt ringar in det man gör i Frankrike.

Detta utskottsinitiativ skulle heller inte ge de resultaten eller de befogenheterna. Hur säkerställer man att det inte drabbar oskyldiga?

Anf. 82 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Tack, Fredrik Lundh Sammeli, för frågan!

Jag beklagar naturligtvis om Fredrik Lundh Sammeli är trött på min retorik. Jag kan intyga att jag – och jag tror att jag talar för stora delar av svenska folket – är väldigt trött på regeringens handlingsförklaring och den återkommande inställningen: Vackert väder! Vi ser ingenting, och vi hör ingenting, trots att Sverige nu toppar listorna över dödsskjutningar i Europa. Så ser landet ut i juni 2021.

När det gäller vårt lagförslag kan Fredrik Lundh Sammeli börja med att läsa vår motion. Jag konstaterar att Fredrik Lundh Sammeli inte riktigt verkar ha gjort det. Vi tar upp just den här typen av inslag. Vi beskriver hur vi vill att detta ska ske i en parlamentariskt kontrollerad form. Det handlar om att ge en återkoppling till riksdagen. Det handlar om att sätta upp den här typen av rättssäkerhetsmekanismer. Det saknas i dag i det material som både Morgan Johansson och Mikael Damberg har applåderat så glatt och närmast gjort vågen för. Inget av detta finns där. Men vi moderater har tänkt på det. Vi gör detta lite mer noggrant än vad regeringen verkar ha kraft och ork att göra. Vi har sagt att det är viktigt att detta sköts på ett mycket noggrant sätt.

Det handlar rent konkret om att ta fram en lagstiftning som ringar in just aktiva gängmedlemmar. Det handlar om att se till att det inte är polis och åklagare som fattar dessa beslut. Precis som det är i dag när det gäller beslut om hemlig avlyssning är det en domstol, Fredrik Lundh Sammeli, som ska fatta de besluten. Jag undrar vad det är för syn på rättssäkerhet som Socialdemokraterna har om man underkänner svenska domstolar. Jag skulle vilja ge ett gott råd: Vandra inte på den vägen!

Det går också att tänka sig flera andra mekanismer i en sådan utredning som vi har pekat på. Men jag beklagar att Socialdemokraterna här i dag väljer att rösta nej till detta och att smita ut genom bakhjulet. Jag beklagar det.

Anf. 83 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik:

Fru talman! Läget är allvarligt i vårt land. Den uppfattningen tror jag att den samlade politiska skaran i detta parlament delar. Detta är inte någonting som har kommit över en natt, utan det är en utveckling som har pågått under en lång tid i vårt land. Politiken är skyldig att fokusera på att förstärka både det brottsbekämpande arbetet och det förebyggande arbetet.

Jag har många gånger här i kammaren sagt att jag inte ser några svårigheter att samla majoriteter för en starkare polis, strängare straff och mer resurser, vilket vi gång på gång gör. Men såväl Moderaterna som många andra delar av oppositionen behöver bli bättre på att fokusera på det brottsförebyggande arbetet. Rikspolischefen är också väldigt tydlig med att det inte räcker med att bekämpa gängen, häkta och döma ut långa straff om vi inte klarar av att också stoppa tillförseln av ny brottslighet.

Vi har en tät och bra dialog med Polismyndigheten och andra brottsbekämpande myndigheter i dessa frågor. Det pågår också ett arbete för att underlätta användning av hemliga tvångsmedel och för att det ska kunna ske vid fler tillfällen. Samtidigt har andra talare under debatten varit tydliga. Det är inte utskottsinitiativet och förslaget som Moderaterna nu lägger fram med en falsk majoritet som har gjort att man uppnått de resultat vi ser när det gäller tillslag och krypteringar som har knäckts, av mängder med skäl, fast Moderaterna vill gärna ge den bilden.

Anf. 84 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Jag välkomnar helomvändningen av Fredrik Lundh Sammeli, som nu säger att det är en mycket allvarlig utveckling i landet. Jag är den förste att instämma i det. Frågan blir möjligtvis: Varför envisas ni ändå med att säga nej till de saker som polisen har kommit med till oss i justitieutskottet? De har sagt: De här sakerna behöver vi för att få ordning på situationen.

Det är ingen solklar stringens eller konsekvens mellan de två världsbilderna – det måste man säga.

Politik handlar om att förändra samhället, och det kan man inte göra med bara ord eller pressträffar. Hade det varit brist på pressträffar som hade varit Sveriges problem hade alla problem varit lösta för länge sedan, inte minst på rättspolitikens område. Ytterst handlar det om att ta fram ny lagstiftning och säkerställa att de lagar vi har är konsekventa och får effekt och om att ge rättsväsendet rätt resurser. Det är där som regeringen brister.

Tror man inte på mig kan man titta på utvecklingen i samhället. Fråga svenska folket! Aldrig tidigare har svenska folket känt en sådan otrygghet som man känner i dag. Sverige toppar listan över dödsskjutningar i Europa eller över det dödliga våldet. Varje dag sker det nya skjutningar, och nästan varje dag sker det nya sprängningar i det här landet. Saker och ting som för några år sedan hade lett till extrasändningar på tv, breaking news, blir i dag notiser. Där har Fredrik Lundh Sammeli och Socialdemokraterna och Miljöpartiet sitt facit, efter sju år i regeringsställning.

Jag vill önska Fredrik Lundh Sammeli en glad sommar. Jag tar fasta på orden vi fick höra om att man har en mycket bra kontakt med polisledningen. Jag hoppas att den kontakten i framtiden kommer att innebära att Socialdemokraterna här i kammaren inte röstar nej till de önskemål och förslag som kommer från polisen utan att de gör som vi moderater, nämligen ställer sig bakom dem.

Anf. 85 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! Vi debatterar justitieutskottets betänkande om åtgärder för att förbättra polisens effektivitet. Slagsidan i denna debatt skulle man nästan kunna kopiera från nästan samtliga kriminalpolitiska debatter som vi har haft genom åren med den rödgröna regeringen.

Rödgröna företrädare i denna kammare säger: Vi har gjort precis allting helt perfekt. Vi har gjort mycket mer än vad någon annan har gjort. Ingen skulle ha kunnat göra det vi har gjort bättre. Vi har gjort allting helt perfekt. Den rödgröna regeringen har levererat. Och det som oppositionen begär behövs inte. Det är missriktat. Det är onödigt. Det är felplacerat och så vidare.

Samtidigt är den största kritiken som kommer från rödgröna regeringar och från deras företrädare exempelvis att alliansregeringen minsann drog ned på polisutbildningen i slutet av sin mandatperiod.

Nu klagar man på ordet hyckleri i debatten.

Vad gjorde den socialdemokratiska regeringen när man tog makten 2014? Om det nu var en angelägen kritik som man riktade mot den tidigare alliansregeringen, som skulle förklara varför Sverige befann sig i en situation med så få poliser sett till antalet invånare, kan man undra: Vad gjorde den rödgröna regeringen 2014? Utökade man antalet utbildningsplatser för att utbilda fler poliser? Gjorde man några rejäla satsningar på Polismyndigheten för att åtgärda det problem som man riktade skarp kritik mot alliansregeringen för? Nej, det gjorde man inte. Faktum är att man gjorde ingenting. År 2014 gjorde man ingenting. År 2015 gjorde man ingenting. År 2016 gjorde man ingenting.

Är det då en relevant kritik, eller är det hyckleri från en rödgrön regering? Jag väljer att instämma i ordet hyckleri som har nämnts i denna debatt, riktat mot den rödgröna regeringen, genom att just säga: Det är hyckleri.

Pressen i kriminalpolitiken kommer tydligt från oppositionen. Sverigedemokraterna var det enda parti som föreslog att det skulle utbildas fler poliser 2015. Då fick vi höra från den rödgröna regeringen: Det är inte nödvändigt. Det är inte fler poliser som behövs för att komma åt de här problemen.

Men vi gav oss inte. Vi fortsatte att opinionsbilda, sätta press och peka på behovet tillsammans med Polismyndigheten – de har även i det här fallet kommit med en konkret förslagslista till justitieutskottet som vi för dagen ska debattera. Sedan ville regeringen utbilda fler poliser. Så har historien sett ut.

Fru talman! Det är, kort sammanfattat, hyckleri om man väljer att rikta kritik mot en tidigare regering och sedan inte gör någonting själv åt saken.

Det har helt enkelt handlat om ett ointresse från regeringens sida när det gäller att gå fram i rättspolitik med åtgärder som för vissa kan uppfattas som mer integritetskränkande. Det har alltid varit en bärande brist i den rödgröna regeringens förmåga att hantera situationer. Man vill fokusera på annat än det som de gängkriminella just nu sitter och skakar inför, nämligen att väldigt integritetskränkande åtgärder har använts av andra länders rättsvårdande myndigheter. De har levererat bevis till svenska poliser och åklagare. Det är det som gör skillnad hos de kriminella gängen. Det är det som skakar om deras förutsättningar att verka. Det är också det som ligger som förslag på riksdagens bord och som ligger som förslag i just denna debatt. Det handlar om att vidga möjligheterna att använda hemliga tvångsmedel, så att man även kan avlyssna i preventivt syfte, riktat mot gängkriminalitet.

Då säger regeringsföreträdare att det här är helt onödigt och missriktat och att det som föreslås inte är exakt det som används av FBI eller Frankrike. Därför är det helt onödigt, och vi behöver det inte.

Precis så låter det gång på gång. Knogarna är blekvita i ett krampaktigt tag kring handbromsen i kriminalpolitiken från regeringens sida. Det är hela tiden handbromsen i. Ingenting behöver göras. Vi har gjort allting perfekt. Allting som vi har gjort historiskt har varit perfekt, och ingenting nytt behöver göras.

Fru talman! Jag tror att frågan om just preventiv avlyssning så småningom kommer att bli en del av regeringens politik. Nu har kanske inte regeringen så många år på sig att bevisa just det, men det kan möjligen vara så. Och då kommer man att hävda att det här är någonting som regeringen har gått fram med så tidigt som det bara har gått och att man gör det så bra som möjligt. Man kommer att säga till oppositionen att de bara gnäller på att allt görs för lite och för sent.

Det är precis så det är: Vi gnäller för att rödgröna partier röstar nej till att utöka befogenheterna att använda hemliga tvångsmedel i preventivt syfte.

Så ser det ut i debatten. Det är en kort historiebeskrivning, en kort förklaring av varför ordet hyckleri förtjänar att tas upp i debatten. Det är en kort förklaring till varför Sverige ser ut som det gör och att vi toppar listan över dödsskjutningar i Europa. Politik som skulle ge blomstrande mångkultur har kommit att ge blomstrande gängkultur.

Regeringens passivitet göder förutsättningarna för gängkulturen att frodas medan oppositionen däremot går samman i skarpa förslag. Jag tror inte att något av riksdagens utskott har riktat så många tillkännagivanden till denna passiva regering som just oppositionen i justitieutskottet har gjort.

Där har vi drivkraften i kriminalpolitiken, en drivkraft som tar sikte på en ny regering. Det är det, fru talman, som slutligen kommer att göra skillnad i det här landet: en regering med en egen drivkraft som inte kör framåt med handbromsen hårt åtdragen.

Anf. 86 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Fransk polis och FBI har gjort mer för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten i Sverige än vad den svenska regeringen har gjort. Och om vi nu gläds över polisens stora framgångar som skett tack vare FBI:s Trojan Shield och den franska polisens genombrott i att knäcka Encrochat, varför kan vi inte ha det så också i Sverige?

Det som fransk och amerikansk polis gjort skulle vara olagligt i Sverige. Vi kristdemokrater vill ge polisen de verktyg som de behöver och som de efterfrågar, men här talar regeringen med kluven tunga. Ena dagen säger man att man inte stänger några dörrar, men i dag röstar man emot förslaget att införa proaktiv avlyssning. Det är inget annat än hyckleri.

Det vi diskuterar i dag, fru talman, är det utskottsinitiativ som Kristdemokraterna tog tillsammans med Liberalerna och Moderaterna i justitieutskottet. Sverigedemokraterna stöder det, och Centerpartiet stöder det i vissa delar.

Initiativet bygger helt och hållet på de åtgärder som rikspolischefen efterlyste när han tidigare under våren var inbjuden till justitieutskottet just för att svara på frågan om vad som krävs för att bättre bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Vi gick igenom detta metodiskt. Vi lyssnade noggrant. Vi tog rikspolischefens lista och lade fram den på riksdagens bord, och det är det som det här betänkandet bygger på helt och hållet.

I dagens debatt här i kammaren hör jag företrädare för regeringen säga: En del saker är bra, men vi kan ju inte ta allt på polisens önskelista. Vänsterpartiet instämmer i det: Vi kan ju inte ta allting som polisen säger.

Jag känner igen det resonemanget från de gängsamtal som strandade just för att Miljöpartiet och Socialdemokraterna sa: Vi kan ju inte ta allting.

Både rikspolischefen och riksåklagaren var där, och alla partier fick gå in med förslag på åtgärder som man såg krävdes. Men precis de skarpa förslag som haft effekt i andra länder sa man nej till. Samma sak gäller i det här betänkandet: En del saker kan vi ha, men proaktiv avlyssning som rikspolischefen har efterlyst säger man nej till.

Kontrasterna är väldigt starka om vi jämför med vårt grannland Danmark. Min kollega Johan Forssell och jag träffade för ett tag sedan tillsammans med våra partiledare den före detta justitieministern i Danmark, som var den som tog initiativ till ett av de gängpaket som har haft mest effekt när det gäller att bekämpa gängkriminalitet i Danmark.

När Søren Pape beskrev vad som var drivkraften och vad man gjorde i Danmark var det att man lyssnade på vad polisen och åklagaren sa och sedan kom man överens om att genomföra just det. I dag ser vi också resultatet: Man kan trycka tillbaka den grova organiserade brottsligheten i vårt grannland.

Det finns alltså hopp. Det går att förändra. Men då krävs det att vi lyssnar på de myndigheter som jobbar med att bekämpa gängkriminalitet och på dem som ibland sätter sina liv på spel i kampen för att säkra och trygga våra gator. Då kan man inte vifta undan dem med att säga att de här delarna kan vi inte gå fram med; det förstår väl var och en.

Vi kristdemokrater är av en annan uppfattning. Polisen ska få de verktyg som krävs när vi har en skenande gängkriminalitet, och, som rikspolischefen sa i *Agenda* i söndags, ett synnerligen allvarligt läge i vårt land.

Vi behöver ge polisen och hela rättsväsendet allt stöd i arbetet. Vi behöver ge stöd inte bara i ord utan också i handling, med lagstiftningsförändringar och de verktyg som krävs i stället för att lita på att andra länders myndigheter ska göra jobbet åt oss.

Ge polisen i Sverige möjlighet att avlyssna proaktivt i förebyggande syfte. Vi kommer då att kunna förhindra mord. Det sa rikspolischefen i *Agenda* så sent som i söndags. Varför vill inte regeringen ge polisen detta verktyg?

Rikspolischefen skrev tidigare i våras på DN Debatt tillsammans med de ställföreträdande rikspolischeferna att ”fallet Encrochat visar att polisen behöver nya verktyg”. Och vidare: ”Ny lagstiftning behövs som gör det möjligt att proaktivt inhämta information mot den organiserade brottsligheten, och rikta kraften mot de individer som styr och leder verksamheten i stället för utförarna, men även aktivt arbeta med att förhindra mord och angrepp på vittnen, i stället för att reaktivt utreda brotten.”

Menar regeringen, Fredrik Lundh Sammeli, Rasmus Ling och Linda Westerlund Snecker att de vet bättre än rikspolischefen vad Polismyndigheten behöver?

I debatten lyfts olika farhågor fram, men det som faktiskt föreslås är att göra det möjligt att använda hemliga tvångsmedel mot aktiva gängmedlemmar även om de inte är misstänkta för ett konkret brott. I debatten råder det en viss förvirring kring vad förslaget faktiskt handlar om, och därför tänkte jag läsa från utskottets ställningstagande så att det blir klart och tydligt för envar.

”Det ska alltså inte krävas ett misstänkt brott som kan preciseras till tid och plats. Däremot ska det krävas att åklagaren pekar ut ett konkret kriminellt nätverk som den som ansökan om tvångsmedel riktar sig mot miss-

tänks vara aktiv i, och skälen för detta. Preventiv användning av hemliga tvångsmedel ska endast kunna användas i dessa situationer.

Det ska alltså inte vara möjligt att använda preventiva hemliga tvångsmedel mot någon annan kategori av brottslingar eller i några andra situationer. Vad som är ett kriminellt nätverk ska definieras noggrant i lagtext, och det ska vara upp till den domstol som prövar tillstånd till preventiva hemliga tvångsmedel att tillämpa denna definition, inte upp till de brottsbekämpande myndigheterna. Lagstiftningen ska utformas så att det är tydligt att det är den grova organiserade brottsligheten som avses.

De rättssäkerhetskrav som i dag uppställs för användningen av hemliga tvångsmedel bör självklart även omfatta en utökad möjlighet att använda sig av dessa. Skälen för att bevilja ett tillstånd att använda hemliga tvångsmedel i preventivt syfte ska således alltid uppväga det intrång eller men som åtgärden innebär för den som åtgärden riktar sig mot. Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten ska utöva tillsyn även över denna användning av hemliga tvångsmedel. Den föreslagna användningen av hemliga tvångsmedel ska också omfattas av regeringens årliga redovisning av användningen av hemliga tvångsmedel.”

Så står det i betänkandet. Den som hade läst det hade säkert redan innan debatten fått sin oro stillad, men för ordningens skull, fru talman, valde jag att läsa upp citatet med tanke på de frågetecken som funnits.

Utöver det här tillkännagivandet finns sju andra viktiga tillkännagivanden som skulle ge polisen de verktyg som krävs i kampen mot den grova organiserade brottsligheten. Det har varit ett bra och konstruktivt arbete i justitieutskottet för att fortsätta att trycka regeringen framför oss. Vi ser fram emot att det här förslaget ska bli verklighet så att alla poliser och alla andra i rättsväsendet som varje dag gör ett viktigt arbete i kampen mot den grova organiserade brottsligheten också får de verktyg de behöver och efterfrågar.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 11 Gymnasieskolan

Utbildningsutskottets betänkande 2020/21:UbU13
Gymnasieskolan
föredrogs.

Anf. 87 LARS PÜSS (M):

Fru talman! Vi har genom motioner och utskottsinitiativ lagt fram mängder av förslag i riksdagen för att den svenska skolan ska kunna sätta kunskaper i fokus. Det är förslag som konsekvent har röstats ned av regeringspartierna. I stället lanserar de tanken om en likvärdig skola. Den tanken är god, om det handlar om att alla ska ges lika förutsättningar att utvecklas och nå sin fulla potential. Problemet är att det inte är regeringens avsikt. Snarare handlar det om att likrikta all utbildning till en och samma.

Prot. 2020/21:142
16 juni

*Åtgärder för att
förbättra polisens
effektivitet*

Gymnasieskolan

One size fits all kanske funkar jättebra för tubsockor, men inte för den svenska skolan. Vi är och förblir alla individer med olika intressen, fallenhet och mognadstakt, för att nämna några olikheter. Självklart kommer inte en skola att passa alla.

Det största sveket mot våra barn och unga just nu är regeringens totala ointresse av att granska kvaliteten i våra skolor. Det visar med all tydlighet att man inte tänker sig likvärdighet på riktigt utan att målet är likriktning. Det ska vara likriktning till den grad att vi inte ska få välja själva, utan staten vet bättre vad vi som individer behöver.

Det finns uppenbarligen stora problem att ta tag i. Sverige backar i internationella kunskapsmätningar, och resultaten är dessvärre medelmåttiga jämfört med andra länder. Dessutom vägrar regeringen att tillåta en oberoende granskning av Pisahaveriet. I vanlig ordning väljer man att skyla över i stället för att ta reda på vilka problemen är och försöka lösa dem.

Vi moderater vill bli duktigare på att följa upp vilka skolor som kan ge en bra utbildning – helt enkelt den kvalitativt bästa. Det viktigaste handlar inte om att peka ut någon utan snarare om att se till att våra resurser hamnar rätt. Föredömen ska bli vägledande för andra. Därför har Moderaterna avsatt 50 miljoner kronor extra till Skolinspektionen för att man ska granska fler skolor och föreslå insatser för de skolor som har störst behov.

Sveriges stora möjlighet ligger inte i att jämna ut kvaliteten utan att höja den i alla skolor. Men om Socialdemokraterna får fortsatt genomslag för sitt likriktningsexperiment riskerar svensk skola att förlora ytterligare många år. Det kommer framför allt att drabba alla barn som inte har goda förutsättningar hemifrån eller som har egna särskilda behov.

Fru talman! En bra utbildning som ser till att ta fram och utveckla våra egna förmågor är en av de bästa gåvorna vi kan ge till våra barn. En utbildning ska leda till jobb och göra så att man fungerar som en god samhällsmedborgare.

Så skulle jag också önska att det vore. Tyvärr ser det inte ut så. Alltför många elever klarar inte av grundskolan med fullständiga betyg, och än färre klarar gymnasiet. Det är en utveckling vi måste få stopp på. Moderaterna vill bygga en skola där alla elever sporras till framgång. Vi vill ha lärare som agerar som tydliga ledare i klassrummet och uppmuntrar elevernas nyfikenhet på att inhämta ny kunskap och vilja att prestera goda resultat.

En stark skola gör det möjligt för alla barn att få en gemensam bas av kunskap och värderingar oavsett bakgrund. Den möjliggör klassresor. Den lägger också grunden för studier på universitetsnivå och forskning för ett framtidsinriktat näringsliv i Sverige. En stark skola ger oss människor möjlighet att vara fria och fatta egna beslut samt att ingå i en större gemenskap. Det är en moderat skola för Sverige.

Fru talman! Gymnasiet står för en viktig del av den nationella kompetensförsörjningen. Samtidigt visar den senaste statistiken från Skolverket att nästan 15 procent av alla elever inte blir behöriga till gymnasiet. Det är visserligen en minskning, vilket är alldeles utmärkt, men det innebär fortfarande att 16 000 barn inte kunde börja på gymnasiet i höstas.

Detta är helt förödande om man skriver under på vår strävan att det faktiskt ska gå att göra en klassresa i Sverige. Utrikes födda och personer utan gymnasieutbildning har särskilt svårt att få ett första jobb, vilket i många fall leder till ett långvarigt bidragsberoende. Gymnasieskolan lider

också av matchningsproblem med allt färre som väljer yrkesprogram, trots att yrkeselever är mycket efterfrågade på arbetsmarknaden. Därför krävs också utökade insatser för att underlätta ungdomars övergång till arbetsmarknaden och att stärka gymnasieskolans bidrag till kompetensförsörjningen främst inom områden där det råder arbetskraftsbrist.

Visserligen är inte alla dörrar stängda för dessa ungdomar. För de elever som inte når behörighet till gymnasiet finns möjligheten att läsa vidare på ett av de fem introduktionsprogrammen. Det senaste läsåret, 2020/21, läste över 40 000 elever på ett introduktionsprogram. Resultat visar att få av de elever som har påbörjat något av programmen har slutfört en gymnasieutbildning inom fem år. Detta är slöseri för såväl samhället som den enskilde individen. Fler unga och nyanlända måste få en möjlighet till en bättre start i vuxenlivet. Därför behöver introduktionsprogrammen reformeras. I stället för dagens illa fungerande introduktionsprogram ska introduktionsprogrammets syfte och tillgänglighet renodlas. I huvudsak bör det finnas två inriktningar, nämligen ett studieförberedande där syftet är att nå en gymnasieexamen, och en yrkesskola där det främsta syftet är goda språkkunskaper och att eleven ska få en relevant yrkesutbildning.

Samtidigt ska introduktionsprogrammen inte stänga några dörrar. Tvärtom ska det finnas en flexibilitet mellan systemen. Det ska alltid gå att välja till kurser för att uppnå gymnasiebehörighet och, om man blir behörig, att växla över till ett gymnasieprogram. På detta sätt blir den nya yrkesskolan både en första väg in i ett yrke och en brygga till vidare och fördjupade studier.

Fru talman! Sverige är i en internationell kontext relativt ensamt om att i slutet av gymnasieskolan inte ha ett examensprov som endera sammanvägs med betygen eller redovisas separat. Grannländerna Norge, Danmark och Finland har, till skillnad från Sverige, examensprov i slutet av gymnasieskolan. I alla länder bedöms proven helt eller delvis externt. Betygsutredningen slår i sitt betänkande *Bygga, bedöma, betygssätta* fast att man ser flera fördelar med återinförande av examensprov på gymnasiet, dels för att betygsinflationen motverkas, dels för att eleverna hamnar under mindre press.

Man skriver följande: ”Ett system där man i gymnasieskolan redovisar betyg och provresultat separat kan leda till ökad likvärdighet eftersom det blir ett system med två mätpunkter. Med två mätpunkter, betyg och examensprov, ökar elevers möjlighet att visa sina kunskaper och det sänker trycket på lärarna att sätta omotiverat höga betyg.”

Utredningen lämnar tyvärr inget färdigt förslag på hur dessa examensprov ska kunna införas på gymnasiet. Därför anser vi moderater att det bör tillsättas en utredning som får i uppdrag att föreslå hur vi kan införa examensprov i gymnasieskolan.

Slutligen, fru talman, vill jag yrka bifall till reservation nummer 3.

Anf. 88 PATRICK RESLOW (SD):

Fru talman! Låt mig först och främst yrka bifall till reservation nummer 2.

Gymnasieskolan kommer ibland lite i skymundan i den politiska debatten. Det beror oftast på att vi har en våldsam debatt om allt som präglar grundskolan. Men svensk gymnasieskola är ingen isolerad ö i utbildnings-

väsendet. Det som händer i grundskolan smittar av sig och påverkar undervisningen på gymnasiet.

Det är gymnasieskolornas ansvar att förbereda de blivande studenterna för fortsatta studier eller för att ta steget ut på arbetsmarknaden. Det är viktigt att gymnasieskolan får de allra bästa förutsättningarna för att klara av denna uppgift, för om gymnasieskolan inte levererar goda resultat blir i slutändan den högre utbildningen i landet lidande. Därför måste gymnasieskolorna hålla fanan högt och inte sänka vare sig ambitioner eller kunskapskrav. Men det förutsätter att såväl regering och riksdag som ansvariga skolpolitiker runt om i landets kommuner med kraft tar tag i de problem som råder på grundskolorna i dag.

Svensk gymnasieskola stöper i dag i stort sett alla elever i en och samma form. Det har blivit ett slags mantra, inte minst från vänsterhåll, att alla elever ska få högskolebehörighet. Därför har samtliga program, teoretiska som praktiska, utformats med detta i åtanke.

Men faktum är att många elever som lämnar årskurs 9 i grundskolan är skoltrötta. Vissa kanske är skoltrötta redan efter årskurs 8. Vissa kanske inte ens är intresserade av att läsa på högskolan utan vill jobba som elektriker, vvs:are, byggare eller murare. Och det är bra att dessa drivkrafter finns. Det är inte sämre att bli en skicklig hantverkare än att bli en utbildad jurist eller läkare. Alla yrken behövs i samhället.

Gymnasieskolan måste bli mer flexibel för att möta dessa elever. Vi sverigedemokrater vill därför att de praktiska programmen förkortas så att de återigen blir tvååriga men att det ska finnas möjlighet till ett extra år för den som ångrar sig och vill läsa in högskolekompetensen. De praktiska programmen skulle därför bli 2 + 1 år i stället för 3 år. Vi tror att det här skulle minska avhoppet och få bort luckor i betygen samtidigt som det inte stänger några dörrar för några elever.

Läsåret 2020/21 var det ungefär 40 600 elever av totalt 360 000, eller drygt 11 procent, som var registrerade på ett av de fyra introduktionsprogrammen. Resultaten för dessa utbildningar är ganska dystra. En uppföljning av Skolverket visar att av de elever som påbörjade ett introduktionsprogram läsåret 2012/13 var det endast 56 procent som hade gått över till ett nationellt program inom sex år – och då är språkintrödningsprogrammet inte medräknat i statistiken. Dessutom var det endast 22 procent av den här gruppen elever som hade tagit ut en examen inom sex år.

Introduktionsprogrammen är dyra utbildningar. Kostnaden per elev uppskattas vara ungefär 30 procent högre än den genomsnittliga kostnaden per elev i gymnasieskolan i övrigt. Det är inte hållbart med så stora kostnader och så magra resultat.

Sverigedemokraterna menar att detta måste ses över och att vi behöver få in ökade inslag av till exempel lärlingsutbildningar i systemet.

Vi anser också att det måste ifrågasättas om introduktionsprogrammen framöver verkligen ska falla under gymnasieskolans ansvar. Det är orimligt att grundskolan överlämnar ansvaret för grundläggande kunskapsinhämtning till gymnasieskolan.

Även studie- och yrkesvägledningen måste stärkas. Avhoppet från gymnasieskolan och bytena av gymnasieprogram måste minska drastiskt. Det är viktigt att studie- och yrkesvägledningen är tydlig gentemot eleverna om förutsättningarna för att bedriva studier på olika program men

också om hur arbetsmarknaden och löneutvecklingen ser ut. Det ska tydliggöras för eleverna inför gymnasievalet.

Stöpnigen av elever i samma form gäller inte bara skoltrötta elever. Det gäller även särbegåvade elever. Den här diskussionen tror jag att man har haft i hur många år som helst. Vad ska vi göra med de särbegåvade eleverna? Hur ska vi stimulera deras intresse? Men man kommer ingen vart.

Visserligen finns det spetsutbildningar på några orter och i några ämnen. Det är jättebra, men svensk gymnasieskola måste bli betydligt bättre på att ge just särbegåvade elever större utmaningar och på att specialanpassa utbildningen efter deras förutsättningar när det krävs. Om Sverige ska kunna behålla spetskompetensen i landet måste vi stimulera och utveckla också dessa elevers kompetenser.

Vi måste också bli bättre på att utveckla många av de profiler som finns i dag.

I dag kan till exempel e-sport erbjudas som utökad kurs av vissa gymnasier. Däremot är det inte tillåtet att starta ett e-sportgymnasium på samma sätt som andra gymnasier. Vi anser att e-sport har minst lika goda förutsättningar för professionellt utövande som många andra utbildningar. Det kan dessutom skapa möjligheter att fokusera på frågor som ledarskap, uppförande på nätet och vikten av kost och motion för att prestera på högsta nivå. Vi tycker också att det ligger i linje med den starka position som Sverige har i spelindustrin.

Fru talman! Sverigedemokraterna har också framfört kritik mot den kursutformade gymnasieskolan och det system med kursbetyg som följer med den.

I dessa studenttider är det många som funderar på det här när de tänker tillbaka på sin gymnasietid.

Det var olyckligt att Sverige en gång valde att ha en kursutformad gymnasieskola. Utbildning ska inte ses som små, separata delar utan som en helhet, och kunskapsprogressionen måste hela tiden stå i centrum för utbildningen.

Kursbetygen har skapat onödig stress hos eleverna, då de har inneburit att ett misslyckat resultat i början av utbildningen kan få förödande konsekvenser för den enskilda elevens slutbetyg. Så ska det naturligtvis inte vara.

I enlighet med Betygsutredningens slutsatser arbetar Skolverket nu på att återinföra ämnesbetyg inom ramen för en ämnesutformad gymnasieskola. Tanken är att detta ska införas någon gång under hösten 2024, om jag minns rätt.

Vi tycker att detta är bra. Det är jättebra att arbetet är igång. Det är efterlängtat. Men vi är lite skeptiska till hur det blir i slutändan. Att det återigen blir ett system som präglas av experimentlusta hos Skolverket med en blandning av det gamla och det nya tycker vi inte är bra. Man måste se till att det blir renodlade ämnesbetyg i en renodlad ämnesutformad gymnasieskola. Där tycker vi att regeringen borde vara tydligare i sina direktiv till Skolverket.

Sverigedemokraterna förespråkar också att gymnasieskolan ska få ett statligt huvudmannaskap precis som grundskolan. Ett statligt huvudmannaskap skulle stärka lärarnas och skolläraernas roll och göra det mer attraktivt att bli lärare. Vi anser också att ett statligt huvudmannaskap skul-

le stärka kunskapsutvecklingen eftersom styrdokumentens visioner och mål får en tydligare och starkare status.

Utredningen om den framtida gymnasieorganisationen föreslår en regional organisationsmodell för planering och dimensionering av gymnasieskolan men också att kommunerna fortfarande ska vara huvudmän för de kommunala skolorna.

Vi tror inte alls på detta. Vi tror inte att det kommer att fungera att skapa en jätteadministration på regional nivå medan kommunerna ska fortsätta vara huvudmän för de kommunala skolorna. Det kommer att skapa konflikter och svårigheter, och framför allt kommer det att kosta väldigt mycket pengar som vi kunde ha lagt på undervisning.

I dag tolkar också kommuner uppdraget på olika sätt. Det kan vi se i de olika kommunernas budgetar – man gör olika prioriteringar, helt enkelt. Det är viktigt att de nationella målen, ambitionerna och kraven i stället prioriteras i gymnasieskolan. Vi kommer därför inte under några omständigheter att kunna ställa oss bakom en reform som inte innebär ett statligt huvudmannaskap. Vi ställer oss alltså inte bakom någon regional organisation för detta.

Sverigedemokraterna är för valfrihet i svensk skola. Detta tål att hela tiden påminna om: Valfriheten är grundläggande. Det är föräldrar och elever som ska välja skola; ingen annan ska välja åt dem. Detta är en central del av vår politik, och vi står upp för och försvarar detta i samtliga fall.

Detta gäller även gymnasieskolan. Det är kanske mer naturligt för många med ett fritt skolval på gymnasieskolan, men det är lika ifrågasatt där som i andra delar av skolväsendet. Därför är det viktigt att vi som tror på valfrihet står upp för det.

Samtidigt är det såklart viktigt att alla utbildningar och alla skolformer håller hög kvalitet och levererar resultat och att vi agerar när så inte är fallet. Vi vill till exempel från Sverigedemokraternas sida se skärpta krav och kontroller när det gäller tillstånd att driva och äga skolor i Sverige. De förändringar som genomfördes för några år sedan tycker vi inte är tillräckliga.

Vem som äger, driver eller på annat sätt finansierar en skola i Sverige ska vara klart och tydligt. Skolor med finansiell koppling eller personkoppling till våldsbejakande extremism ska förbjudas. Möjligheten för enskilda personer eller organisationer utanför Norden att finansiera fristående skolor ska begränsas. Undantag ska, menar vi, kunna göras för redan etablerade och välfungerande skolor, internationella skolor och skolor utomlands som är avsedda för svenska elever. Skolinspektionens uppdrag att se till att så sker måste utvidgas och stärkas.

Gymnasieskolan ska vara en plats där kunskap och bildning utvecklas och frodas. Banden till högskolor, universitet och näringsliv ska stärkas och utvecklas. Ambitionerna ska vara höga, liksom förväntningarna på eleverna. Antagningskraven ska inte sänkas för att anpassas till grundskolan, vilket ibland framförs i debatten. Tvärtom ska gymnasieskolan utgöra måttstocken för förväntningarna på grundskolan. Så rustar vi eleverna för framtida studier och arbetsliv på allra bästa sätt.

Anf. 89 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Fru talman! Jag vill inleda med att tacka alla elever, lärare och rektorer i gymnasieskolan runt om i landet som under det senaste året har gjort stora

uppostringar i samband med den omställning till distans som har skett. För detta är alla värda ett stort tack.

Vi har sett hur inte minst gymnasieskolan har påverkats av pandemin. Många har fått göra uppostringar och har haft distansundervisning under längre tid. Det har fungerat för en del, men inte för alla. Det har skapat sämre förutsättningar för elever att få den kunskap de hade fått i normala fall, och det påverkar också såklart det psykiska välbefinnandet att inte längre få träffa sina klasskamrater i samma utsträckning och att tvingas studera och tillbringa mycket tid i hemmet och hantera studierna mer enskilt än i vanliga fall.

Fru talman! Avslutade gymnasiestudier är för många elever en nyckel till mycket längre fram i livet. Avslutade gymnasiestudier öppnar dörrar för vidare studier inom den högre utbildningen eller leder till arbete där man kan tjäna sina första pengar, och därmed kan man skaffa sig en bostad och köpa det man vill, med den frihet detta innebär.

Under detta läsår har cirka 360 000 elever läst på gymnasieskolan. De allra flesta möts av en god undervisning och av skickliga lärare och får stimulerande utmaningar när de tar sig an sin utbildning. Men det går inte bra för alla. Alltför många lämnar gymnasieskolan utan fullständiga betyg. Så många som en fjärdedel av gymnasieeleverna hoppar av skolan eller går ut utan fullständiga betyg.

Grunden för detta läggs mycket i grundskolan – att man har rätt förutsättningar med sig in. Men det handlar också, som vi har hört tidigare från talarstolen, om felval som människor gör. Många elever väljer fel från början och förlorar därmed ett till två år under sin gymnasietid för att de byter bana.

Regeringen har nu presenterat förslag om försöksverksamhet där man ger möjlighet till spårbyte för dem som har valt ett teoretiskt program så att de kan läsa ett yrkespaket och på det sättet genomföra sina studier och bli rustade för arbetsmarknaden. Jag tror att det är ett bra förslag, och jag tycker att det är bra att det blir en försöksverksamhet.

Men det behövs fler insatser för dessa studenter. Det är viktigt att studie- och yrkesvägledningen i grundskolan fungerar på ett bra sätt så att folk får det stöd och den hjälp de behöver för att kunna välja utbildning och att det finns bra information om gymnasievalet så att det är lättare att välja rätt från början. Det behövs också en starkare samverkan mellan skola och arbetsmarknad för att underlätta detta för eleverna.

Centerpartiet vill också se fler förslag för att utbildning ska leda till jobb och för att detta ska bli verklighet. Det handlar såväl om dem som läser på de teoretiska programmen som om dem som läser på yrkesprogram.

Vi står inför en väldigt svår utmaning på arbetsmarknaden. Många branscher skriker efter kompetens, inte minst på den gymnasiala nivån. Att möta detta och se till att företag eller offentlig sektor med ett skriande behov av kompetens får tag i sådan är en nyckel för svensk konkurrenskraft och välfärd framåt. Då är det viktigt att man kan välja rätt från början och göra sitt val utifrån god information, inte minst om förutsättningarna på arbetsmarknaden. Detta är en nyckel framåt.

Fru talman! För Centerpartiets del är det också viktigt att man under sin gymnasietid får förutsättningar att läsa entreprenörskap och prova på att driva företag, som många gymnasieelever runt om i landet får möjlighet att göra. Detta är väl förknippat med Ung Företagsamhet, som vi alla känner väl till och som arbetar med att ge ungdomar förutsättningar att under sin gymnasietid prova på att driva ett företag – komma fram med en ny tjänst eller produkt eller marknadsföra på ett nytt sätt för att på det sättet prova på att göra affärer och under det arbetet utvecklas som människor under ett års tid.

Forskningen visar också att Ung Företagsamhet och UF-företagande har väldigt positiva effekter för dem som har testat det. Vi ser till exempel att de tjänar bättre, är arbetslösa i lägre utsträckning och med större sannolikhet kommer att driva företag senare i livet. Detta är väldigt imponerande resultat.

Vi från Centerpartiet vill därför att fler elever ska få möjlighet att läsa entreprenörskap under sin gymnasietid och tycker att det bör göras ändringar så att detta blir en möjlighet på alla skolor och alla program.

Fru talman! Att se till att fler klarar gymnasieskolan är en viktig del som jag inledningsvis pekade på. Men det är också viktigt att fler får stimulans och att vi möjliggör för människor att fördjupa sig i ett ämne och ta sina kunskaper till nästa nivå. Därför är jag väldigt glad över de saker som görs inom ramen för januariavtalet för att möjliggöra detta. Det handlar om att införa ämnesbetyg så att man gynnar fördjupning i ett ämne och om möjligheten för gymnasieelever att läsa kurser inom högre utbildning för att på det sättet få stimulans och utvecklas genom sin studiegång. Detta kan helt enkelt stärka Sverige som kunskapsnation.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till reservation nummer 7.

Anf. 90 CHRISTIAN CARLSSON (KD):

Fru talman! Jag skulle inledningsvis vilja yrka bifall till Kristdemokraternas reservation 6.

Jag vill också rikta ett stort grattis till alla som har tagit studenten den här våren. Jag hoppas att de vid det här laget har fått möjlighet att sjunga om studentens lyckliga dag och att de har kunnat fira riktigt ordentligt utifrån de rådande förutsättningarna.

Jag vet att det är väldigt många som har fått slita hårt för sina betyg. Det är såklart inte fel att behöva anstränga sig. Tvärtom – det är bra! Man ska mötas av höga förväntningar och krav i skolan. Men de som har tagit studenten under denna pandemi har fått slita särskilt hårt, inte minst på grund av fjärr- och distansundervisningen. Därför vill jag rikta ett särskilt stort grattis till dem som har tagit studenten just i år.

Fru talman! För alla som nu sprungit ut och tagit studenten är det mycket hårt arbete de senaste tre åren som ligger bakom detta, men grunden har dessa elever förstås lagt långt tidigare.

Tyvärr är det så att alltför många elever sviks av svensk skola redan i grundskolan, och så kan vi helt enkelt inte ha det. För att fler ska nå behörighet till ett nationellt gymnasieprogram så att fler också kan ta studenten behöver vi en gång för alla göra upp med flumskolan och återupprätta kunskapsskolan.

Det behövs tidiga kunskapskontroller och stödinsatser redan i lågstadiet. Alla elever borde få möjlighet att göra diagnostiska prov och screenas för läs- och skrivsvårigheter redan i första klass. Skolorna behöver också arbeta systematiskt med tidiga stödinsatser i form av utökad undervisningstid, läxhjälp och lovskola samt inte minst i form av speciallärarstöd och särskilda undervisningsgrupper, så att undervisningen bättre anpassas till elevernas olika förutsättningar och behov.

Allra viktigast för att göra upp med den så kallade flumskolan är att börja mäta de faktiska kunskaperna och elevernas progression, det vill säga deras kunskapsutveckling, så att vi vet att de insatser vi gör och den undervisning vi bedriver i skolorna har effekt. Undervisningen i svensk skola ska vara av hög kvalitet, och den ska vara evidenssäkrad. Detta ska gälla både i grundskolan och i gymnasieskolan.

Fru talman! ”Vi går i första ring, och jag fattar ingenting” är en helt okej textrad att festa till när låten *Vill ha dej* spelas på studentskivor och andra hemmafester runt om i vårt vackra land. Vi har dock problem om vi låter den textraden fånga känslan hos elever som precis har börjat gymnasiet.

Vi kristdemokrater är därför övertygade om att det skulle behövas mer av en kunskapsbunden skola där lärare och rektorer i grundskolan har större möjlighet att låta elever gå om en årskurs om detta krävs för att eleven ska nå målen. Vi vill av samma anledning utreda läroplikt eller någon form av förlängd skolplikt för de elever som behöver detta för att nå kunskapsmålen.

En sak är säker: Att sänka kraven och förväntningarna på eleverna är inte en framkomlig väg för svensk skola.

En gymnasieskola med hög kvalitet, höga förväntningar och höga krav ska värnas. En sådan skola börjar naturligtvis med riktigt bra lärare. Vi behöver höja kraven för antagning till lärarutbildningarna och satsa på vidareutbildning för landets lärare, både i ämneskunskap och när det gäller ledarskapet i klassrummet. Vi välkomnar ett nationellt professionsprogram under förutsättning att man lyckas fylla detta med ett högkvalitativt innehåll.

Vi i Kristdemokraterna vill att fler skickliga lärare ska kunna bli förstelärare och lektorer. Vårt mål är att det ska finnas lektorstjänster vid alla gymnasieskolor. Vi skulle också vilja se fler så kallade kombinationsanställningar, så att forskare vid högskolor eller universitet i större utsträckning även skulle kunna arbeta som lärare i gymnasieskolan. På så vis skulle ämneskompetensen på våra gymnasieskolor kunna stärkas.

Fru talman! Kristdemokraterna arbetar för en gymnasieskola – och en skola i största allmänhet – där eleverna vill lära för livet. Det finns förhoppningar från vårt partis sida om att en övergång till ämnesbetyg i gymnasieskolan skulle kunna bidra till detta.

Vi är också väldigt angelägna om att eleverna vid avslutade ämnesstudier ska få rättvisande betyg som speglar deras faktiska kunskaper. Digitala nationella prov med en extern rättning ser vi som ett väldigt viktigt steg för att öka likvärdigheten, men det systematiska kvalitetsarbetet på skolorna för att säkerställa en likvärdig betygsättning måste naturligtvis förbättras redan nu. Skolverket skulle behöva ta fram en modell för hur betygen ska korreleras med resultaten vid de nationella proven för att

motverka betygsinflation och säkerställa en mer rättvis antagning till den högre utbildningen.

Fru talman! Alla elever och studenter söker sig ju inte vidare till högre utbildning. Vissa söker i stället arbete, och så ska det förstås vara.

Hårt arbete i skolan ökar chanserna till arbete efter skolan. Något annat som ökar chanserna till ett första jobb efter studenten är att man har gjort rätt studieval. Sverige står exempelvis inför en enorm kompetensbrist inom industri och hantverk. Utifrån arbetsmarknadens behov är det i dag helt enkelt för få som väljer ett yrkesinriktat program i gymnasiet, yrkes-högskola eller en lärlingsutbildning.

Vi menar att uppdraget till studie- och yrkesvägledningen därför bör vara att fortsätta att utgå från elevens intresse och begåvning men att i större utsträckning beakta arbetsmarknadens behov. Det ska helt enkelt vara väldigt tydligt för eleverna var det finns goda möjligheter att få jobb.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag önska alla studenter som nu ger sig ut på jakt efter ett jobb eller som ska fortsätta att studera i höst en riktigt fin sommar och ett stort lycka till. Trevlig sommar vill jag också passa på att härifrån talarstolen önska fru talmannen och alla kollegor i utbildningsutskottet.

Anf. 91 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Det går inte att inleda ett anförande om gymnasieskolan utan att beröra det senaste året och den pandemi som vi fortfarande är inne i. Det vore oansvarigt av oss eftersom gymnasieeleverna är de som har drabbats mest negativt av pandemin. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering kom för ett par månader sedan med en utvärdering med antaganden om distansundervisningens konsekvenser. Man pekade på brister, på risker för stora kunskapsluckor och på att viktiga moment riskeras när gymnasieutbildningen bedrivs på distans.

Det finns självklart positiva inslag, till exempel att man har nått nya målgrupper, att hemmasittare har ökat sin närvaro och att närvaron generellt har blivit bättre. Men om vi tittar på kunskapsuppföljningen ser vi oroande tecken, vilket också bekräftades för några veckor sedan i Skolverkets antaganden. Jag använder ordet antaganden, fru talman, för ingen vet exakt hur omfattningen av kunskaps tappet ser ut.

Därför ägnade Liberalerna mycket tid och energi under hela hösten och i början av det här året åt att kräva en nationell kartläggning av kunskaps tappet. Regeringen accepterade till slut detta och gav för ett par månader sedan Skolverket i uppdrag att lämna en lägesbild över kunskaps tappet i Sverige och att presentera en modell för hur vi ska kunna ta reda på den här viktiga uppgiften.

Detta är viktigt i sig för att kunna bedöma konsekvenserna av utbildningspolitiken och för att kunna bedöma vilka åtgärder som behöver sättas in i grundskolan, i gymnasieskolan och efter gymnasieskolan. Det kommer att vara en hel del ungdomar som går ut direkt i arbetslöshet och utanförskap. Det räcker inte att man skriver in dem hos Arbetsförmedlingen eller i ineffektiva arbetsmarknadspolitiska program, utan de kanske behöver gå lite i lovskola för gymnasieelever. Jag hoppas att de går in i vuxenutbildning – yrkesinriktad vuxenutbildning – så att de kan ta kliv vidare i livet.

Alla möjligheter ska vara öppna, och samhället ska vara berett att satsa resurser på de ungdomar som har drabbats särskilt hårt av pandemins effekter.

När det gäller gymnasieskolan generellt har jag insett, efter att ha följt dessa frågor i riskdagen under snart tio år, att Liberalerna verkligen har fått igenom ett antal viktiga reformer, som lärlingsutbildning, branschlärlingar och mer fokus på yrkesprogram.

På Svenskt Näringslivs seminarium om yrkesprogram i morse nämndes glädjande att det är fler i dag än för tio år sedan som slutför en yrkesutbildning och tar en yrkesexamen. Det är tack vare att vi höjde antagningskraven och lade om gymnasiepolitiken så att vi fick en tydligare inriktning mot studieförberedande respektive yrkesinriktade program.

För några veckor sedan kom Skolverket med en utvärderingsrapport om lärlingsutbildningarna. Det är 13 procent av eleverna på yrkesprogram som går lärlingsutbildning, och det är ett mycket positivt inslag. En utvecklingsmöjlighet för att det ska bli ännu bättre är att man redan första året på gymnasiet kan välja lärlingsspåret. Då ökar genomströmningen, och fler slutför lärlingsutbildningen, vilket betyder att fler kan etablera sig snabbare på arbetsmarknaden.

Detta bekräftades även när vi träffade branschen i morse. Länder som har välutvecklade lärlingsutbildningar har mycket bättre genomströmning, snabbare etablering på arbetsmarknaden och självklart också lägre ungdomsarbetslöshet jämfört med till exempel Sverige.

Under många år har yrkesprogrammen attraherat runt 40 procent av de sökande. En viktig förklaring är att vi har höjt kraven för att komma in på yrkesprogrammen. Det har nämnts att cirka 15 procent kommer till gymnasiet utan behörighet. Här har vi en elevkategori som snabbt skulle kunna ta sig in på yrkesprogram, få med sig en viktig utbildning och gå vidare ut i arbetslivet.

Hur många som är förstahandssökande till de olika yrkesinriktade programmen skiljer sig åt. På el- och energiprogrammet är det 86 procent medan det på vård- och omsorgsprogrammet är 60 procent.

Fru talman! Det finns alltså en oerhörd potential på vård- och omsorgsprogrammet. Om vi bara får fler behöriga förstahandssökande från grundskolan eller efter en kort tid på introduktionsprogrammet skulle vi kunna öka det totala deltagandet i yrkesprogrammen.

Fru talman! Låt mig avslutningsvis nämna reservation 5, som jag yrkar bifall till. Liberalerna har i detta betänkande särskilt lyft upp studie- och yrkesvägledningen. Avhopp har nämnts lite allmänt, men det handlar inte bara om avhopp i slutet av gymnasiet eller att 30 procent av yrkes eleverna lämnar gymnasiet utan fullständig utbildning och examen. Vi har också 10 000 elever som årligen avbryter sina gymnasiestudier, vilket är en stor katastrof både för dem själva och för samhället.

Vi menar att det behöver regleras bättre vilken typ av studie- och yrkesvägledning man får och vilken kvalitet det ska vara på den. Det ska ställas krav på kompetensutveckling och att ungdomar i slutet av grundskolan ska ha rätt att träffa en utbildad och kunnig studie- och yrkesvägledare och få korrekt information. Så kan vi motverka felval.

Jag noterar att detta har utretts till leda. Den senaste utredningen om studie- och yrkesvägledning har legat minst ett par år på Regeringskansliet utan att det kommit några konkreta förslag till riksdagen. Jag uppmanar därför den socialdemokratiska regeringen att komma med förslag som skärper kraven, kvaliteten och stödet i studie- och yrkesvägledningen.

Anf. 92 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S):

Fru talman! Det betänkande vi nu debatterar är ett motionsbetänkande från allmänna motionstiden. Det finns många intressanta förslag i betänkandet, men på grund av gällande bestämmelser, pågående arbete samt aviserade och vidtagna åtgärder yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner.

Fru talman! En gymnasieexamen är mer eller mindre en förutsättning för att komma in på arbetsmarknaden. Grundskolan är givetvis jätte viktig för att fler ska komma in på ett nationellt gymnasieprogram, men fler måste också ta examen.

Fler måste också ta sig vidare till studier eller jobb från introduktionsprogrammen. Vi har ju stärkt och utvecklat introduktionsprogrammen med mer undervisningstid och resurser, men mer behöver göras.

Yrkesintroduktionen ger bäst resultat, och vi har också infört yrkespaket, vilket innebär att man kan läsa delar av en yrkesutbildning under introduktionsprogrammet. Man kan till exempel läsa till vårdbiträde och faktiskt få jobb direkt efter introduktionsprogrammet. Därefter kan man läsa vidare på yrkesvux för att bli undersköterska. Det finns yrkespaket kopplat till alla yrkesprogram, och detta måste utvecklas.

Fler måste klara gymnasiet. Därför har vi tillsatt en utredning. Utredaren ska föreslå åtgärder för att unga ska nå sina mål men också utreda möjligheten till enklare övergång mellan gymnasiet och yrkesvux eller komvux. Utredningen ska även ge andra viktiga underlag så att vi kan uppnå den flexibilitet som bland annat efterfrågats här i dag. Nej, jag tror inte heller att one size fits all, och därför måste vi göra systemet mer flexibelt och individuellt.

Fru talman! Som nyss nämndes ser vi ett underskott på personer med gymnasial yrkesutbildning. Det gäller inom både offentlig och privat sektor. Tillgång till rätt kompetens är en förutsättning för att kunna garantera välfärden, jobben och tillväxten i hela landet.

Skolverkets uppföljning av gymnasieskolan visar att andelen sökande till yrkesprogram har sjunkit de senaste tio åren och nu är nere på drygt 30 procent. Det är en växande utmaning som riskerar att öka kompetensbristen i framtiden. Yrkesprogrammen måste därför uppvärderas, och branscherna behöver få ett större inflytande för ökad kvalitet.

Studie- och yrkesvägledningens avgörande roll har också nämnts, och den behöver stärkas och utvecklas. I utredningen om dimensionering och planering föreslås att gymnasieutbildningen ska dimensioneras och planeras utifrån elevernas intresse och behov, som i dag, men också utifrån arbetsmarknadens behov. Underlag ska tas fram. Jag tror att studie- och yrkesvägledarna i och med detta får mycket lättare att lotsa våra ungdomar rätt.

Men vi får inte glömma den viktiga vägledningen vid familjens köksbord. Föräldrars attityd, kunskap och inställning spelar stor roll. Tänk om föräldern till Adam, 15 år, som inte visste vad han vill bli hade sagt: Gå ett

yrkesprogram, vet jag! Du är garanterad jobb efter examen, och du får en grundläggande högskolebehörighet om du vill. Dörrarna kommer att vara öppna, och du kan fortfarande bli vad du vill.

Problemet är att det där inte riktigt stämmer i dag. Det är precis tvärtom. Högskolebehörigheten kan man i och för sig pussla in i sin utbildning, men den ingår inte automatiskt. Därför borde det förslag som föll i kammarerna i slutet av den förra mandatperioden prövas igen. Då skulle det vara mycket enklare för alla föräldrar där ute att rekommendera ett yrkesprogram som en säker investering för framtiden för våra unga.

Jag är stolt över de goda möjligheter som finns i Sverige med komvux, folkhögskola, yrkeshögskola och generösa studiemedel. Det gör det möjligt att läsa högre utbildning också senare i livet. Dessutom införs nu ett offentligt studiestöd för omställning för yrkesverksamma, som kommer skapa ytterligare möjligheter att växla och växa senare i livet.

Men återigen: Gör det lätt för alla föräldrar där ute att rekommendera yrkesprogrammen som en riktigt bra grund att stå på i det livslånga lärandet!

Fru talman! När sommaren nu är här har vi kunnat glädjas tillsammans med alla glada och stolta unga som gått ut gymnasiet, även om firandet inte blev riktigt som man hade hoppats på i år heller.

Pandemin har inneburit en tuff tid med distansundervisning. Jag tänker särskilt på elever med större behov av stöd eller som behöver vägledning i praktiska moment. Här tycker jag att vi som samhälle ska vara tacksamma för våra elevers och lärares insatser och uppoffringar. De har slitit hårt, och lärare och rektorer går snart på välförtjänt sommarledighet.

Vi måste ge eleverna möjlighet att ta igen förlorade kunskaper och moment. Det håller jag verkligen med om. Här är regeringens utökade och förlängda möjlighet till lovskola efter gymnasiet en viktig del. För de elever som börjar ettan, tvåan eller trean till hösten kom ett välkommet besked i går från regeringen och Folkhälsomyndigheten. Skolorna kan nu rusta för närundervisning som grundregel i höst. Pandemin är dock inte över, så utifrån smittspridningen måste vi hela tiden ha fokus på regelverket.

Vi har lärt oss att för vissa elever fungerar distansundervisning faktiskt bättre. Vi måste fundera över vad det beror på. Men närundervisning är det allra bästa för de flesta elever. Då kan lärare och elever interagera och dra nytta av alla de praktiska, pedagogiska och sociala fördelar som en sådan undervisningssituation innebär.

Här vill jag slutligen påminna om syftet med gymnasieskolan. I 15 kap. 2 § skollagen står: "Gymnasieskolan ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Utbildningen ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper."

Det är syftet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Roza Güclü Hedin (S) och Annika Hirvonen (MP).

(forts. § 14)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.53 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 15 juni

TU12 Förarbevis för vattenskoter

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Lagens omfattning)

1. utskottet

2. res. 2 (S, MP)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 3 (Utbildningsverksamhet)

1. utskottet

2. res. 3 (S, MP)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 4 (Utfärdare av förarbevis)

1. utskottet

2. res. 4 (S, MP)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 5 (Övriga frågor)

1. utskottet

2. res. 6 (M)

3. res. 7 (SD)

4. res. 8 (V)

5. res. 9 (KD)

Förberedande votering 1:

5 för res. 8

3 för res. 9

48 avstod

293 frånvarande

Kammaren biträdde res. 8.

Förberedande votering 2:

10 för res. 7

5 för res. 8

41 avstod

293 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Förberedande votering 3:

11 för res. 6

10 för res. 7

35 avstod

293 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Huvudvotering:

27 för utskottet

11 för res. 6

18 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 3 L, 3 MP

För res. 6: 11 M

Avstod: 10 SD, 4 V, 3 KD, 1 -

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

TU15 Järnvägsfrågor

Punkt 1 (Drift och underhåll av järnvägar)

1. utskottet

2. res. 1 (M, KD)

3. res. 2 (SD)

4. res. 3 (C, L)

Förberedande votering 1:

10 för res. 2

8 för res. 3

38 avstod

293 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

14 för res. 1

10 för res. 2

32 avstod

293 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

24 för utskottet

14 för res. 1

18 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 4 V, 3 MP, 1 -

För res. 1: 11 M, 3 KD

Avstod: 10 SD, 5 C, 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU17 En strategi för hållbar och smart mobilitet
Kammaren biföll utskottets förslag.

TU18 Förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis
Kammaren biföll utskottets förslag.

NU17 Regelförenkling för företag

Punkt 8 (Övriga övergripande frågor om regelförenkling för företag)

1. utskottet

2. res. 11 (KD)

Votering:

26 för utskottet

3 för res. 11

27 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 4 V, 2 L, 3 MP, 1 -

För res. 11: 3 KD

Avstod: 11 M, 10 SD, 5 C, 1 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 13 (Implementeringsråd)

1. utskottet

2. res. 19 (M, SD)

Votering:

35 för utskottet

21 för res. 19

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

För res. 19: 11 M, 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 16 (En regel in, en regel ut)

1. utskottet

2. res. 24 (SD, KD, L)

Votering:

40 för utskottet

16 för res. 24

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 MP, 1 -

För res. 24: 10 SD, 3 KD, 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 18 (Regelrådet och konsekvensutredningar)

1. utskottet

2. res. 27 (SD)

3. res. 28 (C)

Förberedande votering:

11 för res. 27

5 för res. 28

40 avstod

293 frånvarande

Kammaren biträdde res. 27.

Mikael Dahlgvist (S) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

24 för utskottet

10 för res. 27

22 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 4 V, 3 MP, 1 -

För res. 27: 10 SD

Avstod: 11 M, 5 C, 3 KD, 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU26 Riksrevisionens rapport om effektutvärderingar av näringspolitiken*Punkt 1* (Regeringens skrivelse)

1. utskottet

2. res. 1 (M, SD, KD)

Votering:

32 för utskottet

24 för res. 1

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP, 1 -

För res. 1: 11 M, 10 SD, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 2 (Företagsstödens utformning och utvärdering)

1. utskottet

2. res. 2 (M, SD, KD)

Votering:

32 för utskottet

24 för res. 2

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP, 1 -

För res. 2: 11 M, 10 SD, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Punkt 3 (Vissa övriga frågor om det statliga stödet till innovation och företagande)

1. utskottet

2. res. 3 (SD)

Votering:

46 för utskottet

10 för res. 3

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP, 1 -

För res. 3: 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

NU29 Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU20 Riktlinjer för den ekonomiska politiken

Punkt 1 (Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

3. res. 2 (SD)

4. res. 3 (V)

5. res. 4 (KD)

Förberedande votering 1:

5 för res. 3

3 för res. 4

48 avstod

293 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

10 för res. 2

5 för res. 3

41 avstod

293 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 3:

11 för res. 1

10 för res. 2

35 avstod

293 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

27 för utskottet

11 för res. 1

18 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 3 L, 3 MP

För res. 1: 11 M

Avstod: 10 SD, 4 V, 3 KD, 1 -

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Prot. 2020/21:142

16 juni

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU21 Vårändringsbudget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar under juni–augusti 2021

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

27 för utskottet

10 för res.

19 avstod

293 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 3 L, 3 MP

För res.: 10 SD

Avstod: 11 M, 4 V, 3 KD, 1 -

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

FiU24 Utvärdering av penningpolitiken för perioden 2018–2020

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU30 Årsredovisning för staten 2020

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU41 Åtgärder för att förbättra polisens effektivitet

Punkt 1 (Användning av hemliga tvångsmedel i preventivt syfte)

1. utskottet

2. res. 1 (S, C, V, MP)

Votering:

27 för utskottet

29 för res. 1

293 frånvarande

Kammaren biföll res. 1.

Prot. 2020/21:142
16 juni

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 11 M, 10 SD, 3 KD, 3 L

För res. 1: 16 S, 5 C, 4 V, 3 MP, 1 -

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Gymnasieskolan

§ 14 (forts. från § 11) **Gymnasieskolan** (forts. UbU13)

Anf. 93 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Jag vill inleda mitt anförande om gymnasieskolan med att rikta ett varmt grattis till studenten till alla er som har kämpat under ett och ett halvt år med blandad distansundervisning och fysisk undervisning och som under en pandemi lyckats ta studenten.

Den dag då jag tog studenten tror jag kommer att vara ett av de minnen jag bär med mig hela livet. Det handlar om stoltheten över att ha klarat av den utbildning som faktiskt är inträdesbiljetten till arbetsmarknaden och glädjen att fira tillsammans med mina klasskompisar.

Fru talman! Vi vet att alltför många unga inte får med sig den upplevelsen. Redan i grundskolan slås nästan var sjätte elev ut. Vi har en ojämlig grundskola. Vilka föräldrar du har avgör dina chanser att ens komma in på gymnasiet. Så kan vi inte ha det!

Att få en gymnasieutbildning och en examen är den viktigaste faktorn för att få ett arbete och inte vara arbetslös under resten av yrkeslivet. Att klara skolan är en av de viktigaste faktorerna för att inte drabbas av ohälsa och inte dras in i kriminalitet. Att klara skolan är helt enkelt en av de viktigaste faktorerna för ett bra liv, och det är vårt ansvar som skolpolitiker att ge alla barn och unga den chansen.

Det finns saker vi måste göra redan i grundskolan och till och med i förskolan för att se till att alla ungdomar får fira studenten.

Fru talman! Vad behöver vi då göra i gymnasieskolan? Det är detta som dagens betänkande från utbildningsutskottet handlar om. Som talarna före mig har berättat finns det väldigt många viktiga frågor som man nu håller på att arbeta med på Utbildningsdepartementet.

I januariavtalet har vi till exempel frågor som rör hur alla barn, även de med särskild begåvning, ska nå så långt de bara kan, med spetsutbildningar och möjlighet att på gymnasiet läsa kurser på högskolenivå i de ämnen där man kan gå fortare fram.

Fru talman! Det kan låta som något slags lyx att vissa ska få gå fortare fram, men faktum är att det är minst lika viktigt som att vi ger stöd åt dem som har det tufft och hamnar efter. Alla barn har rätt att utvecklas enligt sin fulla potential.

En av de viktigaste frågor vi jobbar med på gymnasieskolans område har sin utgångspunkt i en utredning om planering och dimensionering. Det låter väldigt torrt, men låt mig berätta för er hur jag inledde min dag i dag. Jag inledde den med att träffa företrädare för svensk industri – de som står för mycket av välståndet i vårt land.

De sa: Detta är bland det viktigaste ni kan göra för vår framtid, för att vi ska kunna växa och anställa. Vi har brist på folk som kan det som man behöver kunna i våra branscher och i den framtid som ska byggas när vi ställer om. En hållbar omställning förutsätter också att vi ställer om kompetensen i vår arbetskraft, och då måste vi jobba med gymnasieskolan.

I dag är det för få som blir utexaminerade från yrkesprogrammen i gymnasiet jämfört med hur många som behövs på arbetsmarknaden. Hur kommer det sig? Vi vet att det var ett stort tapp i sökandet till gymnasieskolans yrkesprogram i samband med att man tog bort grundläggande högskolebehörighet från yrkesprogrammen.

Jag tror att det är precis som Caroline Helmersson Olsson sa tidigare: De viktigaste studievägledningssamtalen i Sverige i dag sker vid köksborden. Föräldrarna påverkar i stor utsträckning vilken utbildning barnen väljer. Och många säger: Stäng inte dörren ännu. Du är 15 år. Håll dörren till högre utbildning öppen!

Det är ganska klokt, måste man säga, för vi vet att i dag måste människor skola om sig under ett arbetsliv. Att då ha den grundläggande behörigheten ger denna chans. Utan grundläggande högskolebehörighet kan inte en barnskötare läsa vidare till förskollärare. Utan grundläggande högskolebehörighet kan inte en undersköterska bli sjuksköterska eller barnmorska så småningom.

Vi vet att det är tufft att gå tillbaka och sätta sig i skolbänken när man är mitt i livet, har lån på bostaden och flera barn att försörja. Att då veta att det inte bara är ett eller ett par år på högskolan som man ska plugga utan att man dessutom först ska till komvux och läsa de grundkurser som man inte fick på gymnasiet gör beslutet ännu svårare. Det gör omställningen svårare.

Som sagt: För få väljer yrkesprogrammen. Arbetsmarknaden skriker efter den kompetensen, och samtidigt har vi många ungdomar som går arbetslösa. Vi måste se till att få en bättre matchning mellan behoven i samhället och utbudet i gymnasieskolan. Och vi måste se till att yrkesprogrammen blir mer attraktiva.

Detta är strukturella förändringar som behöver göras. De kommer inte att toppa nyhetsrubrikerna, men de är bland de viktigaste för våra ungdomars framtid, för svensk industris framtid och för vår välfärdsstat.

Fru talman! Jag vill också passa på att tacka utbildningsutskottet för ett otroligt fint år tillsammans under den här pandemin. Vi har också haft en övning i distansundervisning, och jag tror att vi alla som har jobbat med skolpolitik under pandemin har insett att skolan är en plats som så många längtar tillbaka till. Jag hoppas att vi ser en normal höst där varje unge, varje ungdom och varje vuxen som utbildar sig får göra det på plats.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 94 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Jag var lite osäker på om jag kunde vara med i debatten i dag eller inte, vilket gjorde att jag fick anmäla mig sent.

Fru talman! Gymnasieskolan är en frivillig skolform, men samtidigt är en gymnasieexamen den absolut viktigaste nyckeln till arbetsmarknaden och ett vuxenliv med egen försörjning och god hälsa. Därför behöver gymnasieskolans uppdrag och arbetssätt tydligt utgå från målsättningen att alla

ska genomföra en gymnasieutbildning eller motsvarande inom andra skolformer.

Betydligt större insatser behöver göras för att alla unga ska få påbörja och slutföra en gymnasieutbildning, bland annat genom en förstärkning av det specialpedagogiska arbetet inom skolformen och en större flexibilitet i utbildningens organisering men också genom ett ständigt utvecklingsarbete i nära samarbete med universitet, högskolor och forskningsinstitut.

Vänsterpartiet vill även se en tätare samverkan mellan gymnasieskolan och arbetsmarknadens parter. Vi menar att både yrkesprogram och studieförberedande program ska ge grundläggande behörighet till högskolestudier. Att välja yrkesprogram vid 16 års ålder ska inte innebära att det val som man har gjort leder till att man senare kommer att behöva lägga många år på att komplettera, utan det ska ge förutsättningar att antingen gå direkt in i arbete efter studierna eller att studera vidare inom yrkesområdet – eller inom helt andra områden.

Gymnasieskolan har precis som grundskolan också ett uppdrag att utbilda medvetna medborgare. Därför behöver fokus på bildning och demokrati förstärkas.

Jag vill yrka bifall till reservation 8 från Vänsterpartiet som handlar om att tillgången till de estetiska ämnena bör återinföras. Vi anser att estetiska ämnen ska vara obligatoriska på samtliga gymnasieprogram.

Fru talman! De två sista minuterna skulle jag vilja ägna åt att adressera ett stort problem som främst har drabbat gymnasieskolan men även andra skolformer, och det är kommersialiseringen och omvandlingen av svensk skola till en marknad.

Det finns inget annat land där aktiebolag och riskkapitalbolag kan göra vinst på att bedriva utbildningsverksamheter med offentliga medel. Vänsterpartiet anser att hela utbildningsväsendet ska vara fritt från marknadslogik, utan undantag, och att gymnasieskolan inte ska vara en marknads-skola. Marknadsanpassningen är en av anledningarna till att skolan blir allt mindre likvärdig och jämlik.

Fru talman! Vi har alltså världens mest extrema friskolesystem. Det synliggjordes inte minst i samband med Skolinspektionens försök att få kontakt med ägarna till ett av Sveriges största skolföretag, Internationella engelska skolan. Jag citerar från Aftonbladet: ”Efter åtta månaders jakt har Skolinspektionen ännu inte fått svar på vem som äger skolan som 28 000 svenska barn går till varje dag. Hittills har man kunnat lokalisera en mexikansk naturgashöjdare, en brittisk fondförvaltare och en direktör i Luxemburg som gjort pengar på tyska biltvättar.” Dessa människor äger skolor som de svenska barnen går till varje dag.

Grundarna Barbara Engström och maken Hans Bergström, tidigare chefredaktör på Dagens Nyheter, äger fortfarande en stor del av bolaget. De menar att de inte känner till vilka de här ägarna är, och inte heller ordföranden för föreningen känner till det.

Skolmarknaden är en katastrof, och konsekvenserna av den ser vi varje dag.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)

Utbildningsutskottets betänkande 2020/21:UbU20
Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet och årsredovisning
2020 (redog. 2020/21:RJ1 och redog. 2020/21:RR3)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)

§ 16 Riksrevisionens rapport om styrning av ämneslärarutbildningen vid Högskolan i Gävle, Linnéuniversitetet och Stockholms universitet

*Riksrevisionens
rapport om styrning
av ämneslärarutbild-
ningen vid Högskolan i
Gävle, Linnéuniversi-
tetet och Stockholms
universitet*

Utbildningsutskottets betänkande 2020/21:UbU21
Riksrevisionens rapport om styrning av ämneslärarutbildningen vid Högskolan i Gävle, Linnéuniversitetet och Stockholms universitet (skr. 2020/21:61)
föredrogs.

Anf. 95 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Fru talman! Moderaterna välkomnar Riksrevisionens rapport om styrningen av ämneslärarutbildningen vid Högskolan i Gävle, Linnéuniversitetet och Stockholms universitet.

Anledningen till granskningen är att det har funnits mycket kritik mot hur ämneslärarutbildningen har fungerat i Sverige. Man har under både 2019 och 2020 funnit stora brister i framför allt den vetenskapliga kvaliteten, så vi välkomnar verkligen att Riksrevisionen gjorde den här granskningen.

I rapporten säger man att styrningen mellan de tre granskade lärosätena fungerar olika, vilket förstås var väldigt väntat. Lärosätena har fått olika rekommendationer, men ingen rekommendation har gått till regeringen. Därmed har regeringen bestämt att frågan är löst och har lagt den till handlingarna.

Man påpekar från regeringens sida att det har gjorts stora satsningar för att förbättra lärarutbildningen och bygga ut den och även den kompletterande pedagogiska utbildningen, som förkortas KPU.

Vi moderater litar på att de aktuella lärosätena själva kan göra utbildning av bra kvalitet och vet hur utbildningen ska styras, men det finns ändå saker som måste åtgärdas lite snabbare.

Riksrevisionen har några ganska allvarliga rekommendationer som man riktar till lärosätena för att höja kvaliteten inom ämneslärarutbildningen och KPU. Man säger att lärosätena måste förtydliga ansvarsfördelningen, att de måste förbättra samordningen och att de i större utsträckning också måste lyssna på vad studenterna har för erfarenheter och utbildningar. Det är framför allt i Gävle och Stockholm som man ser de här bekymren. Studenterna måste ha lite mer inflytande.

Fru talman! Vi anser att ärendet är för viktigt och att de problem som Riksrevisionen påpekar är för stora för att inte vidta några omedelbara åtgärder. Därför har vi skrivit en följdmotion med fyra yrkanden.

Vad är det då vi vill från Moderaternas sida för att få en snabbare förändring?

Jo, vi vill omedelbart höja kvaliteten och attraktiviteten på alla ämneslärarutbildningar och på KPU. Vi vill se över de stelbenta regelverken som begränsar möjligheterna för ämnes- och yrkeskunniga och forskare att gå på KPU. Vi vill se en gemensam grund för vilka krav som ska ställas för respektive inriktning inom KPU, vilken skulle kunna tas fram tillsammans med Skolverket. Som det är i dag skiljer sig kraven för att kunna gå på KPU väldigt mycket mellan lärosätena, så det är oerhört viktigt att det blir gjort.

Vi vill också se en mer generös antagning till KPU. Nu kan det hänga på något enstaka poäng. Vi vill att man ska titta mer på reell kompetens. De som ska kunna antas är alltså de som har en ämnesutbildning, en forskarutbildning eller en reell yrkeskompetens.

Vi vill också att man ska förkorta KPU från nuvarande ett och ett halvt år till ett år. Ett och ett halvt år är ganska lång tid för att få en komplettering. Vi anser att man mycket väl ska kunna klara utbildningen på ett år. Det finns förslag om att kunna gå utbildningen under sommaren. Det är också många som arbetar med till exempel Teach for Sweden, som integrerar teori och praktik. Vi vill absolut att utbildningen ska förkortas. Det gör att fler kan söka sig till utbildningen den här vägen.

Det är ganska höga krav för att få starta en KPU-utbildning, och det tycker vi givetvis att det ska vara. Men ibland finns det onödiga hinder som vi vill att man ska ta bort. Vi har påpekat det för regeringen flera gånger. Det har inte hänt någonting ännu, men vi hoppas förstås att det kommer att hända.

Varför säger då majoriteten nej till våra yrkanden. Vi tycker ju förstås att det är ganska kloka yrkanden, eftersom vi har lagt dem. Det är också något som brådskar. Det vanligaste svaret från regeringen är att det finns en utredning som vi väntar på. Men vi känner att vi inte kan vänta, för det här är viktigt.

Vi ser att det nu är stor brist på lärare. Många lärare gör ett alldeles utmärkt arbete varje dag. Men de saknar kollegor, de saknar många kollegor, främst inom de naturvetenskapliga ämnena, och då kan vi inte vänta. Vi måste vara mer flexibla för att få till utbildade lärare och även förskollärare. Vi måste se många fler möjligheter. Vi måste se att det finns en reell kompetens runt omkring oss som skulle kunna användas, framför allt inom de naturvetenskapliga områdena. Det är många som faktiskt lockas av läraryrket men som ser för mycket krångligheter på vägen.

De blivande lärarna har rätt till en bra ämneslärarutbildning, och eleverna har rätt till välutbildade lärare. Därför yrkar jag bifall till Moderaternas reservation.

Anf. 96 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Det är en viktig granskning som Riksrevisionen har gjort av styrningen av ämneslärarutbildningen vid tre olika lärosäten.

Precis som föregående talare sa ges det inga rekommendationer annat än till lärosätena, och rekommendationerna till lärosätena är också olika.

Det är alltså inte samma rekommendation som ges till alla tre, eftersom de ser helt olika ut.

Jag vill passa på att räkna upp lite grann av det som regeringen har gjort.

Bland de viktigaste frågorna som vi ständigt jobbar med är lärarbristen och att lärare ska ha en bra arbetsmiljö, som ju är första steget, men också att de vill stanna kvar i yrket och att det blir fler som vill jobba i skolan. Detta är ju det allra viktigaste.

Några av de åtgärder man har vidtagit är att se till att det finns fler relevanta sommarkurser. Det finns ju fler högskoleutbildningar som genom KPU gör att man kan ställa om ifall man har en akademisk examen med sig. Det gäller särskilt KPU:n för forskarutbildade, där man också får en högre bidragsnivå på studiemedlet om man går just den.

Det finns en förstärkt särskild vidareutbildning för lärare som möjliggör för obehöriga lärare att få legitimation. Det är oerhört viktigt och någonting som verkligen borde användas mer än vad som görs i dag.

Regeringen har stärkt kvaliteten i utbildningen genom att höja ersättningsbeloppen för bland annat lärarutbildningarna så att fler studenter kan få fler lärarledda lektioner. Vi vet att de humanistiska delarna i utbildningen ibland har för få lärarledda lektioner, och det behöver vi rätta till.

Man har höjt ersättningen för VFU och startat forskarskolor för lärarutbildare – jätteviktigt.

Ledamoten som var före mig i talarstolen vet att vi har ett januariavtalssamarbete med en punkt 56, som handlar just om vidareutveckling av frågan om lärarutbildningspunkten.

Jag tycker att det är bra delar som tas upp i Moderaternas motion, men allt det man efterfrågar pågår det redan arbete kring. Och så brukar det vara; man slår in öppna dörrar.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionen.

Anf. 97 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag uppskattar att ledamoten Gunilla Svantorp tycker att vi har en del klokt i vår motion. Det tycker givetvis jag också, eftersom vi har skrivit den.

Nu får vi svaret att ni redan jobbar på detta och att ni tänker göra så här. Men det känns som att det redan är fem i tolv och mer än så; det här är någonting som är oerhört brådskande. Det är därför vi har skrivit motionen. Vi vill alltså påskynda det hela.

Om man nu håller med oss, vilket ledamoten Gunilla Svantorp säger att hon gör, skulle jag önska att man kunde bifalla vår följdmotion.

Anf. 98 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! Men ledamoten Hänel Sandström vet ju också hur det politiska arbetet går till både på den kommunala och på den regionala nivån och också här i riksdagen.

När man säger som ledamoten sa, att man omedelbart vill höja kvaliteten, är vi nog många som vill det inom olika delar. Men vi vet ju att kvaliteten inom en utbildning handlar mycket om till exempel att man har disputerad personal som jobbar, och det är det stora bristämnet inom högre utbildning.

Även om vi fattar beslut om att omedelbart höja kvaliteten kommer inte det att ske omedelbart. Men vi har ju alla de grejer som jag räknade upp. Vi har alltså vidtagit åtgärder för att se till att fler kan disputerade och sedan jobba med just de utbildningar där det krävs disputerade för att vi ska ha god kvalitet.

Ledamoten hade fler önskemål i motionen, bland annat KPU med förhöjd studietakt, alltså kortare KPU. Just detta ingår i den januariavtalspunkt som jag nämnde tidigare, nummer 56. Det är en av de delar som man tittar på, och förslaget är att man ska ha en femårig försöksperiod då man jobbar med det här.

Jag tycker nog ändå att det mesta är på gång, och därför har vi sagt nej, så som man brukar göra. Arbete pågår, och då yrkar man avslag.

Anf. 99 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Tack för svaret från ledamoten Svantorp! Det är just det här ”vi tittar på det” som vi nu fick till svar. Men vi känner att vi måste göra mer än att titta på det här.

Självklart ska vi underlätta för forskningen och underlätta för att få fler disputerade. Det är någonting som också är eftersatt och som borde ha påskyndats mycket tidigare.

Vi ser ändå att om man är positiv till vår motion skulle man kunna bifalla den och i stället säga att man helt enkelt intensifierar arbetet för att påskynda detta.

Vi vet ju att det råder en jättestor brist på lärare, som tyvärr ökar. Det gör också att lärare slutar för att de har en svår arbetssituation. Det gäller att locka tillbaka lärarna igen, och då gäller det att det finns personal så att man vill vara kvar som lärare och att det blir en bra arbetsmiljö.

Jag tycker fortfarande att vår motion hade kunnat göra att man skulle ha kunnat påskynda detta ytterligare, så jag hoppas att jag möjligen ska kunna få ledamoten Svantorp att ändra sig här.

Anf. 100 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! Nej, jag kommer nog inte att ändra mig. Jag kommer fortfarande att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionen.

Men jag tycker att det är jätteviktigt att vi diskuterar vilka åtgärder vi kan vidta för att se till att vi ökar kvaliteten. Det är också det som vi hela tiden gör.

Vi måste dock komma ihåg att lärosätena är autonoma. Det är en sådan där viktig grundprincip som vi är sams om oavsett vilket parti vi tillhör. Jag tror att det är en viktig grundregel. Därför är sådana här riksrevisionsrapporter så viktiga; de visar att rekommendationerna kan se olika ut eftersom de tre lärosätena – högskolan och universiteten – ser så väldigt olika ut.

Så nej, fru talman, jag yrkar fortfarande bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 17 juni.)

§ 17 Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja tillförsel av förnybar energi

Prot. 2020/21:142
16 juni

Näringsutskottets betänkande 2020/21:NU27
Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja tillförsel av förnybar energi
(prop. 2020/21:181)
föredrogs.

Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja tillförsel av förnybar energi

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Anf. 101 PATRIK ENGSTRÖM (S):

Fru talman! I dag debatterar vi näringsutskottets betänkande NU27 *Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja tillförsel av förnybar energi*.

Först vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet förutom under punkt 4, som handlar om koncessionspliktiga elnät, där vi har en reservation som jag yrkar bifall till.

Jag kan konstatera att energipolitiken har tagit stor plats i den politiska debatten de senaste åren, vilket är naturligt utifrån den omställning som vi är mitt uppe i. Därför tar regeringen fram en elektrifieringsstrategi i nära samarbete med representanter för näringsliv, myndigheter, miljöorganisationer och andra relevanta aktörer inom energisektorn. Strategin ska bidra till en snabb, smart och samhällsekonomiskt effektiv elektrifiering.

Det handlar bland annat om att ta fram en planeringsram som tar höjd för en möjlig fördubblad elanvändning till 2045. Roller, ansvar och samordning behöver utvecklas så att det offentliga och näringslivet drar åt samma håll.

Man ska även identifiera åtgärder för att möjliggöra sektorskopplingar mellan el, fjärrvärme, vätgas och andra energibärare. Vi behöver öka fokus på driftssäkerhet, elkvalitet och beredskapsfrågor. Elmarknaden behöver utvecklas med sikte på kostnadseffektivitet och leveranssäkerhet.

Den fråga som kanske har skapat mest debatt under de senaste åren, förutom kärnkraften, är de långa handläggningstiderna och ledtiderna för att bygga elnät. I elektrifieringsstrategin ska man identifiera åtgärder som kan halvera ledtiderna för elnät fram till 2025 så att utbyggnaden från idé till färdig ledning går i takt med elproduktion och användning.

Fru talman! Den föreslagna lagen, som vi ska behandla här i dag, är föranledd av EU:s så kallade omarbetade förnybartdirektiv. Lagförslaget innebär att regeringen får möjlighet att införa föreskrifter om tidsfrister för kommuners handläggning av ärenden som gäller förnybar el och föreskrifter om kommuners medverkan i arbetet med att inrätta en kontaktpunkt för ärenden gällande tillförseln av förnybar energi. Förslaget möjliggör också att regeringen kan meddela föreskrifter om avgifter för Elsäkerhetsverkets verksamhet när det gäller elektromagnetisk kompatibilitet.

En kontaktpunkt ska göra det lättare för den sökande i frågor om tillstånd för uppförande, uppgradering och drift av anläggningar för produktion av förnybara energikällor och anslutningar till elnätet. Syftet är att underlätta den administrativa processen, förse den sökande med all nödvändig information och vid behov involvera andra myndigheter.

Tidsfrister ska sättas för uppförande, uppgradering och drift av anläggningar för produktion av förnybar el samt utrustning för anslutning av sådana anläggningar till elnätet. Ett tillståndsförfarande får ta högst ett år för anläggningar med en elproduktionskapacitet under 150 kilowatt. För anläggningar som har en högre produktionskapacitet får det ta högst två år. Tidsfristen ska omfatta samtliga relevanta förfaranden vid behöriga myndigheter.

I betänkandets punkt 4 vill utskottet bifalla motioner som anför att koncessionspliktiga elnät ska ingå i lagförslaget. Vi har i grunden ingen annan uppfattning än motionärerna om vikten av att påskynda utbyggnaden av elnät på alla nivåer, bland annat för att förstärka kapaciteten. Tillståndsprocessen för byggande av nya elledningar är i dag i flera fall för lång.

Ett antal satsningar görs dock redan på området: Energimarknadsinspektionen har fått ökade medel för att snabbare kunna handlägga koncessionsärenden. Elektrifieringsstrategin arbetar med förslag för att korta processerna och för dialog med branschen. Energimarknadsinspektionen har lanserat en digital ansökningsplattform som kommer att spara tid och effektivisera ansökningsprocesserna. Regeringen har gett Energimarknadsinspektionen och länsstyrelserna i uppdrag att analysera kapacitetsbristen i elnäten och komma tillbaka med förslag på åtgärder.

Under nästa vecka kommer också en proposition om moderna tillståndsprocesser för elnät att debatteras här i kammaren. Där föreslås flera lagändringar som syftar till att det ska bli enklare att bygga ut elnätet och att tillståndsförfarandena ska bli mindre resurskrävande.

Fru talman! De här åtgärderna innebär den största tidsbesparingen för elledningsbyggande som gjorts sedan Sverige fick elektricitet. Därför ser inte jag någon anledning att rikta ett tillkännagivande till regeringen angående koncessionspliktiga elnät.

Avslutningsvis kan jag konstatera att energipolitiken tar allt större plats i den politiska debatten, vilket är naturligt utifrån den energiomställning vi är mitt uppe i. Vi är på inget sätt klara, även om vi tagit viktiga steg på vägen. Ett ökat tempo behövs inom alla områden då ledtiderna är långa och förändringsarbete tar tid. Det är helheten som kan leverera omställning, och det är viktigt att ha med sig att allt hänger ihop med allt.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut i NU27 och reservation 4 samt avslag på motionerna.

Anf. 102 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Vi har att debattera propositionen *Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja tillförsel av förnybar energi*. Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1.

Vi står inför en massiv omställning av samhället till en fossilfri energiproduktion. Detta är helt avgörande, enligt det absoluta flertalet av världens forskare, och något som de allra flesta länder på världsnivå ställer sig bakom. Dilemmat vi nu står inför är samma sorts dilemma som fanns då elektriciteten började byggas ut i landet runt 1885. Man utökar användningsområdena för el, och detta kräver mer elenergi och en utökad infrastruktur och produktion.

Fru talman! Vi hade inte blivit ett välbeställt land om inte elektrifieringen hade kommit på plats. Det har heller inte varit en utveckling utan dilemman. De stora utbyggnaderna av vattenkraften i norr, där stora land-

områden togs i anspråk, är en del i detta, men också de stora områden som togs i anspråk för all infrastruktur för att leda elektriciteten. Man kunde kanske också se vinsterna tydligare och mer direkt då man gick från fotogenlampan till elektricitet än när vi som nu går från fossil energi till elektricitet. Man ser mer effekten i miljödebatten än i upplysningen av det egna hemmet – detta så länge elen finns då man behöver den. Den dag den inte gör det kommer debatten definitivt att svänga.

Den stora utmaningen nu, förutom att skapa tillräckligt med nyproduktion av el, är att skapa stabil infrastruktur. För det finns flaskhalsar, både i lokala nät, i nät på regional nivå och i de stora nationella näten.

Fru talman! Denna proposition med lagförslag och efterföljande motioner visar att vi har lite olika syn på hur man bäst tillser att produktionsenheter kommer på plats, eller rättare sagt att vi har olika syn på vilka produktionsenheter vi behöver få på plats. Vi tror på att de olika formerna av elenergiproduktion både behövs och kompletterar varandra. Lägg därtill möjligheten, om vi får den, att på olika sätt lagra energi, också i olika former. Allt detta behövs.

När producenter och distributörer brett diskuterar produktion och distribution av elenergi är det nästan alltid de långa tillståndprocesserna man refererar till. Det tar för lång tid att få besked, och de olika berörda myndigheterna arbetar ofta osynkroniserat.

Fru talman! Därför är detta en välkommen proposition, som vi från moderat håll ser som en förbättring. Men om vi menar allvar med att det är klimatet vi vill rädda borde allt skrivas teknikneutralt. Samma förenklade regler borde gälla för alla typer av energi, inte bara förnybara. För oss finns ingen annan väg att tillräckligt snabbt nå klimatmålen än att i stället för förnybart tillämpa fossilfritt.

Kommunerna behöver nu få de nya föreskrifter regeringen föreslår om kortare handläggningstider. Även om detta har sin grund i EU:s förnybartdirektiv är energipolitik en nationell fråga, något vi är helt eniga om. Därmed kunde vi ha valt en egen väg.

Fru talman! Våra kommuner måste bli mer serviceinriktade vad avser tillståndprocesser. Detta är en självklarhet. Här landar propositionen rätt. Vi moderater vill dock att detta förhållningssätt även ska gälla de olika elnäten, på lokal nivå, regional nivå och riksnivå. Vi ser att just långdragna beslutsprocesser är ett problem i dag men också håller på att bli ett hinder för hela omställningen från fossil energi. Ska vi alla köra elbilar behövs nämligen inte bara kraftigt utbyggda produktionsenheter utan också kraftigt utbyggd infrastruktur.

Fru talman! Vår industri, våra företag och vi som privatpersoner är på tå för att främja omställningen. Därför behövs också en politik och en offentlig förvaltning som har samma beteende. Därför ser vi fram emot att regeringen utifrån det tillkännagivande vi nu får majoritet för tillser att denna förbättrade hantering av tillstånd och handläggningstider även tillämpas för elnät.

Fru talman! Att lagen träder i kraft redan den 15 juli i år är något som vi ser som positivt samt att handlingarna nu ska kunna lämnas in digitalt. Det underlättar. Men lagen innebär bara att regeringen ges möjlighet att utfärda dessa föreskrifter till kommunerna. Nu krävs också att man gör detta.

Anf. 103 PATRIK ENGSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Lotta Olsson, för anförandet!

Jag kan konstatera att vi i mångt och mycket står väldigt nära varandra, men det skiljer sig ändå lite åt både i anförandet och i texten. Det är ganska kända ståndpunkter egentligen utifrån de politiska skiljelinjer som finns.

Jag tänkte ta upp frågan om överimplementering av EU-direktiv. När det gäller betänkandets punkt 4 om tidsfrister och kontaktpunkter för koncessionspliktiga elnät är det precis som ledamoten säger att ett tillkännagivande är på väg till regeringen med anledning av detta. Jag redovisade i mitt anförande vad som görs på området. I grunden är vi överens om att vi måste komma igång snabbare med att bygga elnät.

När det gäller införandet av det här EU-direktivet har regeringen valt att lägga sig på en miniminivå, som jag uppfattar det. Ledamoten får naturligtvis rätta mig om jag har fel, men här tar faktiskt en majoritet i utskottet, där Lotta Olsson ingår, ett initiativ för att överimplementera EU-direktivet. Det sker i en fråga där regeringen gör åtgärder och de kanske största tidsbesparingarna på 70 år.

Då blir frågan, om jag förstår det här rätt: Är det här det nya vanliga i svensk politik, alltså att oppositionen ska driva igenom en överimplementering av EU-direktiv?

Anf. 104 LOTTA OLSSON (M) replik:

Fru talman! Nej, ingen ska beskylla oss för överimplementering. Det är verkligen inte så. Men energipolitiken är en nationell fråga. Både Patrik Engström och jag har i många debatter fått höra att det är problem med tillståndsprocesserna och tiderna och att kommunerna inte jobbar ihop med de statliga myndigheterna, vilket gör att det blir ett mischmasch som tar onödigt lång tid. Ibland kanske det också hinner överklagas innan man har fått hela ärendet klart.

Då tycker vi att det vore jättebra med ett större grepp om detta. Det handlar inte bara om att man ska få ställa upp en solpark utan också om att få lägga ut elen från den på näten. Vi ser det egentligen inte som att vi tillfredsställer EU, utan vi tillfredsställer dig och mig när vi ska köpa elbilar, och våra grannar när de kanske vill sätta upp solpaneler på taket men får till svar att det inte finns lokala nät och att de därför inte kan göra det.

Jag tror att människor inte kan förstå att de kan få beslut om att sätta upp ett vindkraftverk, som ju också är en sådan anläggning, men att det inte kommer att finnas nät för att få ut elen på ledningen, vilket gör att det inte kommer att hända saker. Jag tror att svenska folket förväntar sig att vi nu tar tag i detta så att det håller hela vägen.

Jag tycker också att det är förmätet om vi tycker att det är ett stort problem att göra ett regelverk för detta när folk satsar så mycket av sina privata pengar som de arbetat hårt för på solpaneler och elbilar och när de försöker vara resurseffektiva och gör så mycket för detta. Då ska inte vi från politiken vara ett hinder, som jag ser det.

Anf. 105 PATRIK ENGSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Tack, Lotta Olsson, för svaret!

Jag kan konstatera att i gårdagens debatt om regelförenklingar, som jag satt på mitt kontor och lyssnade på, kom frågan upp från flera ledamöter om missnöjet mot regeringens, som man anser, överimplementering av ex-

empelvis regelverk från EU. I dag i kammaren debatterar vi just implementering av ett EU-direktiv, och en majoritet i utskottet, i stort sett samma ledamöter eller i varje fall samma partier som var starkt emot detta, driver nu igenom en överimplementering.

Jag kan bara konstatera att så är fallet, men jag tycker att det är märkligt, framför allt när vi har ett tillkännagivande som kom så sent som förra året som ska behandlas. Det finns ett antal riksdagsfrågor, interpellationsdebatter och motioner från berörda partier som säger precis tvärtom. Men så är det i det politiska livet.

Där jag kommer från brukar man säga att i politik och älgjakt kan allt hända, och det är ju uppenbart i den här frågan.

Anf. 106 LOTTA OLSSON (M) replik:

Fru talman! Jag ser väl inte det här som en älgjakt direkt, men om det skulle vara en älgjakt tycker jag att det är bättre att man både skjuter älgen, tar av den skinnen och slaktar den på samma gång i stället för att ta allt i olika faser för att EU har sagt att vi ska göra så. Vi är med i EU och ska dra nytta av det, men vi ska också vara tuffa nog att göra våra egna regelverk så att de är funktionella och folk ser att detta funkar.

Det ska inte vara hinder med regelverk på kommunal eller statlig nivå som gör att jag inte kan ladda min bil eller att det inte kommer fram infrastruktur så att jag kan ladda bilen på jobbet eller sätta upp solpaneler på taket eller så. Folket förväntar sig det av oss.

Jag tror att vi ska vara mer praktiska när det gäller det här. EU är bara en funktion, och vi ska tillse att svenska folket får bra infrastruktur och bra besked när de vill göra saker som gör att de sparar el och kan vara klimatsmarta. Jag upplever att de allra flesta vill göra bra saker. Man vill köpa bra och klimatsmart mat, man vill ha bra och klimatsmarta kläder och tvättmedel och man vill ladda sin bil och allt sådant.

Om Patrik Engström och jag här i riksdagen inte förordar ett bra regelverk för att vi inte vill ha en överimplementering kan det i sin tur göra att våra kommuner hindrar att den här utvecklingen kommer på plats. Är det en bra funktion tycker jag att vi ska gå vidare och inte ta älgskinnen för sig och resten av älgen för sig, eller hur man nu skulle göra. Tvärtom, vi ska vara praktiska.

Anf. 107 JOSEF FRANSSON (SD):

Fru talman! Vi debatterar i dag näringsutskottets betänkande 27 *Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja tillförsel av förnybar energi*.

I betänkandet återfinns en reservation där SD, M, och KD tillsammans med L gemensamt reserverar sig. Vi har också en så kallad villkorad reservation som vi avser att rösta på om den förstnämnda reservationen inte vinner kammarens gehör. Därmed vill jag yrka bifall till både reservation 1 och reservation 2.

Fru talman! Propositionen från regeringen är ett resultat av ett direktiv från Bryssel och syftar till att regeringen ska kunna meddela föreskrifter om tidsfrister för kommuners handläggning av vissa ärenden som gäller produktion av förnybar el men också föreskrifter om kommuners medverkan i arbetet med att inrätta en kontaktpunkt för att vägleda sökande för ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi.

Folk som ser det här på Youtube får kanske backa och lyssna igen, för det är ganska komplexa ordföljder, inser jag.

I grund och botten anser Sverigedemokraterna dock att energipolitiken ska vara en nationell kompetens. Andra länders politiker behöver inte komma och säga vad och hur vi ska göra i Sverige när det gäller energipolitiken. Med det sagt får vi tills vidare göra vad vi kan för att skademinimera politiken när det gäller påverkan från såväl Bryssel som vår svenska regering.

Ett av problemen i svensk energipolitik är att energislag hanteras olika och att konkurrensen mellan dem är snedvriden utifrån exempelvis olika regelbördor, skatter och subventioner. Även om delarna från förnybartdirektivet är mer begränsade ser Sverigedemokraterna ingen anledning att fortsätta på den vägen. Vi måste välkomna alla fossilfria kraftslag, och det ska vara tydligt i lagstiftningen att de ska behandlas lika. Fossilfrihet ska vara målet och ingenting annat.

Direktivet handlar om småskalig energiproduktion från förnybara energislag, vilket ska förstås som samtliga fossilfria energislag utom kärnkraft. Det finns förvisso inget som tyder på att någon i närtid kommer att ansöka om att uppföra kärnenergiproduktion i så liten skala som avses i detta direktiv. Önskvärt är dock att lagstiftningen ska hållas teknikneutral. Således bör all fossilfri energiproduktion omfattas på samma sätt i lagtexten.

Fru talman! Brister i överföringskapaciteten är nu ett kritiskt problem på samtliga nivåer i det svenska elnätet. Dessutom är ledtiderna många gånger så långa som tio tolv år innan man kan bygga nya, behövliga ledningar. Det är alldeles för lång tid om elektrifieringen av såväl fordonsflotta som fossilberoende industriprocesser ska kunna ta fart.

Det behövs en skyndsam utbyggnad av elnät på alla nivåer. Efter ett antal års väntan har nu förslaget från utredningen om nätkoncession till slut landat på riksdagens bord. Vad jag har förstått kommer vi att behandla det under nästa vecka. Dock bör denna utredning endast ses som ett första steg mot att kunna kapa väntetiderna. Jämte detta finns behov av att se över elnätetsregleringen för att den i högre grad ska premiera och öppna för innovation med tydligare incitament för investeringar kopplat till att stärka driftssäkerheten, om vi långsiktigt ska kunna säkerställa tillförlitliga elleveranser till konkurrenskraftiga priser. Det är Sverigedemokraternas mål med energipolitiken.

I denna proposition inkluderas mindre, lokala nät för en tidsfrist om två år, vilket naturligtvis är bra. Men vi anser att det ska breddas till att omfatta även koncessionspliktiga nät. Genom att inkludera elnät på alla nivåer säkerställer vi en utbyggnad som hjälper till att säkra kapacitet och säkerställer en stabil elförsörjning.

Anf. 108 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja tillförsel av förnybar energi är ingen kioskvältare, men det är ack så viktigt. Det här är en liten pusselbit – jag vill betona just ”liten”, med en hälsning till regeringen – när det kommer till snabbare tillståndsprocesser. Det är en sådan sak som branscher, inte bara energibranschen utan många branscher, efterfrågar. Därför är det synd att regeringen inte riktigt tar chansen. Man hade kunnat passa på att samla betydligt starkare stöd för fler åtgärder. Nu gjorde man

inte det. I stället går vi, en majoritet i utskottet ledda av Centerpartiet och Moderaterna, fram för att inkludera fler nätnivåer.

Tidigare i debatten hörde vi kritik från Socialdemokraterna om att man överimplementerar EU-direktiv. Det här handlar om att vi vill förenkla mer än EU säger att vi måste. När det kommer till regelförenklingar gör vi alltså mer än regeringen vill genom att implementera mer än EU kräver av oss. Det är något bra. När man i vanliga fall pratar om överimplementering handlar det om att lägga på ytterligare regler, pålagor och kostnader. I det här fallet gör vi precis tvärtom. Det är något vi verkligen borde beakta och fortsätta att göra. Vi ska ta bort fler regler, där det är möjligt, och förenkla mer för företagen där vi kan. Det är synd att Socialdemokraterna inte har förstått det.

I reservation 5, som jag också vill yrka bifall till, lägger vi fram ytterligare förslag. Det handlar om att inskräpa ett mål om halverade tider för tillståndprocesserna. Det finns ett antal olika åtgärder man skulle kunna vidta. Som vi nämner i reservationen vill vi exempelvis att processerna för miljötillstånd och nätkoncession ska löpa parallellt, det vill säga att myndigheterna kan arbeta samtidigt och med varandra i stället för efter varandra. Då behöver inte en myndighet bli klar för att man sedan ska gå vidare till nästa. Det skulle i ett slag förkorta processerna ganska rejält.

Om ungefär en vecka kommer vi att debattera saker som har tydlig anknytning till det här: moderna tillståndprocesser för elnät, alltså mer av den här typen av frågor. Inte heller där vidtar man de åtgärder som man skulle kunna med exempelvis icke koncessionspliktiga nät. Det kommer vi såklart tillbaka till nästa vecka.

Det är däremot tydligt att företagen vill gå före. Det är inte länge sedan vi hade en helt annan situation, då politiken måste pressa företagen och näringslivet framför sig. I dag är det precis tvärtom. Det som i dag hämmar utvecklingen och omställningen är inte investeringsvilja och industrins ambitioner. Det är den politiska ambitionen som saknas. Det är den statliga byråkratin som sätter käppar i hjulen.

Här går vi åtminstone fram med ytterligare förenklingar, för att kunna hjälpa till lite. Men det behöver göras mer. Serviceuppdraget, som nämndes tidigare, måste utökas. Inställningen till dem som vill söka tillstånd måste bli betydligt bättre från både politik och myndigheter. Inställningen måste vara att man självklart ska få det. Om man inte lyckas med det må så vara fallet. Men det kan inte handla om att kontrollera och undersöka om det verkligen är rimligt över huvud taget.

Det handlar också om att jobba med acceptansfrågan. Vi vet att det kommer att behövas mer elnät och mer elproduktion, oavsett typ. Då måste vi jobba tydligare med acceptansfrågor lokalt. Vi behöver också använda mer marksnål teknik där det är tillämpligt. Vi behöver ha bättre ersättningsformer, och vi behöver se till att fastighetsskatten från energiproducerande anläggningar finns mer lokalt.

Vi behöver även se till att försvaret förstår att det här också är en säkerhetspolitisk fråga och att de inte stoppar utbyggnaden av elnät, industri-anläggningar eller vindkraft för den delen.

Det här är helt avgörande i omställningen. Antingen bereder vi en väg för dem som vill ställa om, eller så kommer vi inte att klara det.

Prot. 2020/21:142

16 juni

Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja tillförsel av förnybar energi

Det handlar om så mycket mer än bara klimat. Att säga ”bara klimat” är nästan absurt. Men det handlar om fler frågor än klimatfrågan, och som jag såklart är besjälad av. Det handlar om industrin, som vi har pratat om. Det handlar om jobb och företag i Sverige. Antingen får företagen ställa om här, eller så kommer de att flytta utomlands där de får bättre förutsättningar. Deras kunder vill nämligen ha gröna produkter, och kan de inte leverera det får de lägga ned.

Det handlar också om hälsa. Mer elektrifiering och mindre förbränning av fossila bränslen betyder mindre luftföroreningar. Och det betyder bättre hälsa, inte minst för barnen, som är närmast marken där föroreningarna ligger som tätast.

Det handlar också om säkerhet. Att vi slutar importera fossila bränslen och börjar producera mer i Sverige som vi använder själva handlar om försörjningstrygghet och om att inte skicka pengar till skurkstaten som Ryssland och Venezuela, som sitter på stora reserver av olja och gas.

Det här är bra politik. Det måste drivas fram mycket tydligare än den här regeringen klarar av. Vi har tagit initiativ och kommer att fortsätta göra det för att driva på.

Anf. 109 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! I dag debatterar vi lagändringar i och med EU:s omarbetade förnybartdirektiv. Det innebär att man främjar en snabbare och effektivare uppstartsprocess när det gäller anläggningar som producerar energi från förnybara källor.

Lagförslagen omfattar krav på tidsfrister för prövningar vad gäller anläggningar för elproduktion samt införandet av en nationell kontaktpunkt, där aktörer ska kunna få samlad information, rådgivning och vägledning om alla former av förnybar energi. Vi från Vänsterpartiet ser positivt på dessa förändringar, som vi tror kommer att leda till att tillståndsprocesserna kortas ned väsentligt.

Klimatfrågan är vår tids största utmaning, och då är energi och el essentiella områden. Behovet av förnybar elproduktion ökar ständigt. Många av dagens problem och utmaningar är ofta gemensamma för miljön och för nätets tillståndsprocesser, till exempel brist på flexibilitet, utdragna ledtider och dålig samordning mellan myndigheter och aktörer. Genom att sätta tidsfrister och införa en kontaktpunkt effektiviserar man utbyggnaden av nätet för förnybar energi.

Världens energianvändning ökar ständigt. I både Europa och resten av världen kommer behovet av energi att öka under de närmaste decennierna. Den ökande energiförbrukningen hänger ihop med befolkningsutvecklingen. År 2050 beräknas befolkningen uppgå till någonstans mellan 9 och 10 miljarder människor. Det är människor som kommer att kräva sin beskärda del av jordens tillgångar och välstånd. I dag är det kol, olja, uran och gas som dominerar produktionen. Den utvecklingen är inte hållbar. Vi vill se en hållbar energiförsörjning som klarar att möta klimatutmaningen såväl som leveranssäkerheten. Med satsningar på förnybar energi, energieffektiv teknik och energieffektivisering vill vi ställa om Sverige till en hållbar energiproduktion.

Vi från Vänsterpartiet vill ha en till 100 procent förnybar energiförsörjning senast 2040. Den omställning vi vill se innebär en mycket omfattande utbyggnad av förnybara energikällor. Sol- och vindkraft behöver byggas ut i mycket högre takt än i dag. Därför är alla förändringar som leder till att främja och effektivisera en energiförsörjning som bygger på förnybara källor välkomna. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 110 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nummer 1 i betänkandet.

Jag vet inte hur många gånger jag har stått i den här talarstolen och sagt att det är nödvändigt att Sveriges riksdag omformulerar sitt mål från 100 procent förnybar elproduktion till 100 procent fossilfri elproduktion. Det är verkligen dags att fler partier i denna kammare vågar släppa sargen och ge sig ut på isen. Den riktiga matchen handlar om att bli fossilfria.

Vi kristdemokrater bejakar de förslag som gör att det ska bli lättare att tillföra förnybar el och ser gärna småskaliga lösningar som kan komplettera den nödvändiga baskraften från den planerbara vatten- och kärnkraften. Men vi förstår inte att det ska vara så svårt att hålla lagstiftningen teknikneutral.

Men det är ju inte bara elproduktionen som vi måste säkerställa. Precis lika viktig är överföringskapaciteten. Där vill vi från Kristdemokraterna lyfta fram behovet av att klimatomställningen inte hotas av brister i elnäten. Vi måste ha en utbyggnad på alla nivåer. Vi anser att genomförandet av bestämmelserna om tidsfrister och kontaktpunkt även bör omfatta koncessionspliktiga elnät. Jag kan inte se några hinder för att inkludera icke koncessionspliktiga elnät när det gäller bestämmelserna i övrigt, eftersom direktivet inte förhindrar att medlemsländerna går längre än direktivets minimikrav.

Att vidta åtgärder som syftar till att underlätta och korta tillståndsprocesser för produktion av el utan åtgärder för att förbättra distribution och överföring riskerar att föra med sig att åtgärderna inte får den effekt som behövs för just omställningen. Genom att inkludera elnät på alla nivåer säkerställs en utbyggnad som hjälper oss att säkra kapacitet och säkerställa en stabil elförsörjning.

Fru talman! Man brukar prata om de tusen nålstickens strategi. Jag kommer osökt att tänka på det när vi ser i propositionen att det saknas en viktig aspekt: Hur kommer det här ändrade regelverket att påverka de enskilda företagen? Det kanske inte kommer att ha så stor påverkan, eller så kanske det har väldigt stor påverkan. Det vet vi inte, eftersom man inte har gjort någon analys. Och även om det skulle visa sig vara endast en liten extra börda måste man sätta det i ett större sammanhang. Som sagt kan tusen nålstick fälla en stor elefant. Ett välskött företag kan till slut börja knäa under tyngden av all administrativ regelbörda. Detta måste man också väga in. Det här är något som Regelrådet påpekar, och det är en kritik som vi kristdemokrater instämmer i. Det gäller även Regelrådets påpekande att det finns bristfälligheter i underlaget i fråga om huruvida man kan utesluta att det finns en påverkan på företag i andra avseenden.

Fru talman! Även i delen om hur konkurrenssituationen mellan små och större företag skulle kunna påverkas finns det brister i beslutsunderlaget. Regelrådet menar att detta försvårar möjligheten att dra tydliga slutsatser. Jag kan konstatera att regeringen väljer att inte kommentera Regelrådets invändningar i propositionen utan går förbi dem i tystnad. Mot bakgrund av att det vid varje lagändring bör göras en mycket noggrann analys av hur näringslivet påverkas av förändringarna menar jag att detta är en svaghet i propositionen.

Riksdagen får inte missa något tillfälle att strömlinjeforma lagstiftningsarbetet i syfte att göra det enkelt att starta, driva och utveckla företag i Sverige. Regeringen bör i den fortsatta processen åtgärda nämnda brister och genomföra en fördjupad konsekvensanalys av det här lagförslaget sett ur ett företagarperspektiv där Regelrådets synpunkter beaktas.

Anf. 111 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Jag tackar för en viktig debatt. Något som är helt avgörande för att lösa klimatfrågan, vilket också har sagts tidigare under den här debatten, är att vi ser till att det finns el och energi, så att vi kan elektrifiera allt som det bara går, men också att det finns ledningar som för fram elen och att hela infrastrukturen, hela systemet, är tillräckligt robust och levererar den el som kommer att krävas i vår stora omställning.

Det är, fru talman, politikerns roll att se till att infrastrukturen finns på plats och att ta bort hinder för företag, föreningar eller vilka det nu kan vara som vill vara med och se till att infrastrukturen finns på plats. Det kan och ska vi göra. Infrastruktur för omställning är lika grundläggande som de mest grundläggande delarna i välfärden. Ingen människa ska begränsas av tillgången på el, och klimatfrågan måste lösas.

Fru talman! Det som vi debatterar i dag har tidigare här i talarstolen kallats för en överimplementering av ett EU-direktiv. Det är klart att jag som liberal är lite mindre orolig över Europeiska unionen än många av mina kollegor från andra riksdagspartier i den här kammaren. Det är helt rätt. Det är också helt rätt att jag och andra ofta kritiserar det som vi tycker är överimplementeringar av regler som är dåliga.

Men det är ju konstigt att vara för eller emot någonting bara för att det kommer från EU. Det tycker till och med jag, som älskar Europeiska unionen. Det är som att man skulle vara för eller emot någonting bara för att det kommer från mig eller något annat parti eller för att det kommer från någon man inte gillar eller någon man gillar. Så funkade inte politik. Vi måste ju titta på förslagen som ligger på bordet och ta ställning till dem ett efter ett utifrån huruvida de är bra eller dåliga.

I det här fallet är det faktiskt så att EU vill att vi ska gå längre. Direktivet från EU vill gå längre än vad Sverige vill göra vad gäller att förenkla mer.

Sverige gör i det här fallet en underimplementering med det förslag som har kommit från regeringen. EU vill förenkla mer, ta bort mer hinder och göra mer av det som är den grundläggande uppgiften för staten, att ta bort hinder för att få till stånd den gröna omställningen.

Det kan man också läsa i Naturvårdsverkets underlag. Det är inte någonting som jag hittar på eller som kommer hipp som happ från Bryssel, utan det står i Naturvårdsverkets underlag.

Det handlar om några olika saker. Det handlar om att regeringen vill begränsa sig till produktion av el. Vi menar, och också direktivet, att vi också måste se till att elen kommer fram. Vi kan inte bara producera elen.

Vi måste också inkludera både el och energi. Det verkar märkligt att regeringen inte tänker på samma sätt. Det kan också handla om produktion av andra saker. Det kan handla om produktion av elektrobränslen, till exempel vätgas, som också bör vara andra energibärare. Det inkluderar också direktivet.

Där har regeringen missat och försöker med detta att göra en underimplementering. Det innebär att man inte tar bort käppar ur hjulen, som vi hade kunnat göra. Man missar en helt nödvändig chans att göra det enklare att få till stånd den omställning som vi behöver få till stånd. Det är det ena felet som finns med regeringens förslag.

Det andra felet är att man inte förhåller sig teknikneutral. I det här fallet begränsar regeringen sig i sitt förslag till förnybar energi och förnybar elproduktion.

Fru talman! Om vi ska ställa om ordentligt och se till att rädda klimatet genom att se till att elektrifiera precis allt vi kan behöver vi kunna använda alla verktyg i verktygslådan.

Alla energislag, all typ av elproduktion vi har, har sina för- och nackdelar. Alla som är fossilfria gör att vi kan sluta att använda fossila bränslen. Det gör att vi kan exportera ännu mer till andra länder så att de också kan sluta med sin fossila användning. Alla de energislagen är positiva för klimatet.

Kärnkraften är elefanten i rummet. Den har nackdelar, absolut. Det är alla ense om. Det är ingen som hymlar med detta. Men kärnkraften har också fördelar i form av att den är planerbar och mer plug and play. Man kan köra kärnkraften, och den tar inte så mycket plats. Man kan sätta den lite varstans, medan den väderberonde elproduktionen inte har de fördelarna. Men den har andra fördelar i stället.

Det är därför som alla energislag behöver få finnas med i mixen. Vi behöver behandla alla energislag som är fossilfria på ett teknikneutralt sätt. Vart och ett har sina för- och nackdelar.

När vi gör förenklingar som ska gälla el- och energiområdet är det rimligt att behandla alla energislag så lika som möjligt. Det är därför som vi borde inkludera inte bara småskalig förnybar produktion utan också småskalig fossilfri produktion. Fossilfri produktion är också viktig. Planerbar produktion behövs i omställningen. Vi ska inte begränsa oss till enbart ett fåtal verktyg i verktygslådan.

Av det skälet har vi från Liberalerna lagt fram en motion som också lyfts fram i reservation 1. Vi är väldigt glada att det är fler partier som sluter upp bakom den motionen. Den innebär en konkret lagändring och en ändring av regeringens förslag. Det i sig innebär att vi också inkluderar energibärare och inte bara energiproduktion, och vi inkluderar all fossilfri produktion helt enkelt. Jag yrkar bifall till reservation nummer 1.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 17 juni.)

§ 18 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 15 juni

2020/21:831 Simkunnighet

av *Kristina Axén Olin* (M)

till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2020/21:832 A-kassa för företagare

av *Mats Green* (M)

till arbetsmarknadsminister *Eva Nordmark* (S)

2020/21:833 Påverkan på Skåne av sommarens revision av kärnkraften

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2020/21:834 Förutsättningar för skärgården att leva året om

av *Kerstin Lundgren* (C)

till miljö- och klimatminister *Per Bolund* (MP)

2020/21:835 Skärpta krav på pedagogisk omsorg

av *Roger Haddad* (L)

till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

§ 19 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 15 juni

2020/21:3198 Kostnadskontroll hos Trafikverket

av *Martina Johansson* (C)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2020/21:3199 Konkurrenskraftiga villkor för fjärrzonstrafik

av *David Josefsson* (M)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2020/21:3200 Kvicksilvertunnorna i Bottenhavet

av *Betty Malmberg* (M)

till miljö- och klimatminister *Per Bolund* (MP)

2020/21:3201 Definitionen av odikad torvmark

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2020/21:3202 Kemikalieskatten och begagnad it

av *Betty Malmberg* (M)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2020/21:3203 Tjänstemannaansvar

av *Markus Wiechel* (SD)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2020/21:3204 Brister vid NFC

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2020/21:3205 Personalbrist i restaurangbranschen

av *Björn Söder* (SD)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:3206 Brott mot arbetsmiljölagen inom vård och omsorg

av *Björn Söder* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:3207 Skolmyndigheternas stöd till dyslektiker

av *Roger Haddad* (L)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:3208 Utbildningsplatser för trafiklärare

av *Mikael Larsson* (C)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:3209 Befordringskravet för post

av *Mikael Larsson* (C)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:3210 Avsteg från EU-gemensam coronastrategi

av *Markus Wiechel* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:3211 Strategi och långsiktighet för biobanksområdet

av *Lina Nordquist* (L)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:3212 Transportbidraget

av *Mattias Karlsson i Luleå* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:3213 Kompetensbristen i restaurangbranschen

av *Lotta Olsson* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:3214 Förtroendet för Sverige som gruvnation

av *Lars Hjalmered* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:3215 De svenska elpriserna

av *Lars Hjalmered* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:3216 Beslut gällande Kallakgruvan

av *Lars Hjalmered* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:3217 Hanteringen av vapenlicenser

av *Anders Åkesson* (C)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:3218 G7-ländernas syn på kinesiskt inflytande

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3219 Ett nytt regelverk för postutdelning

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:3220 Häktesplatser

av *Mattias Karlsson i Luleå* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:3221 Självförsörjningsgrad och pensioner

av *Mattias Karlsson i Luleå* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

Prot. 2020/21:142
16 juni

2020/21:3222 Bekämpning av mygg vid översvämningar
av *Mikael Larsson* (C)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:3223 Fängslande av politiker och folkvalda i Turkiet
av *Amineh Kakabaveh* (-)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3224 Turkiets agerande i Kurdistan
av *Amineh Kakabaveh* (-)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3225 Livscykelanalys och koldioxidutsläpp
av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

**2020/21:3226 Handläggningstiden vid överprövning av skötselplaner
för statens reservat**

av *Anders Åkesson* (C)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:3227 Den årliga tidsomställningen
av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:3228 Ett särskilt tortyrbrott

av *Johan Pehrson* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

§ 20 Kammaren åtskildes kl. 17.34.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till och med § 7 anf. 4 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med § 7 anf. 52 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med § 10 anf. 73 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med § 10 anf. 86 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 17 anf. 102 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Olof Pilo

§ 1	Justering av protokoll.....	1
§ 2	Avsägelse.....	1
§ 3	Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 4	Anmälan om granskningsrapport	1
§ 5	Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 6	Ärenden för bordläggning.....	2
§ 7	Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23- åringar under juni–augusti 2021	2
	Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU20.....	2
	Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU21	2
Anf. 1	ELISABETH SVANTESSON (M)	2
Anf. 2	OSCAR SJÖSTEDT (SD).....	5
Anf. 3	ULLA ANDERSSON (V).....	8
Anf. 4	JAKOB FORSSMED (KD).....	10
Anf. 5	ÅSA WESTLUND (S)	13
Anf. 6	ULLA ANDERSSON (V) replik.....	16
Anf. 7	ÅSA WESTLUND (S) replik.....	17
Anf. 8	ULLA ANDERSSON (V) replik.....	17
Anf. 9	ÅSA WESTLUND (S) replik.....	18
Anf. 10	EMIL KÄLLSTRÖM (C)	18
Anf. 11	JAKOB FORSSMED (KD) replik	21
Anf. 12	EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	21
Anf. 13	JAKOB FORSSMED (KD) replik	22
Anf. 14	EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	22
Anf. 15	ULLA ANDERSSON (V) replik.....	23
Anf. 16	EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	23
Anf. 17	ULLA ANDERSSON (V) replik.....	24
Anf. 18	EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	24
Anf. 19	MATS PERSSON (L)	25
Anf. 20	KAROLINA SKOG (MP).....	27
Anf. 21	ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	29
Anf. 22	KAROLINA SKOG (MP) replik.....	30
Anf. 23	ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	30
Anf. 24	KAROLINA SKOG (MP) replik.....	31
Anf. 25	ULLA ANDERSSON (V) replik.....	31
Anf. 26	KAROLINA SKOG (MP) replik.....	32
Anf. 27	ULLA ANDERSSON (V) replik.....	32
Anf. 28	KAROLINA SKOG (MP) replik.....	33
Anf. 29	JAKOB FORSSMED (KD) replik	33
Anf. 30	KAROLINA SKOG (MP) replik.....	33
Anf. 31	JAKOB FORSSMED (KD) replik	34
Anf. 32	KAROLINA SKOG (MP) replik.....	35
Anf. 33	Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	35
Anf. 34	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	38

Anf. 35 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik.....	38
Anf. 36 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	39
Anf. 37 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik.....	40
Anf. 38 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	40
Anf. 39 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik.....	41
Anf. 40 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	41
Anf. 41 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik.....	42
Anf. 42 JAKOB FORSSMED (KD) replik	42
Anf. 43 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik.....	43
Anf. 44 JAKOB FORSSMED (KD) replik	44
Anf. 45 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik.....	44
Anf. 46 ULLA ANDERSSON (V) replik	45
Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik.....	45
Anf. 48 ULLA ANDERSSON (V) replik	46
Anf. 49 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik.....	46
Anf. 50 NIKLAS WYKMAN (M)	47
Anf. 51 DAVID LÅNG (SD)	48
Anf. 52 TONY HADDOU (V).....	50
Anf. 53 HAMPUS HAGMAN (KD).....	52
Anf. 54 JÖRGEN HELLMAN (S)	55
Anf. 55 NIKLAS WYKMAN (M) replik.....	56
Anf. 56 JÖRGEN HELLMAN (S) replik.....	56
Anf. 57 NIKLAS WYKMAN (M) replik.....	57
Anf. 58 JÖRGEN HELLMAN (S) replik.....	57
Anf. 59 MIKAEL LARSSON (C).....	58
Anf. 60 NIKLAS WYKMAN (M) replik.....	60
Anf. 61 MIKAEL LARSSON (C) replik	60
Anf. 62 NIKLAS WYKMAN (M) replik.....	61
Anf. 63 MIKAEL LARSSON (C) replik	61
Anf. 64 TONY HADDOU (V) replik	61
Anf. 65 MIKAEL LARSSON (C) replik	61
Anf. 66 TONY HADDOU (V) replik	62
Anf. 67 MIKAEL LARSSON (C) replik	62
Anf. 68 GULAN AVCI (L).....	62
Anf. 69 REBECKA LE MOINE (MP).....	65
Anf. 70 AMINEH KAKABAVEH (-)	67
Anf. 71 DENNIS DIOUKAREV (SD).....	70
(Beslut fattades under § 13.)	72
§ 8 Utvärdering av penningpolitiken för perioden 2018–2020	72
Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU24	72
(Beslut fattades under § 13.)	72
§ 9 Årsredovisning för staten 2020.....	72
Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU30	72

(Beslut fattades under § 13.).....	72	Prot. 2020/21:142
§ 10 Åtgärder för att förbättra polisens effektivitet	72	16 juni
Justitieutskottets betänkande 2020/21:JuU41	72	-----
Anf. 72 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S).....	72	
Anf. 73 JOHAN HEDIN (C)	74	
Anf. 74 LINDA WESTERLUND SNECKER (V).....	76	
Anf. 75 RASMUS LING (MP).....	78	
Anf. 76 JOHAN FORSSELL (M)	79	
Anf. 77 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik.....	81	
Anf. 78 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	81	
Anf. 79 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik.....	82	
Anf. 80 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	83	
Anf. 81 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik	83	
Anf. 82 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	84	
Anf. 83 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik	84	
Anf. 84 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	85	
Anf. 85 ADAM MARTTINEN (SD).....	85	
Anf. 86 ANDREAS CARLSON (KD)	87	
(Beslut fattades under § 13.).....	89	
§ 11 Gymnasieskolan	89	
Utbildningsutskottets betänkande 2020/21:UbU13	89	
Anf. 87 LARS PÜSS (M).....	89	
Anf. 88 PATRICK RESLOW (SD).....	91	
Anf. 89 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	94	
Anf. 90 CHRISTIAN CARLSSON (KD)	96	
Anf. 91 ROGER HADDAD (L).....	98	
Anf. 92 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S).....	100	
(forts. § 14).....	101	
Ajournering.....	102	
Återupptaget sammanträde.....	102	
§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 15 juni	102	
TU12 Förarbevis för vattenskoter.....	102	
TU15 Järnvägsfrågor	103	
TU17 En strategi för hållbar och smart mobilitet	104	
TU18 Förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis	104	
NU17 Regelförenkling för företag	104	
NU26 Riksrevisionens rapport om effektutvärderingar av näringspolitiken	105	
NU29 Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning	106	
§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	106	
FiU20 Riktlinjer för den ekonomiska politiken.....	106	
FiU21 Vårändringsbudget för 2021 samt extra ändringsbudget – förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar under juni–augusti 2021	107	
FiU24 Utvärdering av penningpolitiken för perioden 2018– 2020.....	107	
FiU30 Årsredovisning för staten 2020	107	
JuU41 Åtgärder för att förbättra polisens effektivitet.....	107	

§ 14 (forts. från § 11) Gymnasieskolan (forts. UbU13).....	108
Anf. 93 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	108
Anf. 94 DANIEL RIAZAT (V).....	109
(Beslut skulle fattas den 17 juni.).....	110
§ 15 Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet och årsredovisning 2020	111
Utbildningsutskottets betänkande 2020/21:UbU20.....	111
(Beslut skulle fattas den 17 juni.).....	111
§ 16 Riksrevisionens rapport om styrning av ämneslärarutbildningen vid Högskolan i Gävle, Linnéuniversitetet och Stockholms universitet	111
Utbildningsutskottets betänkande 2020/21:UbU21	111
Anf. 95 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	111
Anf. 96 GUNILLA SVANTORP (S).....	112
Anf. 97 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik	113
Anf. 98 GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	113
Anf. 99 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M) replik	114
Anf. 100 GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	114
(Beslut skulle fattas den 17 juni.).....	114
§ 17 Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja tillförsel av förnybar energi	115
Näringsutskottets betänkande 2020/21:NU27	115
Anf. 101 PATRIK ENGSTRÖM (S)	115
Anf. 102 LOTTA OLSSON (M).....	116
Anf. 103 PATRIK ENGSTRÖM (S) replik	118
Anf. 104 LOTTA OLSSON (M) replik.....	118
Anf. 105 PATRIK ENGSTRÖM (S) replik	118
Anf. 106 LOTTA OLSSON (M) replik.....	119
Anf. 107 JOSEF FRANSSON (SD).....	119
Anf. 108 RICKARD NORDIN (C).....	120
Anf. 109 LORENA DELGADO VARAS (V)	122
Anf. 110 CAMILLA BRODIN (KD).....	123
Anf. 111 JOAR FORSSELL (L)	124
(Beslut skulle fattas den 17 juni.).....	125
§ 18 Anmälan om interpellationer	126
§ 19 Anmälan om frågor för skriftliga svar	126
§ 20 Kammaren åtskildes kl. 17.34.	128